

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

Шведска 28.00 SEK,
USA 3.50 USD,
Македонија 65.00 ДЕН,
БиХ 2.00 KM,
Црна Гора 1.00 EUR

ISSN 0032-339-x

9 770032 339010

11.1.2002. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXIV • ЦЕНА 40 ДИНАРА • БРОЈ 2605

СТРИП,
ТО САМ ЈА...

...А **Дастерикс**
ЈЕ ОД VIII СТРАНЕ!

ВОЈНИК И РОБОТ

Чувене филмске
реченице...

За све од 7 до 107

ВЕНЧАЊЕ У ВАЗДУХУ

5000 МЕТАРА ИЗНАД НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА „КРИГЕР“ У ЈУЖНОЈ АФРИЦИ ОБАВЉЕНО ЈЕ 1989. ГОДИНЕ ИЗМЕЂУ АНЕ СТЕФЕН И СВЕНА ВЕЈЦЕЛА КОЈИ СУСА СВЕШТЕНИКОМ ИСКОЧИЛИ ИЗ АВИОНА.

ДВОМИЛИОНСКУ ПОРОДИЦУ

МОЖЕ ДА СТВОРИ ПАР КУКНИХ МИШЕВА ЗА ДВЕ ГОДИНЕ.

КРЕТАЊЕ КОЧИЈА ИЗ РИМА У ТОКУ ДАНА

ЗАБРАНИО ЈЕ У ПРВОМ ВЕКУ ПРЕ Н.Е. ЈУЛИЈЕ ЦЕЗАР КАКО БИ МОГАО ДА НАДЗИРЕ САОБРАЋАЈ.

●●● мачке се зноје само по јагодицама шапа, а не по целој кожи ■

●●● од три до пет одсто случајева опасних тровања која се завршавају болничким лечењем проузрокује прекомерна употреба лекова без лекарског рецепта ■

●●● група научника из Насе тврди да ће се у будућности појава земљотреса на Земљи предвиђати на основу промена температуре у подручјима која ће земљотрес погодити. У таквим областима температура расте, тврде у Насе и настављају истраживање ове појаве ■

●●● све већи број пацијената умире из године у годину зато што им лекари прописују погрешне лекове, показују истраживања. Само у Енглеској и Велсу у 2000. години 1200 људи главом је платило овакву грешку ■

●●● чувени Сатурнов прстен сачињен је од леда, стења и прашине. Први пут уочио га је Галилео Галилеј 1610. године. Мање је познато да и Јупитер, Уран и Нептун, такође, имају своје прстенове ■

●●● у Италији се почетком деведесетих година 20. века производило чак четири стотине различитих врста и облика тестенина намењених справљању чувене пасте. Сада се у италијанским прехранбеним продавницама може наћи „свега“ 250 обли-

ка тестенине. Произвођачи тврде како су донели одлуку да производе само „класичне“ облике ■

●●● један исти папир може бити прерађен највише шест пута јер се приликом прераде његова влакна сваки пут скраћују. После шесте рециклаже потребно је додати „свеже“ хартије ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

Монденско летовалиште Бијариц на обали Бискајског залива на југозападу Француске више од стотину година значајно је за српску историју. Чак и неки недавни догађаји обележили су на својствен начин нашу везу са тим градићем од 24.000 становника.

Све што се догађало између краља Милана и краљице Наталије било је веома значајна „државна ствар“ и веома је утицало на политичко понашање у Србији. Могло је да дође и до крвопролића у народу. А све као последица брачног несклада.

Заљубљиве природе, Милан је у почетку тајно, а затим и јавно многе мужеве завио у црно користећи се опробаним начином – прекомандом ако је у питању официр и премештајем ако се ради о државном чиновнику. Наравно, ново место постављења несрећних мужева био је најзабитији крај који може да се замисли.

Четрнаестогодишњи владар

После убиства кнеза Михаила Обреновића у Кошутњаку 29. маја 1868. године

ОД БЕОГРАДА ДО БИЈАРИЦА

КРАЉИЦА- МУЖА БЕЗ

Тако је после неколико година брака за своју жену Наталију говорио српски краљ Милан Обреновић. Биле су то две особе које су живеле на необичан начин, готово јединствен на европским дворovima

Краљица Наталија на фотографији Милана Јовановића из 1880. године и краљичин монограм од позлаћеног месинга

не, утицајни политичари пожурили су да убијеном кнезу нађу наследника. Министар војни Миливоје Петровић Блазнавац водио је главну реч. Избор је пао на четрнаестогодишњег Милана чији је деда био Јеврем, брат кнеза Милоша Обреновића. Дечак се школовао у Паризу и из Париза је доведен у Београд и устоличен за кнеза. О томе смо опширно писали у једном од наших старијих бројева.

европским дворovima да би га оженили и Србији обезбедили потомство. Била је то можда сјајна прилика да се један погрешно васпитаван човек доведе на исправан пут и као владар и као личност!

Милан Обреновић рођен је 22. августа 1854. године у Манасији (Влашка). Одмах по Милановом рођењу, његови родитељи – отац Милош и мајка Марија – развели су се. Милан је у 14. години постао

знала, у све је била упућена. До краја живота није могла себи да опрости што се удала за младог кнеза Милана Обреновића.

Што он посетама круниса-

Кнегиња Наталија остаће у историји Србије упамћена као загонетна и јединствена личност. Њеном појавом и понашањем бавиле су се и такве знамените личности

као Љубомир Каљевић или Слободан Јовановић.

У почетку је међу младенцима цветала љубав. Љубавна писма и разговори били су пуни страсти. Да их не би узнемиравали дворани, често су ручали у подне, сасвим сами (тет а тет – тајно, у четири ока).

Обоје су били здрави, обоје лепо, обоје млади. Књижевник Лаза Костић запазио је кнегињине

живе очи, румене образе, набрекле груди и „коралне усне с бисерним зубима“! А када је кнез Милан умро у Бечу 1901. године, доктор Палтауф, који је балсмовао тело, утврдио је да у животу није видео лепшу мушку фигуру!

Брачни пар Обреновића добио је два сина: Александра, рођеног 14. августа 1876. године, и Сергеја, рођеног 14. септембра 1878. године. Сергеј је живео неколико недеља. Родитељи су Александра одмила назвали – Саша. Касније ће се Саша сурово понети према оцу – протераће га из земље. Саша је нагињао Русији, док је краљ Милан био аустрофил и душом и срцем.

После Сашиног рођења кнегиња Наталија није желела више деце. Одлуку је донела после савета лекара да трудноћа може бити кобна због њене уске карлице.

Не зна се тачно када су супружници почели да се окрећу једно од другог. Наталија је свакако имала разлог јер су јој дојадиле кнежеве љубавне пустоловине.

Фебруара 1882. године Србија је проглашена краљевином. Кнегиња Наталија постала је краљица, али мржња између ње и Милана постајала је неподношљива. Истовремено су се јавили и наговештаји о краљичиној наклоности према женама. То се веома тешко уочавало због њене углађености, али оштром оку књижевника Лазе Костића или

Portrait of Milan Obrenović in military uniform, with handwritten text below it.

Милан Обреновић на званичној краљевској фотографији коју је урадио Милан Јовановић

ним главама, што његови министри, тек – ниједна жена за удају није му одговарала. А морала је да припада племићкој лози. Напречац, Милан се заљубио у Наталију Кешко, кћерку руског пуковника Јована који је имао велика имања у Бесарабији. Наталијина мајка Марија била је у роду с многим угледним молдавским породицама и имала утицаја у Румунији.

Све се догађало како се за Србију пожелети могло. Кнез Милан се верио са Наталијом у Бечу, а венчали су се у Саборној цркви у Београду 17. октобра 1875. године. Наталија је била пет година млађа од кнеза.

Док је свадбена поворка излазила из цркве, десет кочијаша и четири полицајца нису успели да кнежеве коње натерају да покрену кочију. Коњи су се пропињали, али ни мацац!

– Ово не слуги на добро! – говорио је окупљени народ.

Од љубави до мржње

Није слутило на добро ни што су родитељи кнеза Милана и кнегиње Наталије били деца од две рођене сестре! Међутим, њихово сродство припада шестом колону, а православна црква дозвољава такве бракове. Додуше, митрополит Михаило који је обавио венчање успротивио се таквој вези, али када је севнуо поглед кнеза Милана, није имао куд!

Милан

Избор новог кнеза подржавала је и војска и свештеници. Проглашење малолетног Милана за кнеза обавила је Скупштина одржана 20. јуна 1868. године. Није баш све било по пропису, али ко је марио за прописе! Уместо кнеза владало је намесништво. Млади кнез имао је шеснаест година када га је један министар научио да пуши, а када је напунио осамнаест година већ је имао искуства са женама. Чим је у 18. години постао пунолетан, Милан је разјурио намесништво. Било је то 1872. године.

Тек тада је Милан пружио прилику српским политичарима и Србији да схвате у какву је личност стасао. Није напунио ни 19 година, а замахнуо је корбачем и влада лукавог и искусног Јована Ристића распрсла се као мехур. У двадесет првој години – распушта Скупштину! Био је то први случај распуштања Скупштине у парламентарној историји Србије!

Политичари су се хватали за главу свесни да је њихов избор био грешка. Није требало да Милана науче још у шеснаестој години да пуши и да му искварене жене у кревет приводе, мислили су они. Рачунали су на стару изреку: циљ оправдава средство! А онда још једном греше – дају се у потрагу по

кнез, у 28. години – краљ, у 35. години се одрекао круне, а умро у 47. години.

Између наведених датума, толико битних за његов живот, а посредно и за Србију, стајала је политика у којој се сналазио као риба у води и само једна зла коб – краљица Наталија. Тако је бар он поимао сопствену жену коју је, за разлику од њега, народ просто обожавао.

Ово не слуги на добро

Миланову самовољу на домаћој политичкој сцени министри и странке некако су обуздавали, али његову слабост према женама нису могли. Због жена је на тренутке губио везу са стварношћу. Доживео је неколико страсних љубави. Прва љубав из те галерије ликова била је Лепосава Новаковић, удова Димитрија Новаковића. Милан се толико заљубио да је Лепосави нудио брак без договора с министрима. После пола године растали су се на њен захтев. Лепосава је обећала да ће се повући. И јесте и није то учинила. Касније, када се Милан оженио Наталијом, а она у кочијама пролазила поред Лепосавине куће, ова би се, наслоњена на прозор, подругљиво смејала. Краљицу Наталију то је толико једило да је од Милана захтевала да своју бившу драгану „пресели у други квартал“!

Наталија није приговарала Милану због његових љубави пре брака. Симке Германи, на пример. О свему је

политичара Милана Пироћанца није могло да измакне. Други су помињали равнодушност према мушкарцима.

Краљ Милан и радикали договорили су се да краљица Наталија мора да оде из Србије. Народ је сусрео кочију с краљицом код „Лондона“ и вратио Наталију у њену кућу која се налазила у тадашњој Улици краља Милана број 87 (данас – Улица српских владара)! Било је то 9. маја 1891. године. Нажалост, краљица је сутрадан зором укрцана на воз и кришом пребачена у Земун.

Краљица се запутила у иностранство, а Милутин Гарашанин је још 1887. године поднео оставку на место председника владе јер се није слагао с краљевим захтевом за развод. Покушао је да убеди Милана да краљевском пару није допуштено да се разводи.

– Милутине – остао је упоран краљ – зар не схваташ да је краљица Наталија ружа без мириса?!

„Био је то удар грома!“, пише Слободан Јовановић мислећи на брак краља Милана и краљице Наталије који је разведен 24. октобра 1888. године.

Тужно је завршио краљ Милан. Оставши без новца, он је умолио добродушну Наталију да се 1892. године поништи развод брака. Тако је успео да од ње искамчи новац за враћање коцкарских дугова и исплату опклада на коњским тркама.

Краљица Наталија живела је до смрти повучено у Бијарицу, у Француској, месту којим смо и почели нашу причу. Ту је подизала сина, ту је довела и Драгу Машин. Подигла је дворца „Сашино“. Зближила се с месним свештеником који ју је убедио да 1902. године пређе у католичку веру. Учинила је то у самостану Сент Ежени коме је поклонила венчани прстен. Круну је претопила и излила златни ковчежић украшен драгуљима са круне. И то је поклонила овом самостану.

Наталију је тешко погодило убиство сина Александра 1903. године. Ипак, одржала се, а умрла је 1941. године у дубокој старости. Сахрањена је у месту Лардију, удаљеном четрдесетак километара од Париза. Краљ Милан умро је 1901. године у Бечу, а сахрањен је у манастиру Крушедол ■

Миленко Тодоровић

Илустровао Алекса Гајић

ПОДКУПИ
ЗАБАВНИК

11. 1. 2002.

Како ће изгледати војник будућности? Питање сугерише да се одговор потражи у неком научнофантастичном роману или филму али је то непотребно. За војничине будућност је већ почела.

Војник будућности биће у сваком случају чудо од технике – права ратна машина.

Екран на шлему

Најважнији рачунарски део ратника будућности биће скривен у његовом шлему. Ту ће, између осталог, бити постављен мали екран на коме ће војник, у сваком тренутку, имати тачне податке о свом положају на бојишту. То ће се одређивати уз помоћ сатели-

ти оклоп налик на панцирно одело. Ратнику будућности моћи ће озбиљније да нашкоди само граната већег калибра и у том случају његов рачунар одмах шаље извештај о месту и врсти повреде.

Током борбе рачунар стално мери војников пулс и притисак, процењује да ли је у стресу. Мери и подешава температуру у „оклопу“ и по потреби укључује клима уређај смештен у чизмама.

Ратникову опрему употпуњује оружје смештено на руци које пуца на његову усмену наредбу. Испалени пројектил рачунар наводи на циљ.

Да би ово чудо од ратне технике на војнику успешно радило потребно је много енергије. Овај задатак аме-

ратни планери и војна индустрија ужурбано раде на стварању механичког ратника који би одменио човека у најопаснијим подухватима. Први корак у том правцу учињен је у марту ове године када је у САД испробан авион-робот.

Реч је о летелици дугој један метар направљеној за америчку ратну морнарицу. Овај авион назван је летећи робот због чињенице да је реч о правој малој ратној машини.

Авион-робот опремљен је најсавременијим рачунаром и системом сензора што омогућава да лети без људске посаде. Овом летелицом управља се с места које може бити удаљено више стотина километара.

Посебна предност авиона

временјим рачунарским сензорима који могу да осете угљен - диоксид, шуме и човечју топлоту. Такве његове особине помажу у брзом и успешном откривању затрпаних у снегу. Стручњаци процењују да овај робот нађе затрпаног човека четири пута брже од најбоље обученог пса.

Произвођач робота, америчка фирма Сандија, почела је да свог робота-спасиоца припрема и за ратовање. Циљ није, међутим, да овај робот једноставно буде наоружан и после тога послат на ратиште. Основна жеља америчких инжењера је да створе такве роботе-ратнике који ће међусобно сарађивати у борби без непосредне човекове команде.

Истраживања су у овом

РАТНИЦИ БУДУЋНОСТИ

Војник и робот

Попут легендарног Робокапа, ратник сутрашњице имаће на располагању велики арсенал свих могућих техничких чуда: најсавременији рачунар, „оклоп“ с климатизацијом, малу погонску централу и – мини бар

та. Преко екранчића на шлему војник ће имати везу с командом и другим припадницима своје јединице.

Биће „наоружан“ такође и сензорима за откривање мина.

На војниковом шлему „стражариће“ камера која ће моћи на хиљаду метара да сними портрет непријатељског војника. За ноћне подухвате на шлему биће и уређај с инфрацрвеним зрацима.

Камера неће бити, међутим, једини помоћник ратнику сутрашњице. За дневна осматрања користиће мали шпијунски авион – налик на дечју играчку – који ће носити у ранцу на леђима. Овај авиончић моћи ће да одлети до непријатељских положаја, сними ситуацију, врати се и све податке пребаци на рачунар.

Сензори на шлему звониће на узбуну не само због скривених мина већ и када се војник нађе на нишану противничког ласерског оружја. Уколико упозорење стигне прекасно војника ће заштити-

рички стручњаци успели су да реше направивши снажну енергетску ћелију не већу од обичне књиге и тешку један килограм. Поменути „централу“ на војниковом појасу покреће водоник.

Током борбе војник је потпуно самосталан и због одлично решене исхране. Попут астронаута ратник будућности користиће синтетичку храну. Реч је о некој врсти фластера са свим потребним хранљивим састојцима и витаминима. Преко цевчице у шлему војник ће моћи да пијуцка воду из малог резервоара у ранцу. Поред воде у ранцу може да се нађе и неки сок или алкохолно пиће.

Прича о ратнику будућности нема везе с научном фантастиком. Овај војник требало би да буде спреман за ратовање већ 2003. године.

Машина „облачи“ униформу

И док на једној страни војник све више личи на робота

робота је што он нема мотор и лети попут једрилице. Избачен из транспортног авиона с велике висине летећи робот бешумно стиже до непријатељских положаја, обавља свој извиђачки задатак и враћа се у базу. Због малих димензија авион је невидљив и за најбоље радаре.

Амерички стручњаци сада раде на наоружавању авиона-робота чиме би била употпуњена његова способност да буде употребљен у рату. Летелица треба да добије минијатурне бомбе велике разорне моћи које ће њен рачунар тачно испалјивати на противничке положаје.

Летећи робот требало би да добије и „брата“ на копну. У цивилној употреби већ су потпуно аутоматизовани мини роботи који се користе у потрази за жртвама лавина. Ови роботи ускоро би могли да „обуку“ униформу.

Мини робот личи на теренско возило и није већи од пакета. Изузетно је стабилан и покретан. Опремљен је најса-

тренутку усмерена према понашању инсеката у групи, риба и птица у јату. Чланови групе и јата међусобно изврсно комуницирају и тако заједнички успевају да реше и најтеже задатке. Роботи-ратници требало би да се понашају по истом принципу при чему је најважније да улогу једног уништеног робота одмах преузме неки други члан групе или будуће механичке војне јединице. У том случају биће непотребна централна команда што ће омогућити роботима да делују самостално и искористе своје ратничко „умеће“.

Војни планери САД желели би да се прве чете робота појаве у војсци најкасније 2010. године. Уколико се ови планови остваре ратовање ће бити из темеља измењено. Лако је претпоставити да ће у међувремену и потенцијални амерички противници направити своје роботе-ратнике тако да се лако може догодити да се на бојном пољу уместо војника сукобе машине ■

Ж. Р.

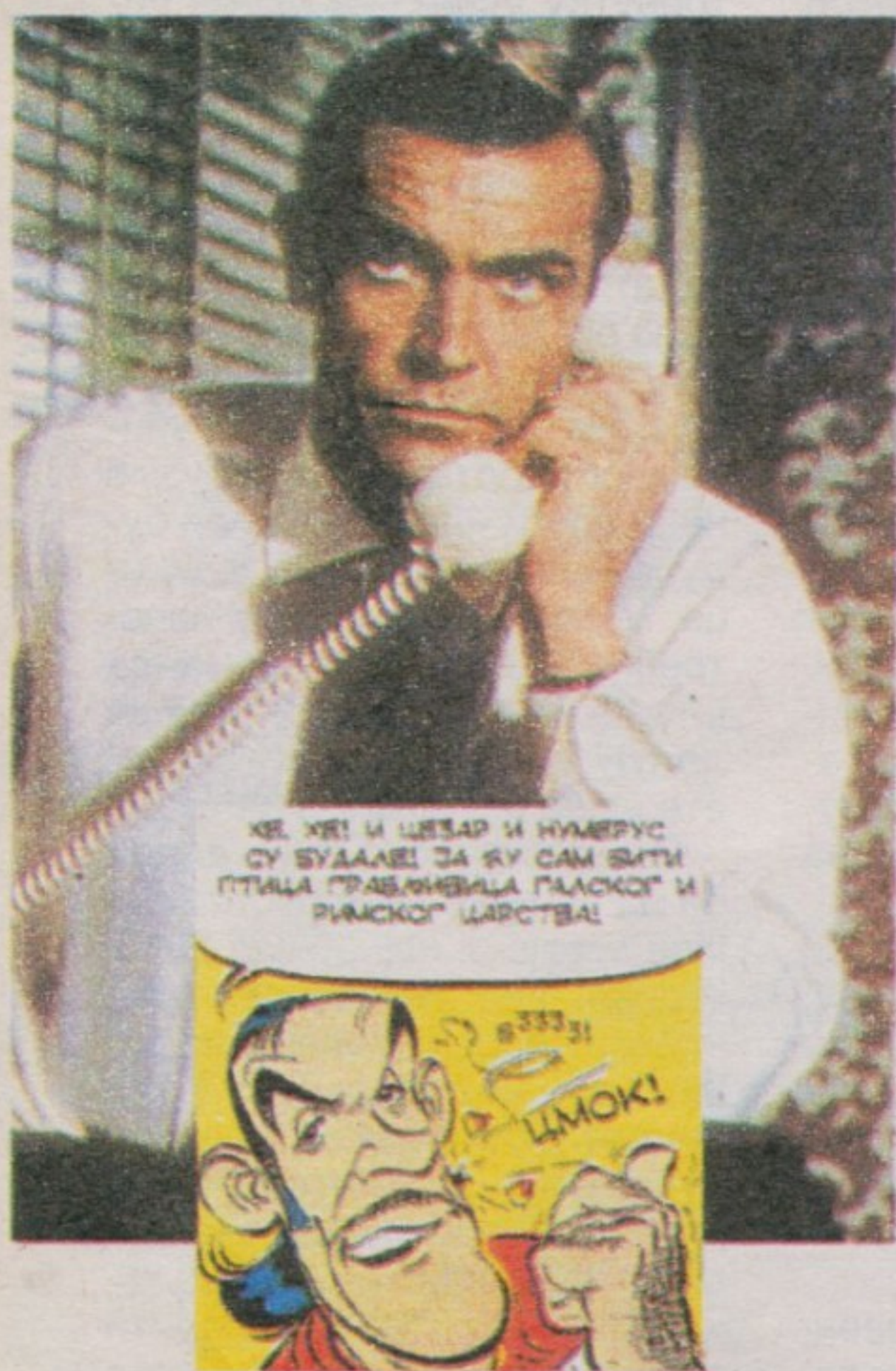
КО ЈЕ КО У

Astérix

У стриповима о
Астериксу
често учествују
личности из
свега филма,
музике,
пољопривреде,
историје, а могу
да се нађу и
алузије на
књижевна дела,
сликарство,
историју и друге
појмове из
опште културе

су неизбежни пратилац филмова о агенту 007 је потпуна. Стога не изненађује што је Удерзо овај лик створио према првом тумачу филмске улоге Шону Конерију. Поред очигледне физичке сличности, у стрипу је направљена и алузија на Конеријево порекло, Шкотску и њен најпознатији извозни производ – виски.

● У епизоди „Пустинска одисеја“ Цезар против непокорних Гала води специјални рат шаљући им шпијуна прерушеног у дру-
осам

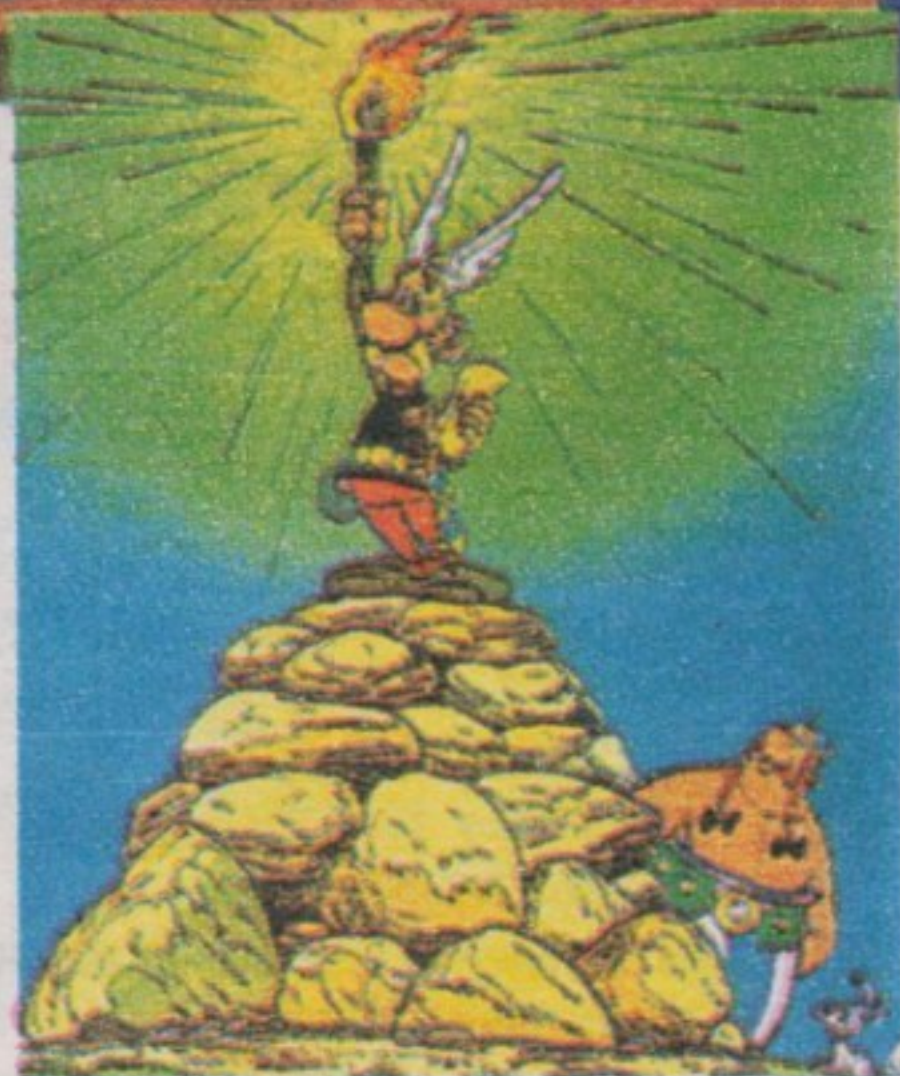
ида. Већ само име шпијуна, Зирозиросикс, јасно упућује на Џејмса Бонда, а када он употреби двоколице на расклапање са нарочитим додацима за бежање, сличност са довитљивим технолошким изумима који

● У епизоди „Цезаров поклон“ Астерикс улази у мачевалачки двобој са Римљанином Ричинусом који држи говоре о величини њего-

ПОСРЕДНИК
ЗАБАВНИК

11. 1. 2002.

У епизоди „Велика пловидба“ Астерикс и Обеликс откривају амерички континент давно пре Колумба. То је Удерзу дало прилику да кроз стрип провуче многе алузије на Америку. Тако Астерикс у једном тренутку даје знак удаљеном броду палећи бакљу и заузимајући позу Кипа слободе који стоји на улазу у њујоршку луку. Овај кип је, иначе, поклон француског народа америчком у знак пријатељства успостављеног током Рата за независност. Кип је дело Фредерика Аугуста Бартолдија, а у изради је помагао и Александар Густав Ајфел, творац чувене и по њему назване куле у Паризу.

У епизоди „Пустинска одисеја“ појављује се римски прокуратор у Јудеји по имену Понтије Пенат приказан како пере руке. Читаоцима је јасно на кога се мисли – на Понтија Пилата, римског намесника од 26. до 36. године који је, према Библији, осудио Исуса Христа да га разапну на крст перући руке од невоља које је Христово учење доносило тадашњој римској провинцији Јудеји. У стрипу је овај лик начињен према лику **Жана Габена**, једног од најчувенијих и најбољих француских филмских глумаца. Рођен је 1904. године, а право име му је Жан Алексис Монсорж. Почео је као плесач у „Фоли Бержеру“ да би 1930. године постао глумац, са изванредним осећајем за филмски кадар. Урођене отмености, играо је снажне, стоичке ликове, често трагичне. Широкој публици остао је у сећању по улози инспектора Мегреа. Умро је 1976. године.

У епизоди „Предузеће Обеликс“ Цезар, очајан што нема начина да победи непокорне Гале, позива у помоћ лично председника Француске **Жака Ширака**. У време када је Удерзо према њему створио лик Перфидију-

са, Ширак је био градоначелник Париза. Рођен 29. новембра 1932. године, син банкарског службеника, коњички официр рањен у Алжиру, Ширак је у жижу домаће и светске јавности доспео 1968. године током чувених

студентских немира као преговарач са владине стране. Био је и члан кабинета пре-

мијера Жоржа Помпидуа, затим министар пољопривреде и унутрашњих послова у време његовог председниковања након Де Головог повлачења, а место премијера добио је 1974. године, када је председник Француске постао Жиска д'Естен. Први пут се кандидовао за председника републике 1981. године и изгубио од Франсоа Митерана који му је 1986. године понудио место председника владе. Поново је изгубио од Митерана на изборима 1988. године. Жак Ширак постао је председник Француске 1995. године а то је и данас.

При крају епизоде „Велика пловидба“ викишки вођа Ранајесен Грозни у једном тренутку замишљен посматра лобању и филозофски закључује: „Нешто је труло у држави мојој“. У питању је парафраза реченице „Нешто је труло у држави Данској“ из „Хамлета“ Вилијема Шекспира коју, иначе, многи често приписују самом принцу, а у комаду је изговара стражар Марселус. Лобања којој се Хамлет обраћа припада дворској луди Јорику. Како су дворске луде често кроз шале саопштавале својим владарима и истину коју је мало ко

вог носа. Астерикс му одговара у стиховима, попут славног Сирана де Бержерака, чувеног по великом носу. Савинијен Сирано де Бержерак био је стварна историјска личност, рођена 6. марта 1619. године, и већ у детињству је доживљавао непријатности од остале деце због величине носа, што је условило његов незгодан темперамент и војну професију. Умро је 1655. године, а упркос фасцинантној мачеваљачкој вештини, не постоје докази да је заиста

смишљао стихове током двобоја нити да их је темпирао тако да дуел и поему заврши истовремено, речима „Пробошћу те, гаде, на крају баладе!“. Овакву представу о Сирану створио је писац Едмон Ростан (1868–1918) својим истоименим комадом,

премијерно изведеним 28. децембра 1897. године у Паризу. Прави Сирано је, иначе, оставио иза себе два научнофантастична дела, „Други свет или државе и царства Месеца“ и „Државе и царства Сунца“ (250 година пре Жила Верна).

У истој сцени Астерикс завршава двобој резујући Рицинусу на стомаку велико лати-

нично „Z“, што недвосмислено подсећа на још једног врсног мачеваоца, овог пута сасвим измишљеног. **Зороа**, борца против неправде у калифорнијском Пуеблу де Лос Анђелесу под шпанском управом, створио је 1919. године писац Џонстон Мекали. Написао је укупно 65 новела о Зороу које су постигле запажен успех, довољан да легенда немог филма Даглас Фербанкс направи чувени авантуристички филм „Маска Зороа“ 1920. године. Од тада су генерације одрасле уз легенду о Зороу која је више пута прилагођавана филму, телевизији, стрипу, видео-играма... „Дизни“ је 1957. године начинио серију од 78 епизода које је 1992. године обојио помоћу компјутера и поново приказао на многим светским каналима. Најновија филмска верзија је из 1998. године са Антониом Бандерасом и Кетрин Зита Џонс у главним улогама (зарада од филма износи 250 милиона долара и припрема се наставак).

смео гласно да каже, Шекспир је искористио тај начин да покаже Хамлетово спознавање истине о судбини сопственог оца. Лик Хамлета, принца који размишља о сопственим измешаним осећањима и опажајима, апсурдности идеја и мотива, један је од највећих глумачких изазова јер свака театарност и пренаглашеност у тумачењу лика данског краљевића, са жељом да се задиви гледалиште, потпуно је погрешна – он је једноставно само човек који мисли наглас...

У епизоди „Пустинска одисеја“ Астерикс и Обеликс срећу Јошуу Певакоелвиса чији је лик надахнут ликом глумца Грегорија Пека. Високи и наочити Елдред Грегори Пек, рођен 1916. године, остао је упамћен по свом пријатном гласу и улогама трезвених, племенитих му-

шкараца. Међутим, свој глумачки дар показао је и улогама снажних личности гоњених неким унутрашњим силама. Пеко- десет

ви најпознатији филмови су „Заچارан“, „Празник у Риму“, „Моби Дик“, „Топови с Наварона“, „Убити птицу ругалицу“ (Оскар за најбољу мушку улогу), „Момци из Бразила“... Описујући га, амерички новинари често су користили придев „лин-

колновски“. Био је председник Америчке филмске академије (1967–1970), а 1989. године примио је награду за животно дело Америчког филмског института као уметник чије је дело одолело зубу времена.

Током своје пустоловине по Шпанији, не би ли размаженог Пепа вратили оцу, Астерикс и Обеликс срећу необичан пар; сувоњавог витеза и дебелушког слугу који журишају на ветрењаче. На-

равно, реч је о Дон Кихоту и Санчу Пансу, јунацима романа Мигела де Сервантеса (1547–1616). Сервантес се борио против Турака у чувеној бици код Лепанта 1571. године када је рањен у леву руку којом се никада више није служио. Касније је заробљен и одведен у Алжир одакле је требало да буде продат као роб у Константинопољ. То се није десило, а да јесте, светска књижевност остала би без једног од најзначајнијих дела. „Дон Кихот“ настао је 1605. године као исмевање витешких романа којима су се Шпанци одушевљавали ду-

же од једног века. Величајући застарела средњовековна схватања такви романи претили су да становништво задрже у за-

пећку цивилизације и успоре напредак нације. Суочавајући умишљеног витеза са стварношћу тадашње Шпаније, Сервантесу је пошло за руком оно што ни држави ни краљу Карлу V није – након објављивања првог дела „Дон Кихота“ ниједан нови витешки роман више се није појавио у Шпанији. За Сервантесова живота „Дон Кихот“ је доживео 9 издања, а до данас је преведен на 60 језика.

же од једног века. Величајући застарела средњовековна схватања такви романи претили су да становништво задрже у за-

Побуњене робове у епизоди „Обеликсова галија“ предводи Спартакис, што је парафраза имена Трачанина Спартака,

стварне историјске личности. Причу о њему искористио је Стенли Кјубрик за свој величанствени историјски спектакл у коме је насловна улога поверена холивудској легенди Кирку Дагласу. Стога не чуди што је Удерзо задржао исту поделу улога. Исур Данијеловић рођен је 1916. године. Свега четири године раније његови родитељи, руски Јевреји, доселили су се у Америку. Живели су бедно, па је млади Исур доживљавао глуму као карту за излазак из гета. Колегиница са студија Лорин Бекол, касније жена Хемфрија Богарта,

помогла му је да добије прве филмске улоге. Убрзо се гледаоцима наметнуо шармом, неодољивим осмехом и рупицом на бради која је постала заштитни знак Дагласових, оца и четири сина од којих је најуспешнију филмску каријеру остварио Мајкл Кирк Даглас је подједнако уверљиво тумачио и позитивне и негативне јунаке, углавном снажне личности гоњене различитим унутрашњим силама, уметнике, спортисте, митске и стварне јунаке. Три пута је номинован за Оскара, али га никад није добио. Заузврат, Амерички филмски институт доделио му је 1991. године Кристалну звезду, награду за животно дело.

Прва позната личност коју су Госини и Удерзо искарикирали – већ у другој по реду епизоди, „Златни срп“ – био је енглески глумац Чарлс Лотон (1899–1962) у улози префекта Лутеције Дибидус Мортуса. За то им је послужила Лотонова упечатљива улога подмитљивог римског сенатора у „Спартаку“. Лотон је, иначе, радио као рецепционер у хотелу, да би након Првог светског рата уписао и завршио угледну Краљевску академију драмских уметности. Био је први глумац који је тумачио чувеног детектива Поароа из кримина-

ПОДВИКНИК
ЗАБАВНИК

11. 1. 2002.

листичких романа Агате Кристи, и то у „Алибију“ 1928. године. Буцмасти Лотон, са дебелим уснама и полуспуштеним капцима, био је предодређен за улоге у филмовима „Приватни живот Хенрија VIII“, „Рембрант“, „Звонар Богородичне цркве“, „Сведок оптужбе“... Нашој публици најпознатији је по улози капетана Блаја у једној од верзија „Побуне на броду Баунти“ са Клерком Геблом, за коју је номинован за Оскара.

● Мало „Астериксових“ читалаца зна да су несрећни гусари, које непобедиви Гали потапају у готово свакој епизоди, главни јунаци стрипа „Риђобради“ из 1959. године, чији је аутор Шарлије. Риђобради, познат по надимку Карипски демон, са својим једрењаком „Црни соко“ страх је и трепет на свим морима. У походима га прате циновски црнац Баба и лукави старац који због штаке има надимак Трећа нога. Повремено им се придружује Ерик, усвојени син Риђобрадог (чију карикатуру такође, с времена на време, видимо у „Астериксу“). Премда се баве гусарењем, Риђобради и његова дружина имају племените особине и често стају витешки на страну слабијих и угњетених. Епизоде „Риђобрадог“ објављивао је „Забавник“.

● У „Астериксу легионару“ гусари након потапања брода остају на сплаву у позама које јасно подсећају на слику „Сплав Медузе“ Теодора Жерикоа, насталу 1818. године, која данас може да се види у Лувру. Слика је надахну-

та бродоломом француске фрегате „Медуза“ која је на свом путу за Сенегал потонула 2. јула 1816. године а нађена је 1980. године. Преживели бродоломници начинили су некако сплав, али је од њих 149 свега десетак остало у животу и дочекало да их спаси фрегата „Аргус“ две

недеље касније. Сликар Жан-Луј Андре Теодор Жерико (1791–1824) припадао је романтичарима. Велики утицај на њега имали су Микеланђело и

италијански ренесансни сликари, као и фламански мајстор Рубенс. Поред „Сплава Медузе“, међу његовим делима издваја се и серија портрета умоболника која одсликава његову помало болесну природу и преокупацију неурозама и умним поремећајима.

● Још један стрипски јунак кога је Удерзо овековечио је **Марсупилами**, у „Судару главешина“, приказан на вашарском плакату као ретка зверка, што свакако и јесте. Његов творац је Белгијанац Андре Франкен, отац „Гастона“ и „Спируа“. Марсупилами је препознатљив по репу дугом 9-10 метара који користи у најразличитије сврхе, као оруђе, оружје, помоћ у завођењу женки, украс... Обитава у јужноамеричким прашумама, јавност га је први пут видела у јануару 1952. године. Тежак је 35 kg, висок 130 cm. Кад савије реп у опругу, може да одскочи и до 30 метара увис. Премда је сисар и има видљив пупак, леже се из јаја. Марсупилами је првобитно био само још један у галерији необичних ликова које су Спиру и Фантазио сретали у својим пустоловинама, али је, као и Гастон, временом постао толико омиљен међу читаоцима да је добио неколико сопствених епизода и стрип албума кроз које је Франкен покушао да објасни порекло, природно окружење и навике овог јединственог стрипског јунака. Недавно је право на коришћење овог

лика откупила компанија „Дизни“ желећи да његов стрипски живот настави.

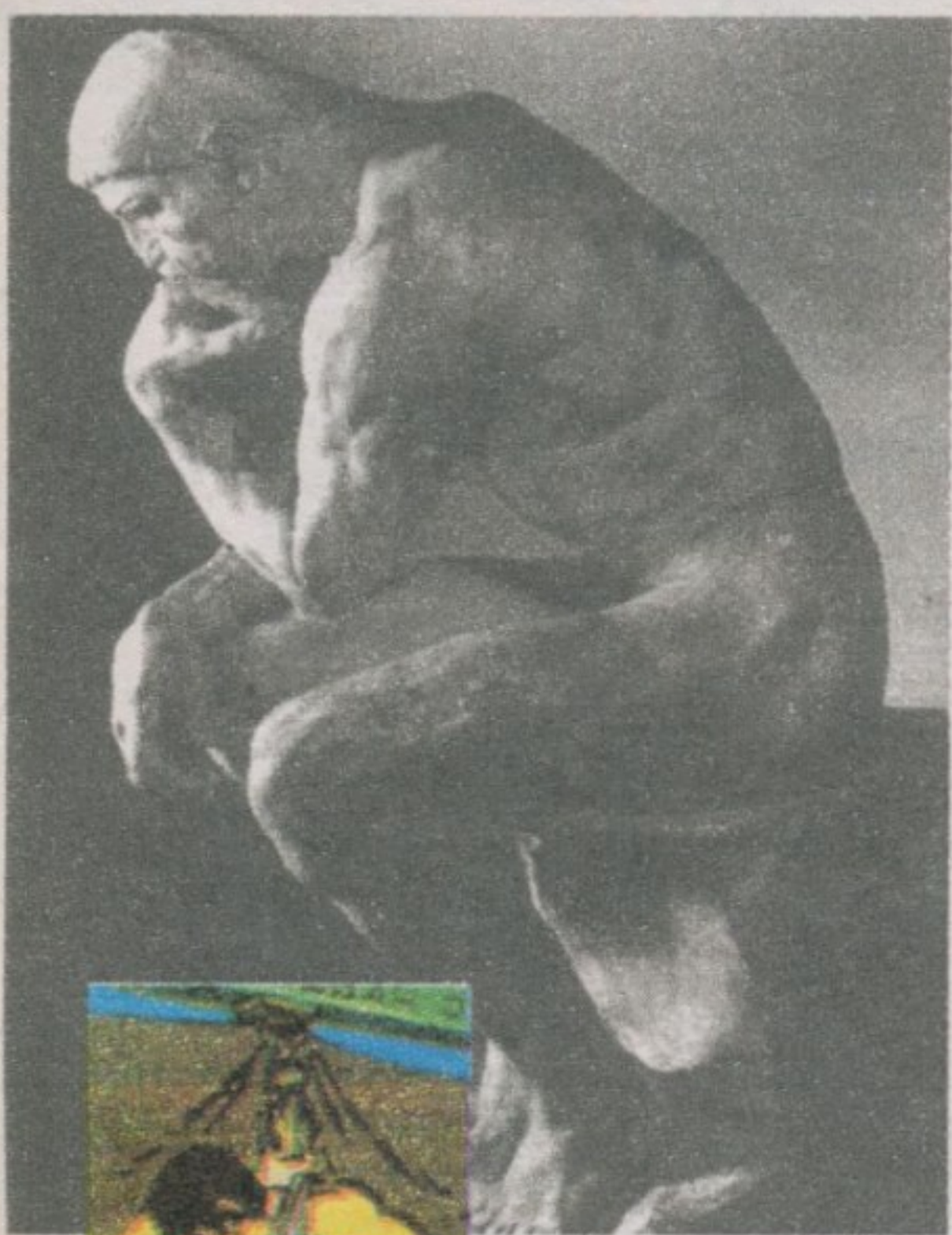

● У епизоди „Предузеће Обеликс“ међу римским легионарима препознајемо један од најславнијих парова комичара у филмској историји – **Стенлија и Олија**. Дебељушкасти Оливер Харди (1892–1957) имао је као дечак дара за певање и глуму. Иако је студирао права, ретко је одлазио на предавања јер је држао мали биоскоп и бавио се глумом. Животни пут Артура Стенлија Цеферсона, познатијег као Стен Лаурел (1890–1965), био је нешто другачији. Као члан трупе „Фред Карно“, у којој је наступао и Чаплин, Стен је имао од кога да учи и често је опонашао Чарлија. Лаурел и Харди први пут су делили кадар у филму „Срећни пас“ 1917. године, али ће као пар наступати тек од средине двадесетих година. Њихови урнебесни гегови, гађање тортама, уништавање просторија и читавих зграда засмејавали су

публику целог прошлог stoleћа а тако је и данас. Након Другог светског рата популарност Стенлија и Олија у Америци је нагло опала и нико више није желео да снима филмове са њима. Иако је глумио у 263 филма, Оливер Харди умро је у беди 1957. године. Стен је прошао боље – 1960. године добио је Оскара за свој „пионирски допринос на пољу филмске комедије“.

● У епизоди „Цезаров венац“ Астерикс и Обеликс доспевају на пијаци робова у покушају да уђу у Цезаров дворца. Током раз-

говора са осталим робовима један од њих заузима позу неколико познатих скулптура.

Прва је „Мислилац“ Огиста Родена (1840–1917), извајана

1880. године као део веће композиције „Капије пакла“, орнаменталних бронзаних врата за Палату декоративних уметности. Роденова првобитна замисао била је да „Мислилац“ оличава Дантеа Алигијерија, писца „Божанствене комедије“. Површина скулптуре је глатка, али са много неравнина јер је Роден хтео да напетим мишићима и згрченим телом дочара велику унутрашњу борбу и усредсређеност мисли. Очеvidан је утицај Микеланђела чија је дела Роден проучавао у Италији 1875. године.

Друга је поза Лаоконта, тројанског свештеника кога су заједно са његова два сина, каже легенда, убиле морске змије јер је одвраћао Тројанце да не уведу дрвеног коња у град. Према Плинијевим записима, мермерна композиција „Лаоконтова група“ настала је у

првом веку пре наше ере, а данас се чува у Ватиканском музеју. Сматра се да је дело Агесандра, Полидора и Атенодора, вајара са Родоса, средишта хеленске културе и уметности. Нађена је 1506. године у виноградима Сан Пјетра, а откопавање је надгледао лично Микеланђело Буонароти, признавши касније да је „Лаоконт“ на њега утицао својом изражајношћу.

Трећа поза је препознатљив „Бацач диска“ грчког вајара Мирона који је живео у 5. веку пре нове ере. Склад покрета ове фигуре право је савршенство. Бацач је ухваћен у

делићу секунде између хватања залета и избацивања диска, а његово лице одише надмоћном смирености. Данас постоји само поломљена римска копија грчког оригинала.

● Приказујући главне ликове епизоде „Велика подела“ Госини и Удерзо су Сецесионикса, вођу половине села, поставили у позу Луја XIV са портрета насталог 1701. године и, да би употпунили алузију, парафразирали његову чувену реченицу „Држава – то сам

ја!“. Краљ Сунце (1638–1715), најчувенији француски владар, наследио је престо у петој години живота, 1643, након смрти свог оца Луја XIII. Тако је, уместо њега, Француском владао кардинал Мазарен (који је на том месту наследио Ришељеа), све до своје смрти 1661. године. Тада је Луј XIV сву власт узео у своје руке, отуда изрека о држави. Током своје дуготрајне владавине Луј XIV уздигао је апсолутистичку монархију до врхунца. Од Француске је створио најмоћнију и најцивилизовану државу тог доба. Изградио је велелепну Версајску палату, симбол моћи и раскоши. Према сведочењима савременика, његово понашање одавало је истинског краља над краљевима, одмереног гласа, углађеног понашања, достојанственог држања, галантности према дамама, бескрајног стрпљења према подређенима...

● Током Астериксовог боравка у Швајцарској била је неизбежна алузија на народног јунака ове земље Вилхелма Тела. Према легенди, 1307. године у кантону Урију, под аустријском влашћу, сурови намесник Геслер користио је разне начине да понизи Швајцарце. Између осталог, поставио је на главном тргу мотку са својим шеширом и заповедио да сваки пролазник има да му се поклони. Једног дана,

Вилхелм Тел у друштву свог сина прошао је тргом и одбио да поздрави шешир. Истог тренутка су ухапшени и доведени пред Геслера који им је, знајући да Тел слободу ако Вилхелм са раздаљине од 50 корака стрелом скине јабуку са дечакове главе. Немајући куд, он је урадио што је од њега тражено. Легенда каже да је Геслер, и поред тога, одбио да га ослободи, али је Тел успео да побегне, убије омрзнутог намесника и поведе свој народ у устанак. Швајцарска је ослобођена 1308. године.

● У епизоди „Астерикс и чаробни ћилим“ међу морнарима може да се препозна Франкештајново чудовиште. Насупрот раширеном мишљењу, Франкештајн је презиме доктора који је покушао да оживи биће саздано од делова тела различитих људи, а само чудовиште је безимено. Овај роман написала је осамнаестогодишња Мери Волстонкрафт Шели док је са супругом Персијем и друштвом проводила одмор на Женевском језеру. Међу пријатељима је био и лорд Бајрон који је предложио да за викенд свако од њих

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК
11. 1. 2002.

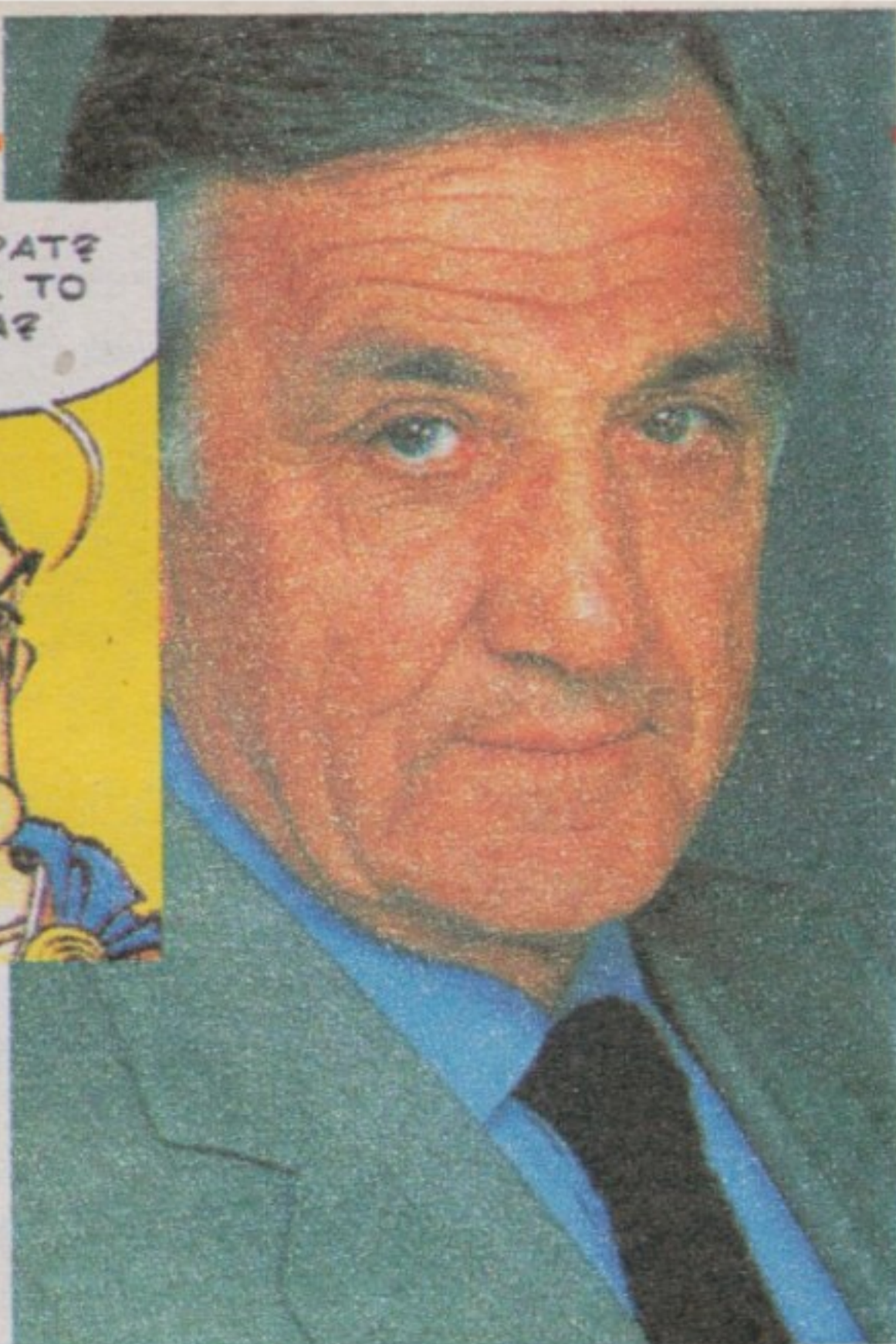
ПСИХОЛОШКИ РАТ?
КАКВА ЈЕ САД ТО
НОВОТАРИЈА?

напише неку причу пуну страве. Две године касније, 1918, од приче се развио роман по ком ће настати велики број филмова. Мало је познато да је и чувени проналазач Томас Едисон снимио једну верзију 1910. године, чак двадесет година пре оне која ће прославити Бориса Карлофа, најпознатијег тумача ове улоге. Едисонова верзија дуго је сматрана изгубљеном, али средином седамдесетих година прошлог века нађена је једина преостала копија у власништву ексцентричног колекционара који је допустио свега неколико пројекција. Према утисцима малобројних очевидаца, глума је гротескно пренаглашена, а визуелни ефекти који код гледалаца треба да изазову језу, примитивни су.

● Епизода „Велика подела“ бави се раздором у једном галском селу и борби за превласт двојице старешина чија се деца заљубљују једно у друго. То је прилика за неколико алузија на Шекспирову трагедију „Ромео и Јулија“. Тако је у „Астериксу“ овековечен и чувени приказ на балкону. Шекспир, иначе, није измислио причу о несрећно заљубљеној девојци и младићу из Вероне, већ је драматизовао стару италијанску легенду „Трагична погубљење Ромеа и Јулије“ коју је на енглески језик превео Артур Брук. Направио је незнатне измене, а највећа је била то што је Јулијине године са прихватљивих 16 смањено на само 14. „Ромео и Јулија“ један је од најгледанијих позоришних комада од свог настанка, 1594. године, па до наших дана.

ПАРИЖИНИ
ЗАБАВНИК
11. 1. 2002.

● У епизоди „Семе раздора“ Удерзо је у кожу римског центуриона Минибуса уденоу **Лина Вентуру**, упечатљиву личност француске кинематографије. Сицилијанац Анђело Борини (1919–1987) побеглао је са осам година из школе и отишао у Француску. Да би преживео, бавио се свим и свачим, понајвише рвањем. Освојио је титулу првака Европе 1950. године, али се ускоро повредио и морао да одустане од спорта. Од 1953. године па до своје смрти одиграо је велики број запажених улога, посебно у француском „црном филму“. Углавном су у питању били грубијани и опасни ликови са обе стране закона. Приватно је био сасвим другачија личност – 1966. године основао је са супругом Друштво за помоћ ментално оболелој деци. Задужбина са његовим именом и данас помаже деци и одраслима да се што боље уклопе у друштво.

● Астерикс и Обеликс током посете Британији имају прилику да виде гомилу девојка окупљених око четворице бардова. Препознатљиве су карикатуре **Ринга Стара**, **Дона Ленона**, **Пола Макартнија** и **Џорџа Харисона**, легендарних „Битлса“. О ливерпулској четворци зна се гото-

во све, обележили су историју музике и рокеирола. Данас се Пол Макартни сматра најбогатијом рок звездом на свету, са иметком од 500 милиона фунти. Најдужа песма коју су „Битлси“ снимили, али нису објавили, била је трећа рука „Хелтер Склтера“ у трајању од 27 минута и 11 секунди, а заузела би целу страну „Белог албума“. Иако је био старији од преостале тројице, Ринго Стар последњи се прикључио бенду, након одласка Пита Беста, и тако је постао истовремено најмлађи и најстарији „Битлс“.

● Било је неизбежно да се у епизоди „Астерикс на Корзици“ сетимо најславнијег Корзиканца у историји, **Наполеона Бонапарте**. Од чувених војсковођа из античких времена, Цезара, Ханибала и Александра Великог, вековима се није појавио тако вешт стратег. Овај генерал, први конзул и цар Француске рођен је у Ајачију 1769. године. Прилику да покаже своју ратничку вештину добио је у превирањима након револуције 1789. године. Био је непобедив у својим освајачким походима све до 1813. године када је абдицирао и протеран на острво Елбу 4. маја 1814. године. Вратио се у Француску 1. марта 1815. и покушао да у наредних 100 дана поврати пређашњу власт и моћ. Након што га је војвода Веллингтон потукао у чувеној бици код Ватерлоа 18. јуна 1815. године, поново је абдицирао и протеран је, овога пута на острво Света Јелена, 15. октобра исте године. Тамо је, након година проведених у беди, болести и очајању, умро 5. маја 1821. године. Сахрањен је у необележеном гробу на Светој Јелени, али му је децембра 1940. године испуњена последња жеља да почива на обали Сене – у Паризу је одржан величанствен погреб и његово тело смештено је у гробницу испод Дома инвалида. Наполеонова препознатљива поза била је с руком у капуту, па је управо тако у „Астериксу“ нацртан корзикански старешина Наполеоникс, а и у епизоди „Судар главешина“ код друида Неуротикса можемо да видимо пацијента у истој позицији.

Да ли је то све?

Ненад Васовић

тринаест

Свакодневна прљавштина

НАШИ СУСТАНАРИ МИКРОБИ

Ево како изгледа храпава површина наше четкице за зубе. Да ли је то тамо израсла нека малина? Не, то су ћелије кандиде, најчешћег узрочника инфекције уста!

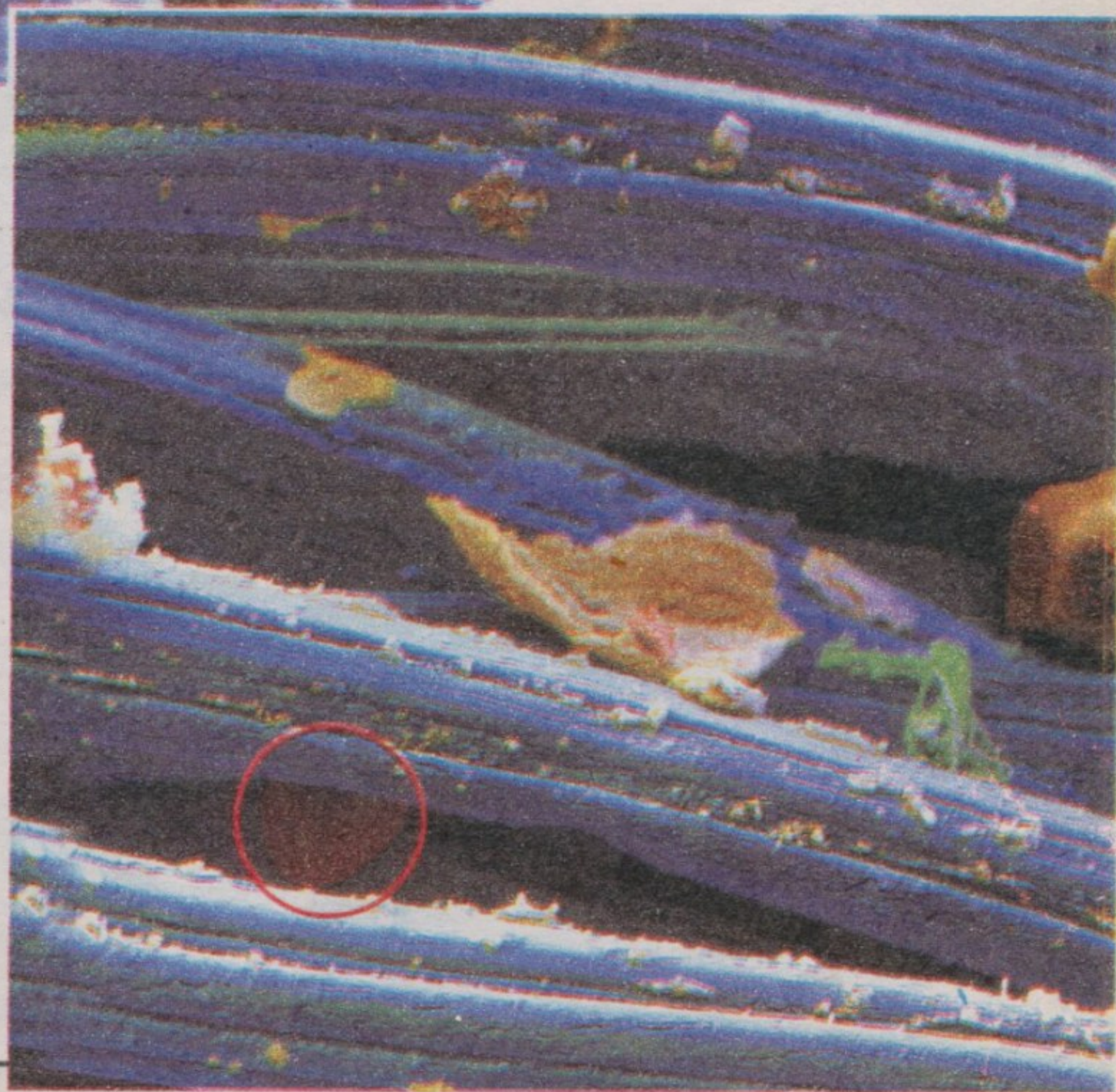
Мит о чистоћи савременог човека потпуна је лаж. То ћете једноставно утврдити само ако погледате ових неколико фотографија

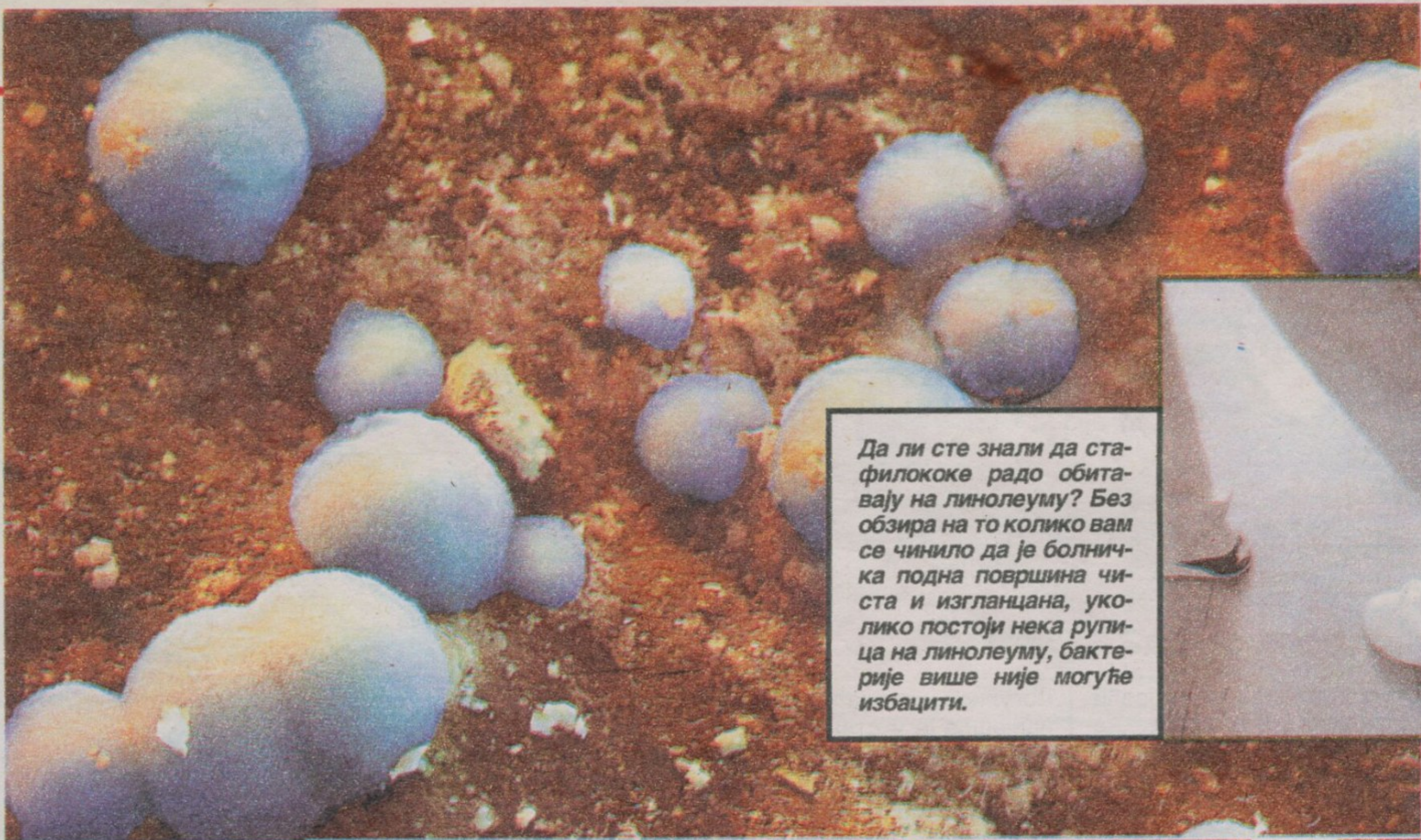
Сви смо већ потпуно свесни да, без обзира на то колико труда уложили на разноразна чишћења, читав живот заправо проводимо у прљавштини. Заблуда о потпуној чистоћи дома допуштена је тек понекој преосталој ревносној домаћици која свакодневно мукотрпно чишћење не би никада мењала за сазнање о стварној слици свог окружења. Радије би дала и последњу пару за најновији модел усисивача који ће у своју херметички затворену утробу однети све непријатеље чистоће, до последње гриње. А сви знамо да неће!

Кратко речено, најразличитије врсте прљавштине

круже природом. Једни их уништавају, док их други, можда и брже – стварају! Остаје донекле отворено питање какве су прилике биле пре више векова када су се мање купали, нису знали за детерџенте, а о машинама за прање веша и судова није било ни наговештаја. Да ли су људи тада стварно неподношљиво смрдели? Да ли се царство нечистоће простирало све до последње људске насеобине или је у нетакнутој природи и човек био поштеђен прљавштине?

Било како било, ових неколико фотографија сведочи о условима у којима живимо будући да су сни-

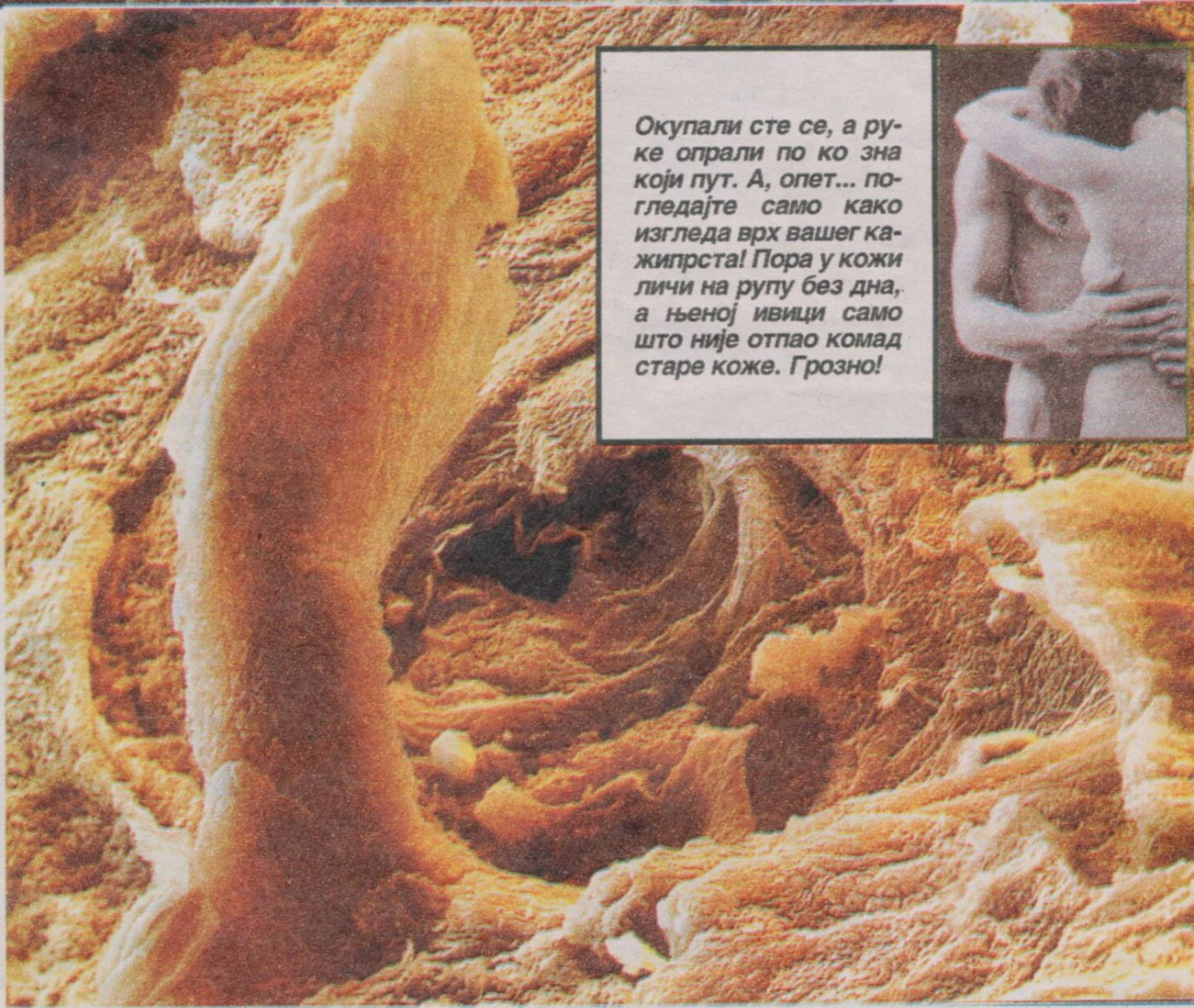

Да ли сте знали да стафилококе радо обитавају на линолеуму? Без обзира на то колико вам се чинило да је болничка подна површина чиста и изгланцана, уколико постоји нека рупица на линолеуму, бактерије више није могуће избацити.

мљене у нашем непосредном окружењу, међу стварима које свакодневно користимо. Задатак фотографија био је да докажу како је мит о чистоти савременог човека најобичнија лаж.

Ево и примера. На брижљиво опраном, односно окупаном људском телу ипак остаје 100 милијарди бактерија. Сунђер за

Окупали сте се, а руке опрали по ко зна који пут. А, опет... погледајте само како изгледа врх вашег кажипрста! Пора у кожи личи на рупу без дна, а њеној ивици само што није отпао комад старе коже. Грозно!

Отишли сте да дате крв и руку су вам изнад лакта везали ластихом како би лакше нашли вену. Али, чега све нема на том ластиху! Чак и једно црвено крвно зрнце!

прање судова крије чак 780 милиона бактерија... А шта се тек догађа када почешемо главу, па се ухватимо за држач у аутобусу? Поклањамо микробе, ето шта радимо! Али, ослободите се гриже савести!

Оног тренутка када смо предали своје микробе заузврат смо добили и туђе! И то много њих! Није нимало пријатно имати стално на уму да ћемо на свакој телефонској слушалици наћи бактерије из туђих

стомака. Зато је можда боље и не размишљати о томе јер бисмо сви завршили као једна нервозна госпођа из Београда која је сваку јабуку сатима прала у врелој води – пеном за купање! Вероватно није

Јабуку смо добро опра-
ли и нема баш никаквог
разлога да је не поједе-
мо осим... ако на кори
не постоји голим оком
невидљив прорез. А ис-
под њега квасне гљи-
вице и шта све не још...

Ни цвеће није ли-
шено бактерија.
Ево како изгледа
површина једног
листа собне биљ-
ке. Пуне су и пре-
пуне микроорга-
низма.

Знала да се највећи
број бактерија не
крије на глаткој кори воћ-
ке, већ тамо где постоји го-
лим оком невидљива еро-
зија.

Ипак, одбрамбени систем
нашег организма ојачан је
свакодневном борбом са

могућим непријатељима и
најчешће је у стању да из-
бегне последице по здра-
вље човека. Доктор Грем
Рок, професор имунологије
на Универзитету у Лондо-
ну, чак, тврди да се разне
алергије, као и астма, ја-
вљају најчешће код људи

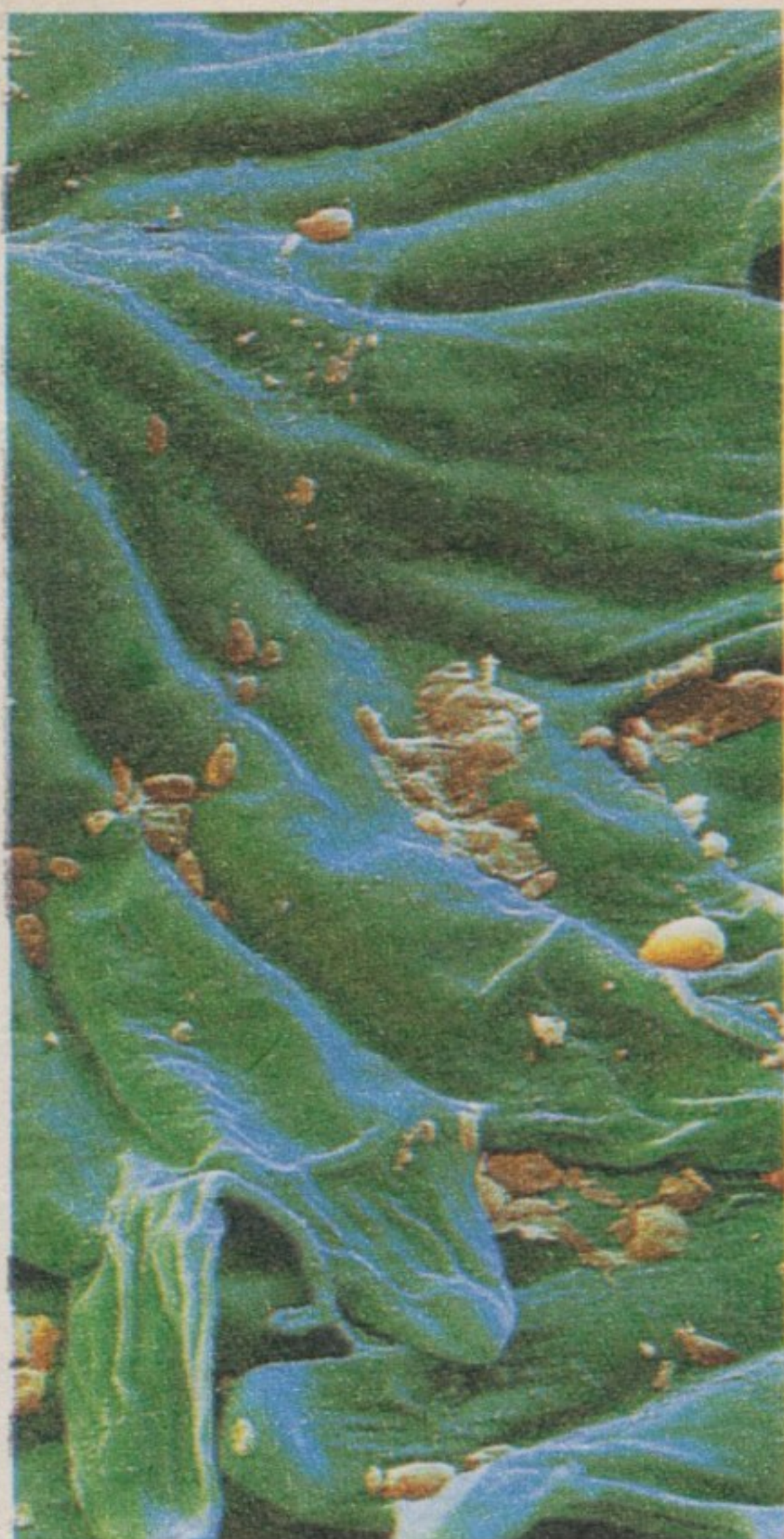
Извините, али
купатило је заузето! У ства-
ри, и када мислимо да није,
увек је тако. Довољно је само
погледати овај плавичасти
кристал креча који се осло-
нио на читаву колонију бак-
терија. Снимљено на добро
опраним зидовима клозетске
шоље.

Сунђери се хране
мешавином остата-
ка хране и сапуна.
Ето прилике за
стварање клица ко-
је ферментишу.

Право из стомака,
односно усне ду-
пље, па на слуша-
лицу. Ево како
под објективом
изгледа телефон-
ска слушалица.
Пријатно ћаска-
ње!

који живе тамо где се претерано води рачуна о чистоћи. Стога је одлучио да

Сви знамо да су новчанице прљаве будући да пролазе кроз много руку, али баш оволико... Нема хране ни масти, али на новчаници је лако уочити остатке људске коже.

своју најновију студију посвети истраживању вакцине на бази прљавштине! За сада професор Рок „штрокаву вакцину“ убризгава искључиво мишевима. Познато је, наиме, да наш имунолошки систем најбоље делује када смо у складу са клицама око нас. Треба, дакле, водити рачуна да тај однос буде управо такав: умерен. А о томе брине медицина још од 1683. године када су под микроскопом уочене прве бактерије. И тад је почела борба човека са бактеријама. У заборав је полако падало веровање – још веома живо у 16. веку – како када за купање може да има погубан утицај на људско тело! ■

М. О.

Невидљиве границе

КО СЕ БОЈИ ДАБРА ЈОШ ?

Области у којима је дабар истребљен

Области у којима даброви поново живе

Области где су даброви одувек живели

Људи су с таквом страшћу почетком прошлог века почели да лове даброве да је ова животињца једва некако преживела. Крзно дабра тада је, изгледа, било у великој моди. Даброви су могли да се нађу само у појединим областима Француске, дуж реке Елбе у Немачкој, крај Дњепра у Белорусији као и у јужном делу Норвешке.

Схвативши да је готово у потпуности уништио ову животињу, човек се побринуо да јој олакша опстанак и тако су даброви почели поново да освајају своје старе поседе. Сматра се да бар четири стотине хиљада даброва данас живи између Француске и Финске. Међутим, нису баш све земље у којима су даброви некада живели биле расположене да им пожеле добродошлицу. На пример, то је одбила да учини Велика Британија.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

СИМПСОН

Један је био сувише повређен да би могао даље, а други је могао лако да га убије док је покушавао да му помогне. Није било изгледа да се избаве...

Цо Симпсон пробудио се убрзо после сванућа, у снежном тунелу у близини врха Сиула гранде, на перуанским Андима. Он и његов колега, алпиниста Сајмон Јејтс ископали су овај заклон када их је ноћ затекла на повратку у камп који се налазио 16 километара ниже, у долини. Пењање на планину било је тешко. Несрећа је вребала из прикрајка као грабљивац, а у дивљој олуји на врху само што нису изгубили живот. Можда ће данас бити лакше, надали су се.

Симпсон је направио малу рупу у танком слоју леда изнад своје главе и сунчев зрак окупао му је лице. Пуним плућима удахнуо је резак, хладан ваздух који је брзо испунио до малочас топао заклон. Кроз свој ледени прозор гледао је ка хоризонту и врховима најопаснијег планинског масива Јужне Америке. Тамне сенке заклањале су уску долину и као наборане планине. Снежни наноси и глечери пресијавали су се плавичастом белином на јасној јутарњој светлости.

Када су напустили заклон да би наставили спуштање низ планину, угледали су нагиб испресецан опасним наносима и дубоким провалијама. То, истина, нису очекивали. Сада им је било јасно да су потценили планину.

У стену низ коју је требало да крену наниже, укуцали су клин и пошли. Напредовали су полако. Припијен уз стену, Симпсон се пажљиво спуштао са својом секиром за лед и крампонима. А онда је, без упозорења, лед пукао и он је полетео у без-

дан. Закачен ужетом за Јејтса, није пао далеко, али је снажно ударио о стену испод себе. Десно колено му се смрскало и снажан бол натерао га је да врисне из све снаге. Тело му је обузело осећање мучнине.

Мучнина, несвестица...

Јејтс се спустио до свог повређеног друга најбрже што је могао. Један поглед на изbezумљеног Симпсона и његово натечено колено све му је рекао: да му је пријатељ беспомоћан. На тако опасној планини њих двојица су се суочила с најгорим планинарским кошмаром. Симпсонова повреда била је исувише тешка да би се до базе спустио без туђе помоћи, а Јејтс је, покушавајући да му помогне, могао да му науди. Није било изгледа да се избаве.

Без обзира на опасност, Јејтс није могао да остави пријатеља. Чинио је све што је могао како би га спустио у подножје. Наставили су још 900 метара низ стрму падину. Јејтс би направио удубљење у снегу и, седећи у њему, постепено пуштао уже за које је Симпсон био закачен. Када би се конопац развукао целом дужином, Симпсон би се уклапао у косину и правио нови ослонац за Јејтса.

Спуштање на овакав начин било је за Симпсона невероватно болно, а његову агонију увећавали су осећај мучнине и несвестица. И Јејтс је трпео. Руке су му поцрнеле од хладноће, а напорно спуштање низ планину потпуно га је исцрпilo. Али, и после девет часова спуштања, њих двојица су напредовала. Готово су прешли преко најстрмијег

ОВОД ЛЕДЕНА ГРОВНИЦА

дела планине кад је све њихове наде скрхала још већа невоља.

Када је Јејтс пустио уже низ следећу велику стрмину, Симпсон је угледао оштар ледени шиљак испод себе. Очајнички је покушавао да се заустави, али тло му је нестало под ногама. Пропао је и остао да виси клатећи се над литицом. Јејтс, сабијен у заклон изнад провалије, није имао снаге да извуче свог друга. Симпсон се љуљао четири метра ниже, а три метра удаљен од оштрог леденог зида. Испод њега је зјапила провалија која се губила у леденој сенци. Симпсону који се љуљао на ужету хладноћа је изједала кости. Био је све успоренији и полако је губио свест. Борба за силазак са планине је прекинута. Обузела га је мисао да по њега може да дође још само смрт.

Ту је излаз!

Јејтс је такође лагано умирао од хладноће. Ускоро ће потпуно малаксати и уколико не пресече конопац, обојица ће умрети. Нада се угасила са првим сумраком. Са свирепом тачношћу извучао је нож и пресекао конопац. Висећи у ваздуху више од сата, Симпсон је био изгубљен у готово пријатном стању полусвести. Изнад себе могао је да види звезде како на ноћном небу светlucaју попут драгог камења. Али, звезде су се одједном изгубиле и он се стропоштао у мрачну провалију. Падајући, очекивао је да ће приликом пада живот ишчилити из њега али, уме-

сто тога, само је осетио јак бол у нози и схватио да мора бити да је и даље жив. Није пао на дно провалије, већ 18 метара ниже, на нову избочину.

Осветливши батеријом ново окружење, Симпсон је видео огромну пећину од снега и леда – мирну и тиху попут напуштене катедрале. Зидови његовог затвора били су удаљени 15 метара, плави, сребрни и зелени, и простирали су се 18 метара изнад његове главе до мале рупе кроз коју је упao, а која је гледала на остатак света. Испод избочине стрми зидови нестајали су у мраку. До Симпсон је, кад год је раније размишљао о томе, био спреман да умре на свом опасном послу, али је мислио да ће се живот разбити у њему у кратком и опасном налету. Никада није помишљао да ће завршити остављен у провалији, поломљене ноге, да лагано умире у бунилу између жеђи, глади и бола.

Повукао је уже и оно је пало на њега. Знао је да његов пријатељ није имао избора и да је морао да пресече уже.

Ноћ је пала и Симпсон је заплакао над својом судбином. Када је јутро коначно дошло са светлим зраком сунца који се пробијао кроз кров његове ледене пећине, очајнички је позвао у помоћ. Али, Сајмон Јејтс је отишао. Пошто је пресекао уже, укопао се у снег и заспао, а онда, у свитање, наставио пут у базу. Знао је да је то што је пресекао уже било једино што је могао да уради. Претпостављао је да је пад у провалију усмртио његовог рањеног друга.

Симпсон је схватио да је у пећини безнадежно сам. Није могао да се пење, али није желео ни да лагано издише у избочини на ивици провалије. Једина преостала могућност била је да се спушта даље. Прекинута уже било је дугачко 46 метара. Металним клином закачио се за избочину и пустио се низ конопац у полутаму. Није чак ни

Илустровао Небојша Дедић

погледао доле да види шта је испод.

Али, срећа је била на његовој страни. Када се најзад усудио да погледа доле, угледао је снегом прекривено тло. Прелетео је погледом дуж косине провалије: поред себе угледао је успон и на његовом врху сунчеву светлост. Ту је био излаз!

Онда је приметио црну пукотину у снегу и схватио да то над чим је висио није тло, већ снежни нанос над провалијом. Није имао другог избора до да се опрезно спусти на снег. Трудио се да се што мање ослања на поломљену ногу и нежно, полако, спустио се на сјајни бели тепих. Пошто се уже олабавило, закључио је да снежни нанос може да издржи његову тежину, па се потпуно опустио и тако непомичан остао неколико минута не усуђујући се да направи ни најмањи покрет. А онда, раширених руку и ногу, потрбушке, почео је да пузи уз косину према сунчевој светлости.

Некакав туп звук потресао је сваки нерв у његовом телу. Долазио је од снега под њим који се приликом сваког његовог покрета урушавао у провалију. Надао се да неће пропасти. Успон је био под углом од 45 степени, а до краја стазе имао је око 40 метара. Последњих шест метара стрмина се повећавала до угла од око 65 степени. Да је био здрав, ову стазу могао је да савлада за десет минута. Али, са повређеном ногом за то му је било потребно пет сати. Заривао је своју секиру у снег и пузио уз косину, а његови јецаји и псовке одзивали су у овом необичном свету.

Најзад се дочепао врха без помоћи ужета. Светлоплаво небо, врело сунце и задивљујући набори и усеци у планинском окружењу обузели су његова чула и он је легао ошамућен и сломљен.

Гласови из даљине

Симпсон је савладао провалију, али... да ли је сада био у бољем положају него док се налазио у њој? Без хране и воде, исцрпљен, повређене ноге, а сада су и промрзLINE почеле да му коче прсте.

Али, није имао намеру да се преда. У глави је чуо гласове како му јасно говоре шта треба да ради. Један му је рекао да сиђе на глечер испод себе. Вукући смрскану ногу, пузао је, котрљао се низ снежне нагибе и пла-

као у агонији сваки пут када би позледио ногу. Наставио је тако целог дана уверен да ће му бити добро док год у то верује.

Провео је непријатну ноћ у снежном заклону. Рано ујутро следећег дана снег се истањио и он се докопао нижих, стеновитих предела Сиула гранде. Овде више није могао да пузи, већ је храмао, а од лежаљке за спавање направио је завој којим је учврстио сломљену ногу. После неколико покушаја успео је: ослањајући се на своју планинарску секиру, полако је напредовао. Дан је био на измаку а сенке све дуже и хладније. Поново је пала ноћ.

Следећег јутра унутрашњи глас поново га је дигао на ноге. Говорио му је да ће, ако тога дана не успе да стигне у камп – умрети. Иако потпуно изнемогао, наставио је даље мрмљајући нешто неповезано. Његова снага потпуно је била ишчистела.

Падала је ноћ, почела је и киша. Онда је угледао трептућа светла, а из даљине је допирао разговор. Да ли је халуцинирао? Очајнички је позвао у помоћ и неколико гласова му је одговорило. Светло је треперило пред њим, а Сајмон Јејтс му је са батеријом трчао у сусрет.

Симпсон није могао да говори. Истовремено је плакао и смејао се, сузе су лиле низ његово лице. Извукао се из загрљаја смрти и сада је био на сигурном.

После овог тешког искушења...

Пошто се поново нашао са Сајмоном Јејтсом, Џо Симпсон морао је да издржи још шест дана пре него што је добио одговарајућу медицинску помоћ. Када се вратио у Британију, лекари су га уверавали да више неће моћи да се бави алпинизмом.

Упркос мишљењу лекара, он се опоравио невероватном брзином и сада поново планинари широм света. Следеће, 1992. године, вратио се у Перу и за само три недеље попео се на шест планинских врхова.

Данас је његово време подељено између планинарења, писања и посла водича у једној путничкој агенцији.

Његов путопис „Додирјући бездан“, о несрећи на планини Сиула гранде, продат је у пола милиона примерака и преведен на четрнаест језика■

С. Ђ.

ТАЈНА ЈЕ

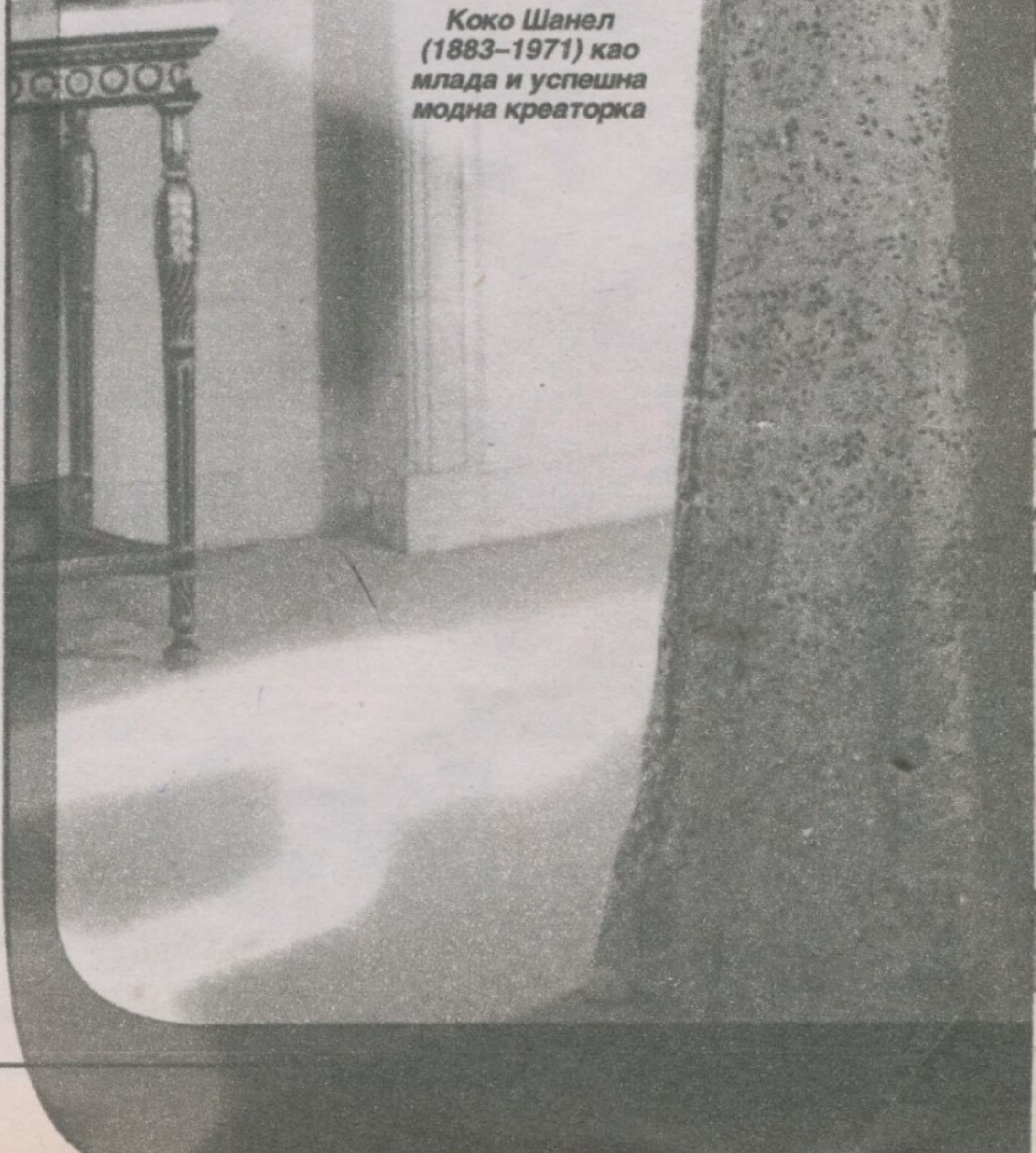
МИР

Угарска краљица Јелисавета коначно је 1370. године постала потпуно свесна како заправо не жели да остари. Своју тугу више није могла да сакрије. Захтевала је да њени поданици у том погледу нешто предузму – нешто што ће јој потпуно преокренути живот и неким чудом вратити сат уназад. То, међутим, није било нимало једноставно: Јелисавета је имала већ 72 године.

И баш када се чинило да је краљичин цвет младости одавно неповратно увећано, непознати испосник сачинио је од лавандиног и рузмариновог уља посебну супстанцу. Вероватно у страху пред владарком, он је обећао да ће ова течност заувек сачувати њену лепоту. Али, како сачувати оно чега годинама нема? Речи творца парфема – касније названог „мађарска водица“ – деловале су крајње бесмислено. Ипак...

Легенда каже да се у тој бочици заиста налазило право чудо. Јер, седамдесетдвогодишња Јелисавета управо је уз помоћ мешавине уља лаван-

Коко Шанел
(1883–1971) као
млада и успешна
модна креаторка

У БОЧИЦИ

ИС ЦАРСКЕ РУСИЈЕ

Да Коко Шанел није била заљубљена у руског кнеза Трубецког, ко зна да ли би икада срела Ернеста Боа, креатора парфема који је, од када је пре више од осамдесет година створен, постао и остао најславнији женски мирис

де и рузмарина успела да заврти мозак краљу Пољске који се у краљицу заљубио као никада у животу!

Прича о парфемима стара је изгледа колико и цивилизација. Парфем сведоче о једној од опаснијих замки које нам током живота постављају чула. Разумљиво је стога да су увек сматрани неизоставним делом љубавних веза и алатком заводника: стари Египат, античка Грчка, Вавилон... миомириси етеричних уља као да поново оживљавају и испаравају са страница старих књига, чинећи да и наша чула, хиљадама година касније, остану и даље будна. Рузмарин, лаванда, мирта, ружа, сандаловина, камилица, мента, цимет, мошус... Она велика и непоновљива снага љубави као да оживљава у описима мириса заљубљених у старозаветној „Песми над песмама“. Шекспир, Емил Зола, Томас Ман, Флобер, Едгар Алан По, Оскар Вајлд, Џејмс Џојс, као и многи други књижевници приповедали су о снази мириса надражених чула. „Парфем је дашак с неба“, надахнуто је истицао Виктор Иго.

Случај „Ђорђо Беверли хилс“

Али, вратимо се у садашњост. Све се променило. Парфем више нису луксузни производи са-

чињени од драгоцених природних састојака есенција ретких и егзотичних биљака. Њих су заменили они знатно јефтинији, вештачки састојци – створени у лабораторији. Парфем је постао масовни производ. И жене и мушкарци, сви користе ову или ону колоњску или тоалетну воду, можда као неку врсту замене за уништenu природу која је остала без свог мириса. Нажалост, ни парфем више нису природни. Они већ извесно време углавном подражавају природу.

Почетком осамдесетих година 20. века убедљиво најомиљенији женски парфем у Америци био је већ чувени „Ђорђо Беверли хилс“. Мода је мода, па су жене просто лудовале за тим опојним, додуше, преслатким и готово неподношљиво јаким мирисом. Властници угледних ресторана били су принуђени да на улазу истакну опомињући натпис са забраном уласка дамама које користе „Ђорђо Беверли хилс“ будући да су својим мирисом „поништавале“ сваку арому припремљеног јела. Не само због тога, тек – „Ђорђо Беверли хилс“ убрзо је изашао из моде.

Али, постоји један парфем који не излази из моде и који, откако се праве статистике и листе најтраженијих (женских) мириса, ниједном другом не уступа своје неприкосновено прво место. То је „Chanel No. 5“ („шанел 5“), који је пре осамдесет година лансирала чувена француска креаторка Габријела Шанел (1883 – 1971) звана Коко. И прича о „шанелу 5“ је, на изврстан начин, повед једне велике љубави...

На страну чињеница да је, што се послова тиче, госпођица Шанел била далековидија од свих својих тадашњих колега. Ко није био довољно богат (а таквих је и данас) да се одева у салонима „Шанел“, имао је могућност да мирише на „шанел“... Тако је Коко на једном мирису зарадила својих одлучујућих 15 милиона долара.

Дмитриј или срећни број

Можда је ипак пресудно било то што је Коко Шанел тих двадесетих година била заљубљена у руског кнеза Дмитрија Трубецког. И не само у њега – због своје страсти према кнезу волела је све што је било руско. Музику, књижевност, фолклор, балет... Париз је у то време био пун руских емиграната који су побегли пред бољшевичком олујом. Коко је била блиска пријатељица Игора Стравинског и Сергеја Дјагилјева. У њеном салону у улици Камбон 31 радиле су као продавачице несрећне, али префињене и достојанствене, девојке из руских племићких породица. Такву урођену елеганцију која је красила ру-

ске девојке Париз до тада није познавао. Тој руско-француској бајковитости нешто је недостајало. Парфем!

Дмитриј се сетио Ернеста Боа, руског емигранта који је у Москви своје време изучио занат сапунције и парфимера. И он је, као и многи противници новог совјетског режима, „постао“ Француз. Кружила је прича да је управо он, Ернест Бо, био мајстор у служби Александре Романове, последње руске царице.

Сама помисао на лепоту руске царице и њених кћерки, принцеза Романов, била је довољна да узбуди машту, да Коко Шанел схвати оно што је већ могло да се наслути. Са Дмитријем се упутила на Азурну обалу где је живео бивши дворски сапунџија. Дала му је изазован задатак: да створи парфем по свему модеран, али који одише тајном и лепотом прошлости. Поново срећан што ради оно у чему је био прави мајстор, Ернест Бо дао се на посао.

После извесног времена, у париски атеље модне креаторке послао је две серије са по две пробне бочице. Бочице су биле означене бројевима од 1 до 5 и од 20 до 24. Бочица с бројем 5 из прве серије привукла је посебну пажњу. Била је то мешавина екстракта сандаловог дрвета, ветивера (траве зване још и „кус-кус“ која успева у Средњој и Јужној Америци), јасмина, као и изузетно великог дела алдехида.

Коко Шанел се двоумила само на тренутак да ли да новом парфему да име Дмитриј – по свом вољеном – али се ипак одлучила за „број 5“. Веровала је како је петица одавно њен срећан број. Своју нову колекцију, заједно са парфемом „број

5“, представила је петог дана петог месеца 1921. године. Остало је легенда: и чувени костим, и мала црна хаљина, ципеле, накит, а пре свега – парфем!

У историји индустрије козметичких производа појављивање „шанела 5“ било је равно револуцији иако га је, какве ли случајности, створио један огорчени противник револуције. Јер, раскошни парфери никада пре тога нису садржали синтетичке материје. На овај начин „шанел 5“ је добио до тада непознату свежину. За све оне

који су навикли на тешке мирисе Оријента, мирис Коко Шанел био је право освежење. Тај дах свежине не престаје да изненађује даме ни до дана данашњег. „Шанел 5“ је постао заштитни знак многих славних дама. „Женственост је бесмртна“, поручивао је рекламни слоган „шанела 5“.

Године 1959. бочица „шанела 5“, једноставна и елегантна, сврстана је у збирку Музеја модерне уметности у Њујорку. Било је то посебно признање за један употребни предмет ипак прихваћен као уметничко дело.

Глумице и парфери

„Надам се да сте спремни на одређену жртву: на верност добро одабраном парфему“, писала је својевремено Коколет.

Многе жене заиста су остале верне „шанелу 5“, јединственом споју руског и француског стила. Препознати парфем који ће за нас бити онај прави, говори и о томе да наше ноздрве, упркос свему, успевају и даље да препознају све нијансе, да још нисмо забо-

равили абецеду чула мириса.

Живот је препун парадокса: када само помислимо да је један од највиђенијих и најдражих гостију на прекрасном двору Романових – за који се везује настанак „шанела 5“ – био запуштени Распућин за кога је написано како је заударао неподношљиво, попут јарца... А француски краљ Луј XIV, такође познат обожаваоца мириса? Познато је да су од његовог смрада – а посебно краљевских ногу – сви зазирали.

Ернест Бо,
руски сапунџија,
творац парфема
„шанел 5“

Славна Коко
пред крај
живота
у једном
од својих
чувених
костима

„Шанел 5“ највише одговара плаво-косим префињеним јунакињама филмова Алфреда Хичкока, писали су женски модни магазини. Правило да плавуше воле „шанел 5“ потврђивала је касније и Катрин Денев. Томе се успротивила тамнокоса глумица Изабел Ађани признајући да је „број 5“ одувек био њен избор. Можда је ипак најлепша асоцијација на парфем, а посебно „шанел 5“, била и остала америчка глумица Мерилин Монро са својом славном изјавом како у кревет одлази „обучена“ само у неколико капи „шанела 5“■

М. О.

ШТА СЕ НОСИ, ВОЗИ, СЛУША

Јакна која светли у мраку

Врећа за најмлађе

Јакна са меморијом која прилања уз тело

Папуче „грејалице“ са микрокалориферима

ВАЖНО ДА ЈЕ ТОПЛО

Јакна „MET 5“ са уређајем за загревање

Зима је, али то не значи да треба да се смрзавамо. Фирма „Норт фејс“ произвела је јакну „MET 5“. У влакна материјала од ког је сашивена убачене су батерије, микрокалорифери, тако да греје по жељи.

Али, будући да пословица каже како чизма главу чува, италијански произвођач ципела „Ардес“ направио је на сличном принципу нови модел зимских кућних папуча и назвао их „грејалице“. Уз њих би могла да иде и дуксерица са меморијом која, снаг тренутка када је обу-

чемо, поприма најповољнији облик и прилања уз наше тело грејући га. Поједини делови одеће из колекције „Термос шевро“ у својим материјалима садрже изолациону керамику, па нема ни говора да би хладноћа могла да доспе до тела.

Фирма „Буонафини“ пустила је у продају јакне које светле у мраку. Родитељи детета које носи овакву јакну лакше могу да га нађу уколико се изгуби по мраку, а и возачи га лакше уочавају. Канађани су се побринули да произведу „Buggy

bag“, нарочито непромочиву врећу за спавање намењену деци док су у колицима.

Ту је и кабина за сушење. Поставља се у спортским халама, а добро би дошла и на улици, кад нас изненади киша. Довољно је ући у сушионицу „Haystack“ и - после једног минута под унакрсним струјањима топлог ваздуха, од влаге нема ни трага!

Кабина за сушење

УВЕК ПРИ РУЦИ

Број оболелих од сиде у свету се сваки дан увећава, а током акција којима је циљ да пажњу јавности скрену на све начине заштите од инфекције овом још увек неизлечивом болешћу, помињан је и презерватив. Да би увек био при руци, произведен је ручни сат под називом „Quiet 200“ који на полеђини има посебну преграду за презерватив. Стаје 46 евра, а представљен је на Интернет адреси: www.cabesri.com

ПРИРОДНИ ЧАСОВНИК

Дозлогрдила вам је непријатна звоњава будилника, у рано јутро? Фирма „Ремингтон“ произвела је „природни часовник“ („Nature's clock“) који стаје 82,12 евра, а буди вас на најпријатнији могући начин. Подражава цврнут птица, или жубор потока или шум таласа, испуштајући пријатан мирис лаванде или - кафе! Јачину звука могуће је подесити, зависно од чврстине сна!

ЈЕДАНАЕСТ НАЈДУЖИХ ГОДИНА

Путеш госпође

**ОНА ЈЕ БИЛА ПРВА
ЕВРОПЉАНКА КОЈА ЈЕ
УСПЕЛА ДА УЋЕ У ЛАСУ,
ПРЕСТОНИЦУ ТИБЕТА.
ОВА ХРАБРА ФРАНЦУ-
СКИЊА ЈЕДИНСТВЕНОГ
ДУХА И СНАГЕ ИМАЛА
ЈЕ НЕСВАКИДАШЊУ
СУДБИНУ**

*„Ишла сам из једне
земље у другу да бих
видела... да бих
видела што више*

*и више... Разумела сам ти-
шину, праву тишину...
и врло сам заволела
Хималаје...”*

Александра се окренула раду. Проучавала је будистичку филозофију и учила санскрит, језик класичне индијске књижевности и културе. Волела је да одлази у париски Народни музеј, и то у део у коме се налази азијска уметност. Изгледао јој је као храм, светлост је била пригушена и владала је тишина. Окружена каменим скулптурама, маштала је о Индији, Кини, Јапану...

Одлазак у непознато

Око 1890. године, пошто је постала пунолетна и добила нешто новца, Александра најзад одлази у Индију и на Цејлон. Била је запањена сиромаштвом Истока и огорчена кад је

схватила да се он туристима представља у потпуно другачијем светлу, у лажном сјају и раскоши. На једној фотографији из тог времена можемо да је видимо како, танушна, сигурног и нестрпљивог погледа, стоји на рикшама, двоколицама које вуче човек, и држи бели сунцобран. Дошла је издалека да заврши студије санскрита и започне путоловине којих је била жељна. Без оклевања се прерушавала у младића да би присуствовала забрањеним обредима на Хималајима, а некад их је гледала кријући се на тавану и провирујући кроз пукотине подних дасака. Док је гледала људе који су посматрали обред спаљивања мртвих, размишљала је: Зашто са толико пажње посматрате та тела која се претварају у pepeo? Зар се уништење не одвија непрекидно и зар није присутно свугде и у свему? Можете

Преобучена у просјаккињу, Александра Давид Нел, жена чврсте воље, прешла је 3000 километара пешице кроз планине Тибета у педесет шестој години живота. Била је налик оцу, Лују Давиду, професору универзитета – извесно време главни уредник новина које су излазиле у француском граду Туру – жестоком противнику тадашњег режима, довољно храбром да то јавно каже, чак и онда када је било боље ћутати. Због тога је 1851. године ухапшен, а потом прогнан. Отишао је у Белгију где се упознао и оженио Александрином Бугман, побожном девојком сањалачке природе. Тада је имала двадесет година, а он је био седамнаест година старији од ње. Александра им је била једино дете и родила се у Француској шес-

снаест година касније, 24. октобра 1868. године.

Свој путоловни дух испољавала је још од малих ногу. У трећој години успела је да побегне дадиљи да би сама могла да шета кроз шуму, у петнаестој години је побегла од рођака код којих је проводила распуст. Из Белгије је пешице дошла до холандске обале и ту се укрцала у брод за Енглеску. Вратила се два дана касније празних џепова и стомака. Две године касније бициклом је из Холандије за недељу дана стигла до Нице у Француској. У деветнаестој години поново бежи. До Швајцарске је допутовала возом, а потом пешице до Италије. Мајка ју је тамо нашла и изнудила од ње обећање да до пунолетства неће више одлазити од куће.

Чекајући тај велики дан,

двадесет четири

ествија Тибет

их, ако сте способни, видети у свакој влати траје, у сваком каменчићу.

Онда је почела да пише, а постала је и професор Бриселског универзитета. Чинило се да се налази на почетку мирне каријере оријенталисте. Чак ни њена путовања нису више била испуњена пустоловинама. Одлазила је у Грчку, Шпанију, а део северне Африке делимично је препешачила: Мароко, Алжир, оазе Сахаре. У Тунису је упознала директора железнице Филипа Нела у кога се заљубила. Венчали су се у француском конзулату, такође у Тунису. Ипак, више времена је проводила на путовањима него поред мужа. – Муж ме никад није разумео... Нису га занимала дуга пешачења. Уосталом, породични живот не може да се уклопи у живот истраживача... Затим треба нешто и радити у животу, а ја не волим да спремам кућу, шием, кувам.

Министарство просвете шаље је 1910. године у Индију. Александра путује кроз ову ве-

лику земљу, а 1912. године пење се на Хималаје. Тамо успева да уговори састанак са XIII далај-ламом кога су Кинези, као и његовог претходника, прогнали са Тибета. Александра Давид Нел прва је жена нетибетанског порекла којој је припала та част. Далај-лама се припрема за разговоре о филозофији, на нека питања одговара чак писмено и позива је да, једног дана, дође да га посети у Ласи. Биће јој потребно једанаест година труда да се одазове овом позиву.

Између 1912. и 1914. го-

„Три хиљаде километара је спорт! У ствари, довољно је ићи ногу пред ногу...”

дине четири пута је безуспешно покушала да дође до тибетанске престонице. Сваки пут била је изгнана, али то је није обесхрабрило. Током последњег покушаја неколико месеци крила се у колиби која се налазила на 3900 метара надморске висине. После сваког неуспеха смишљала је нову тактику. Једанпут је била обучена као обичан путник, следећи пут као ламаиста, а два пута путовала је кријући се и суочавајући се с низом невоља.

Пети покушај

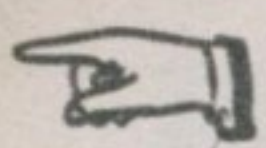
Током последња два покушаја да дође до Ласе с њом је био и четрнаестогодишњи лама Јонгден, праунук једног професора са Тибета. Била је одушевљена дечаковом памећу и ганута његовом несрећом, па га, будући да није имао родитеље, усвојила и он јој је од тада био пратилац на свим путовањима. Пошто су изгубили наду да ће икада успети да уђу у Ласу, њих двоје вратили су се у Индију, боравили у Бурми до 1917, прешли целу јужну Кину да би дошли

до Јапана, а одатле, 1918. године, отишли у Кореју. Наредних неколико година обилазили су кинеске манастире. Недостајао им је Тибет, па су се одлучили и на пети покушај. А да би слободно прелазили преко Тибета, морали су да изгледају као прави Тибетанци. То је значило да се одрекну свега оног што је европско: слугу, мазги, пртљага, резервне одеће, фотоапарата, а нарочито новца.

Педесетпетогодишња Александра Давид Нел кренула је пешице са Јонгденом, преобучена у сељанку, с пиштољем испод једне руке и торбицом у којој се налазило злато испод друге. Никада злато није било бескорисније. Уколико би га трошили, знало би се да нису обични путници, разбојници би их пресрели и опљачкали. Било им је тешко. Спавали су у хладним шталама или у рупама које би ископали у снегу. До хране су долазили углавном идући од врата до врата и молећи за парче хлеба. До Ласе су

На Тибету је провела и цео Други светски рат

 напокон дошли
1924. године, после
осам месеци пешачења.

Не држи је место

Пошто је остварила свој сан, ова храбра жена вратила се у Француску. Желела је да нађе мирно место у близини планина и реке, место у ком би могла да пише и проводи време са породицом. Саградили су велику кућу у Дињу, под Алпима, 745 километара југоисточно од Париза.

Тамо је, уз Јонгденову подршку, а понекад и помоћ, до 1937. године написала дванаестак дела. Било јој је шездесет година, али место је још није држало. Да јој Руси нису одбили све молбе које је упорно подносила, она би још 1930. године отишла у Сибир да проучава живот његових становника. Током 1935. и 1936. године одржала је низ предавања у Немачкој, Аустрији, Мађарској и Чехословачкој.

Совјетске власти ипак јој 1937. године дозвољавају да уђе у Сибир. Тамо остаје извесно време, одлази у Манџурију, а потом у Кину где ју је затекао и почетак Другог светског рата. Одатле се полако повлачила ка западу и у новембру 1939. године стигла на Тибет. Тамо је, у једном месту које се налазило на 2600 метара надморске висине, провела све ратне године, а онда је 1946. године отишла у Индију.

Дан као и сваки други

Живот Александре Давид Нел био је испуњен узбудљивим догађајима који су је надахнули да напише велики број путописа и филозофских осврта. Осим тога, она је на француски превела многа дела источњачке књижевности: романе, бајке, биографије, епске песме, историју...

Једанпут је рекла: – Не плашим се смрти. Знам само да ми је прадеда умро у сто другој години, деда у сто четвртој, а отац у деведесет деветој. Мој стоти рођендан биће за мене дан као и сваки други.

Он то ипак није био. Тог дана 1968. године била је окружена бројним новинарима на чија је питања мудро и духовито одговарала. Умрла је годину дана касније, у сто првој години, завршавајући своју последњу књигу ■

Јана Давичо

двадесет шест

РЕКЛИСУ

До Чикага имамо 106 миља, пун резервоар горива, пола пакле цигарета, ноћ је и носимо наочаре за сунце.

Елвуд Блуз – Ден Ејкројд,
„Браћа Блуз“, 1980,
САД, режија Џон Лендис

Волим мирис напалма у рано јутро...

Килгор – Роберт Дивал, „Апокалипса данас“
1979, САД,
режија Френсис Форд Копола

Остао сам без горива! Пукла ми је гума! Нисам имао пара за такси! Нису ми донели одело са хемијског чишћења. Пријатељ ми је дошао из другог града. Потом ми је неко украо ауто. Е, онда је настао земљотрес! Страшна поплава!!! Најезда скакаваца!!! Није моја грешка, тако ми бога!

Џејк Блуз – Џон Белуши,
„Браћа Блуз“
1980, САД,
режија Џон Лендис

Када схватиш да желиш да остатак живота проведеш са неким, онда пожелиш да остатак живота почне што је пре могуће.

Хари – Били Кристал,
„Кад је Хари срео Сели“
1989, САД,
режија Роб Рејнер

ФИЛМСКЕ

Људи не прате титуле, људи прате храброст.

Вилијем Волас – Мел Гибсон,
„Храбро срце“
1995, САД, режија Мел Гибсон

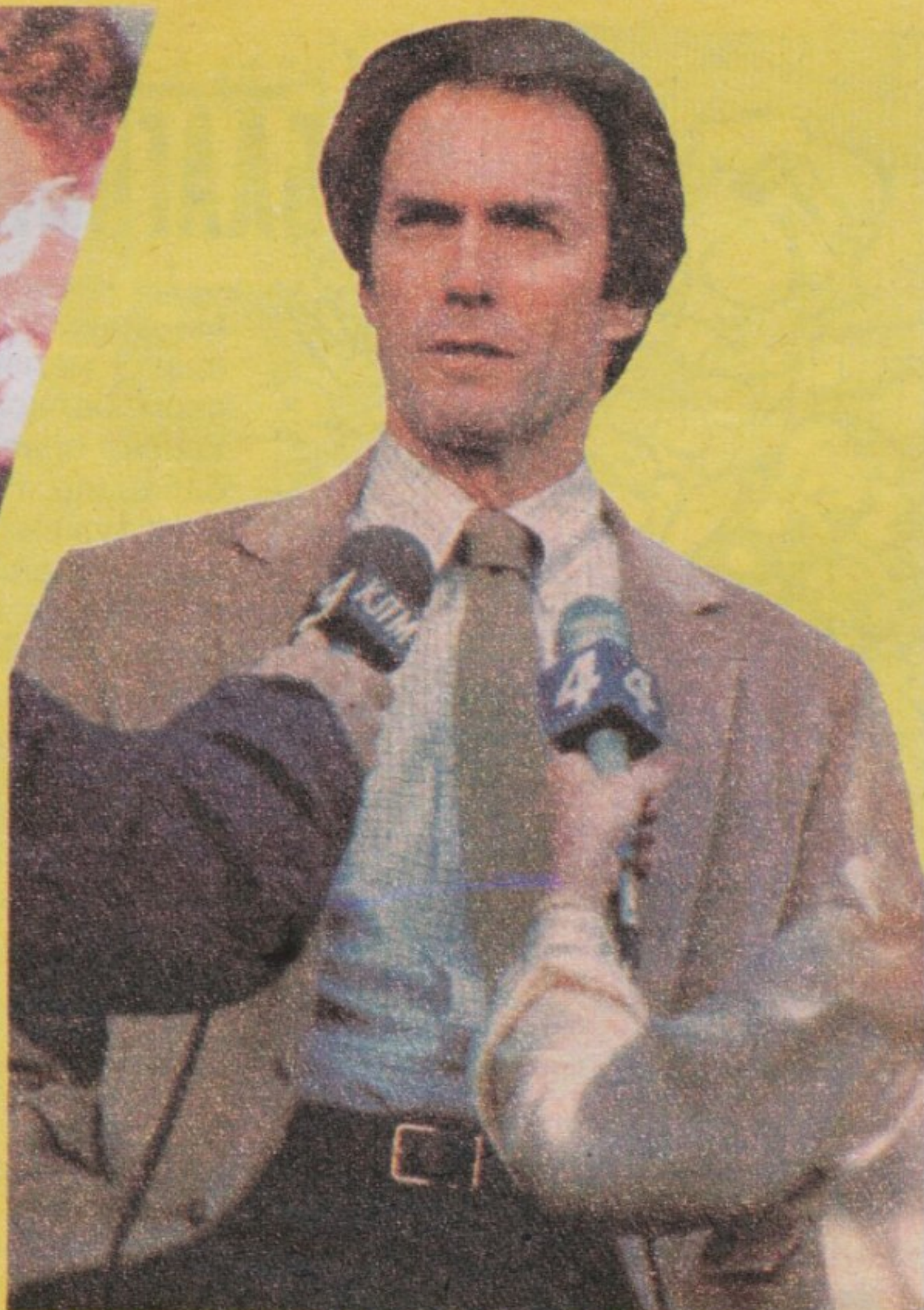

Одувек сам имао проблем с голотињом. Понекад кад се скинем, толико се постидим да пожелим да изађем из собе.

Метју Холис – Мајкл Кејн, „За све је крив Рио“

1984, САД, режија Стенли Донен

Знам о чему сада размишљах: „Да ли је испалио шест метака или само пет?“ Па, право да ти кажем, у свој овој гужви мало сам се забројао. Али, пошто држим у руци магнум 44, најмоћнији пиштољ на свету, и пошто ћу да ти разбуцам главу, право питање које можеш себи да поставиш

је: „Да ли сам срећан?“ Дакле, да ли си срећан, пропалице?!

Хари Калахан – Клинт Иствуд, „Прљави Хари“
1971, САД, режија Дон Сигел

То је најгори филм који сте икада гледали? Мој следећи филм биће још бољи.

Едвард Д. Вуд, јуниор – Џони Деп, „Ед Вуд“
1994, САД, режија Тим Бартон

РЕЧЕНИЦЕ

АРЧИ:
Некада сам боксовао за Оксфорд!
ОТО: Ма, стварно?
Ја сам некада убијао за CIA!!!

Арчибалд Арчи Лич – Џон Клиз и Ото Вест – Кевин Клајн, „Риба звана Ванда“
1988, САД, режија Чарлс Кричтон

Земља – последња рупа на свирали.

Џонер – Рон Перлмен, „Осми путник – Васкрснуће“
1997, САД, режија Жан-Пјер Жене

Ја сам инсект који је сањао да је човек и да воли жену. Али – сан се завршио, а инсект се пробудио.

Сет Брендл – Џеф Голдблум, „Мува“
1986, Канада, режија Дејвид Кроненберг

ЛУКАВИ ТРГОВЦИ

Полиција у Лос Анђелесу наредила је двојици младића да престану са својом трговином од врата до врата ако не желе да упадну у озбиљне тешкоће. Младићи, односно један од њих, нуди по кућама мишоловку која је, по његовим речима, најновије достигнуће науке и технике. Кад га је на вра-

тима једне куће домаћица одбила, умешао се други младић. Знајући да се већина жена боји мишева он је без речи отворио кутију из које је искочио миш и потрчао по кући. Уплашена домаћица одмах је купила – две мишоловке, а младе трговце пријавила полицији ■

ДУШЕВНЕ БОЛИ НАВИЈАЧА

После фудбалске утакмице између клубова „Лестер“ и „Челси“, одигране у Лондону 1977. године, група „Лестерових“ навијача упутила је Фудбалском савезу Енглеске захтев за новчану одштету због душевне патње за коју је кривац био судија. Он је, тврдили су, сасвим неоправдано у корист њихових противника доделио казне-

ни ударац који је одлучио победника. Пораз „Лестера“ изазвао је код навијача „шок и душевни потрес“ због чега они који су били „најдубље погођени“ неколико дана нису могли да одлазе на посао ■

Илустровао Зоран Петканић Петко

УЗ БЛАГОСЛОВ СУДА

Да извесни Х. Милер, становник Минхена, може и даље да ужива у правој малој башти пуној цвећа на свом балкону, потрудило се минхенско правосуђе одлуком којом је одбацило тужбу станара зграде у којој тужени станује. Поменути станари желели су да спрече господина Милера и његову породицу да држе саксије с цвећем на свом балкону уз образложење да би могле да падну и неког повреде као и да би због заливања цвећа могли да се оштете зидови.

„Не постоји заштита против свега или било чега“, закључак је надлежног суда ■

ЗГРАНУТИ ПОСЕТИОЦИ

Америчка певачица Џералдина Фарар (1882 – 1967), веома цењени сопран, једном је у познатој сцени на здрављања у првом чину опере „Травијата“ додала један до тада неуобичајен потез: када је испила вино, ба-

цила је чашу на под и то таквом силином да се разбила на комаде.

Овај поступак певачице, који је публика у њеној домовини примила с одушевљењем, у иностранству је наишао на неразумевање, чак на згранутост. Тако је на њеном првом гостовању у Немачкој један од позоришних разводника одмах после завршеног првог чина истрчао на позорницу још пре но што је завеса пала и почистио комадиће стакла. Већ сутрадан певачица је од управе позоришта добила рачун за разбијену чашу ■

МОДА
КОЈУ
МАРК
ТВЕН
НИЈЕ
ВОЛЕО

ОНО ЧЕГА СЕ ЧОВЕК
БОЈИ ПО НЕКОМ
ПРАВИЛУ ОБИЧНО МУ
СЕ И ДЕСИ. ТО ЈЕ
ИСКУСИО И АМЕРИЧКИ
ПИСАЦ МАРК ТВЕН

Несуђени двобој господин Клеменса

Најчаснији начин да се изгуби глава јесте двобој. То су људи лепо смислили. Ако вас неко увреди, ви га позовете на двобој. Противник бира оружје и растојање, а ту су и секунданти; они дају упутства колико корака треба да се удаљите и са коликог растојања треба да гађате један у другог. У двобоју, бранећи своју част, главе су изгубили великани попут Пушкина и Љермонтова.

Половином 19. века на новој америчкој територији Невади двобој је био у моди и свако је желео да добије прилику да се бави тим „спортом“, углавном зато што није могао да се сматра потпуно часним све док из неког двобоја не изађе као победник.

Господин Клеменс, познатији као Марк Твен, радио је у то време у листу „Ентерпрајз“ код господина Џоа Гудмана као уредник привредне рубрике и, на своју жалост и срамоту, није имао никакве жеље да се бије у двобоју.

Но, оно чега се човек боји и ужасава по неком правилу обично му се увек деси. Господин Клеменс, или Твен, био је у шкрипцу шта да напише за уводник у часопису у коме је радио јер – ваљало је сваки дан писати уводнике. Ипак, једна тема увек је долазила као спас. Та тема био је господин Лерд, власник супарничког листа „Унион“.

Како није имао мира, го-

сподин Твен је почаствовао господина Лерда таквим „љубазностима“ да су се новинари Лердовог листа запањили када су их прочитали.

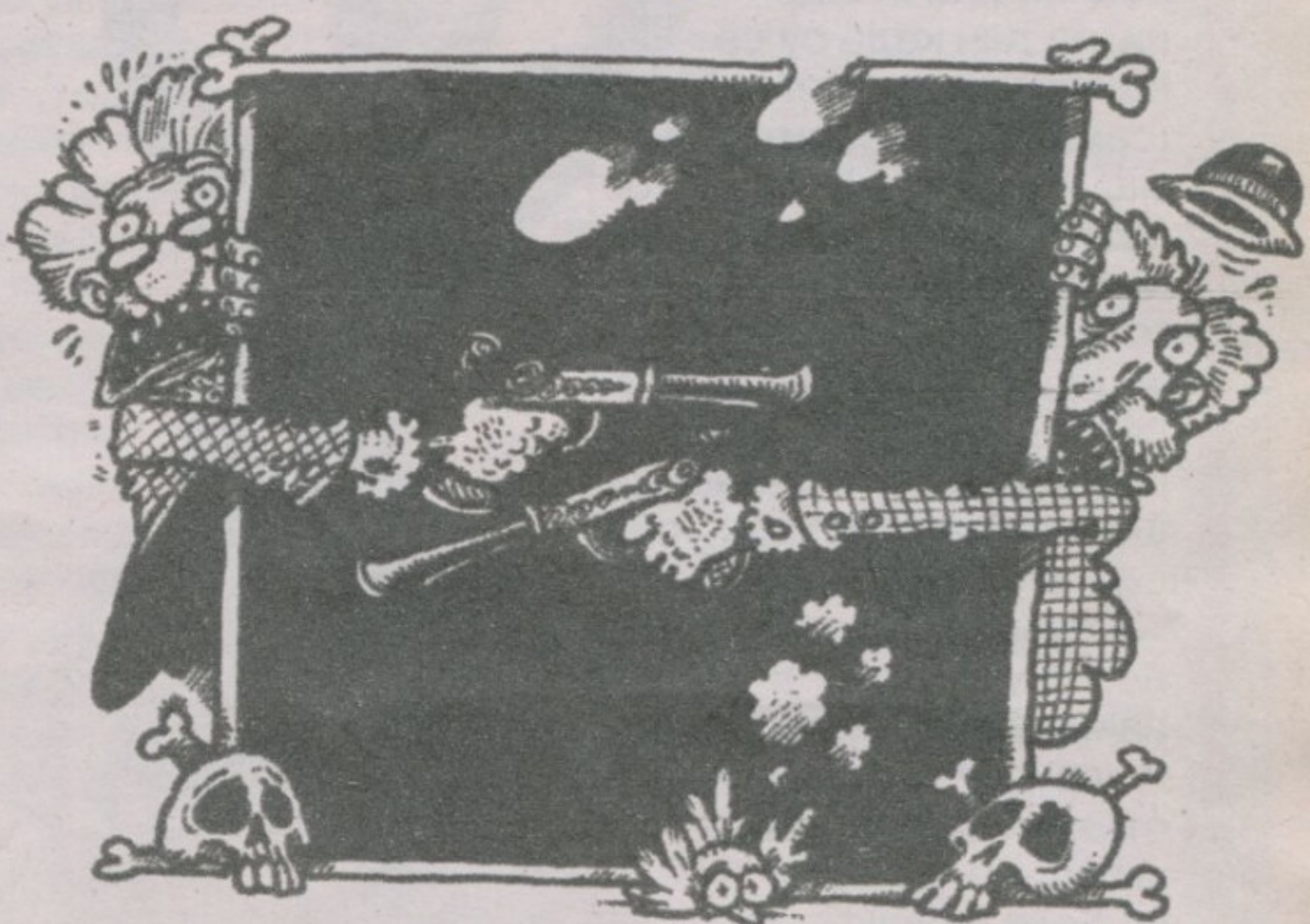
Али, господин Лерд понео се необично. По свим правилима, требало је да одмах позове господина Твена на двобој, али он је, уместо тога, написао погрдан чланак о господину Твену.

Сви у редакцији „Ентерпрајз“ били су разочарани поступком господина Лерда (дакако, осим Твена коме се никако није ишло пред цев пиштоља). Твенове колеге стале су тада да га наговарају да он позове господина Лерда на двобој.

У таквим приликама човек је обично у рукама својих пријатеља и скоро увек уради онако како они хоће. И Твен је, под притиском пријатеља и колега, поступио тако. Није имао куд него је позвао господина Лерда на двобој, а господин Лерд прихватио.

Твенови другови из редакције били су одушевљени. Одмах су му се ставили на располагање да му помогну да састави тестамент. Било је забавно: требало је избрати шта коме да остави. Једино господину Твену није било до забаве.

Ујутру, сат времена пре почетка двобоја, Твен и његови пријатељи отишли су у мали кланац, удаљен око километар и по од града, како би се Твен тамо увежбавао у гађању, о

чему, иначе, није имао ни појма. Пријатељи су донели нека стара врата да послуже као нишан – то јест да представљају господина Лерда.

Дошао је час да Марк Твен нанишани. Прوماшио је. И тако неколико пута.

Господин Твен осећао је мучнину јер је добро чуо како у близини, из некакве јаруге, одјекују злокобни пучњи. Знао је шта се тамо догађа: то су Лердови људи вежбали Лерда у гађању, а мета је био Твен. За који часак требало је да господин Лерд дође до господина Твена и... да види стара врата потпуно читава, што ће му засигурно подстаћи жељу за окршајем.

Управо у том тренутку Твеновог очајања прелетела је некаква птица не већа од врапца. Његов пријатељ Стив хитро је извукао револвер и погодио несрећну птичицу. Сви су потрчали да на-

ђу птицу кад се из суседне јаруге појавио Лерд са својим друговима и секундантом.

Чим је Лердов секундант видео прострељену птицу, пребледео је. „Ко је то урадио?“ упитао је. Стив је спокојно, не трепнувши, рекао: „Твен“. Секундант ће на то: „Па, то је дивно! Колико је птица била удаљена?“ „Ох, није била далеко, тридесетак јарди.“ „То је сјајан погодак! Колико пута то може да постигне?“ поново ће секундант. „Четири пута од пет хитаца“, безочно је слагао Стив.

Секундант се поздравио и одвео кући претрашеног господина Лерда који је сутрадан послао писмо Марку Твену у коме је изјавио да не жели да се бије с њим ни под каквим условима.

Узгред, господин Лерд је од шест хитаца четири пута погађао посред мете

Љубиша Вићановић

Илустровао Добросав Боб Живковић

давна времена пила вереница, а из другог пехара — њен вољени.

Чаша у облику девојке

Већ на први поглед јасно је да је младенцима била неопходна вештина како не би

Над љубавном срећом као да увек плови претећи облак неизвесности чинећи је непредвидивом чак и онда када су заљубљени искрено уверени да је њихова узајамна посвећеност равна вечности. Можда и због тога човек долази до најневероватнијих решења којима би се обавезао или потврдио љубав, а у неким случајевима чак и преварио саму судбину. Сујеверје, односно аутосугестија, ту, наравно, играју врло битне улоге.

У западној и северној Европи, некада давно, пре више од четири стотине година постојао је обичај да вереници или младенци, на дан када су се једно другом обећали (сами, пред родитељима, или Богом), из истог пехара попију чашу вина. Међутим, не једно па друго, већ истовремено. Како је то било могуће? За ту свечану и важну прилику прављене су посебне чаше, љубавни пехари, како су касније названи.

Пехар је, заправо, личио на скулптуру начињену најчешће од сребра, али и других метала или стакла. Скулптура је углавном имала обличје девојке у дугој, широкој сукњи. У рукама по-

дигнутим изнад главе она држи чашу која се клати. Уколико девојку окренемо наопако, њен жипон се претвара у знатно већи пехар. Из мање чаше, оне изнад главе сребрне девојке, вино је у та

ЉУБАВНИ ПЕХАРИ

Некада им се приписивала посебна моћ: ако вереници или младенци у тренутку здравце проспу и једну једину кап вина из пехара љубави, њихова брачна срећа неће бити потпуна...

просули ни једну једину кап вина, у том часу претвореног у неку врсту љубавног нектара. Ако би се то ипак догодило, онда је значило само једно: њихова љубавна срећа никада неће бити потпуна! Снага обичаја и сујеверја очигледно је ступала на позорницу: чин симболичког узајамног посвећивања морао је бити заједнички и истовремено испуњен.

Први пехари љубави направљени

Аустријски љубавни пехари с краја 19. века израђени од осликаног стакла и бронзе

су у Немачкој, и то у Нирнбергу почетком 17. века. Звали су се „Jungfrauen-becher“, што је значило „чаша у облику младе жене“. Обичај се брзо проширио по читавој Немачкој, затим Скандинавији, али и Холандији, Енгле-

били су нове називе: „веренички пехари“, „младеначки пехари“, а почетком 19. века – „пехари љубави“.

Како је време пролазило, пехари су бивали све лепши. Зависно од моде, израђивали су се од позлаћене бронзе, од сре-

задатак, постојао би један од најлепших украса у кући. Занимљиво је да је обичај почетком налагао да пехар љубави мајке остављају у наследство својим кћерима, тако да предмет није напуштао породицу као нека врста сведока потоње брачне среће или... несреће.

Прве колекције

Пехари су били толико лепо израђени, а њихова израда све богатија, да се обичај породичног наслеђивања претворио у обичај вереничког или свадбеног даривања. Најприснији пријатељи или најближи рођаци поклањали су вереничком пару пехаре љубави, па је брак могао бити „потврђен“ и са више љубавних чаша. Тако су и настале прве колекције.

Величина пехара, као

и материјали од којих су били израђивани, била је различита. Неки су били сасвим мали, али обрађени до најситнијих детаља, а други велики попут бокала, украшени седефом, драгим камењем... Што су младенци били богатији, и пехари су морали да буду раскошнији. У 19. веку, поред фигура девојка, јављају се и мушке фигуре симболишући на тај начин заједништво два пола. На сваком пехару је осим имена мајстора који га је начинио, био угравиран и датум веридбе, односно свадбе. Многе породице

које су успеле да сачувају пехаре својих предака на њих гледају као на неку врсту украсног породичног стабла.

Пехари љубави данас више нису у употреби. Могу да се нађу једино у колекцијама антиквитета. Највећи број израђен је од метала, док су они од најфинијег стакла ређи будући да су се, путујући кроз време, у одређеном тренутку – поломили. Тешко је сада знати да ли је сличну судбину доживела и љубав њихових власника.

М. О.

Сребрни пехари љубави: енглески (лево) и холандски (десно)

Скандинавски пехари љубави

Чаша овог немачког пехара израђена је од седефа, а остатак од сребра (илигрански рад)

Са шаховских меридијана

НОВИ ЗАДАЦИ

ЧУДЕСНО ПОЉЕ

И на овом дијаграму бели краљ је у матној мрежи. Али, у позицији постоји поље „е4“ које је потребно освојити, па бели креће из жртве у жртву. 1. Те5+ S:e5+ [или 1. ...L:e5 (de fe) 2. е4 мат] 2. D:e5+ K:e5 (иначе одмах следи мат пешаком на е4) 3. Lg3+ Kf5 (d5) 4. е4 мат!■

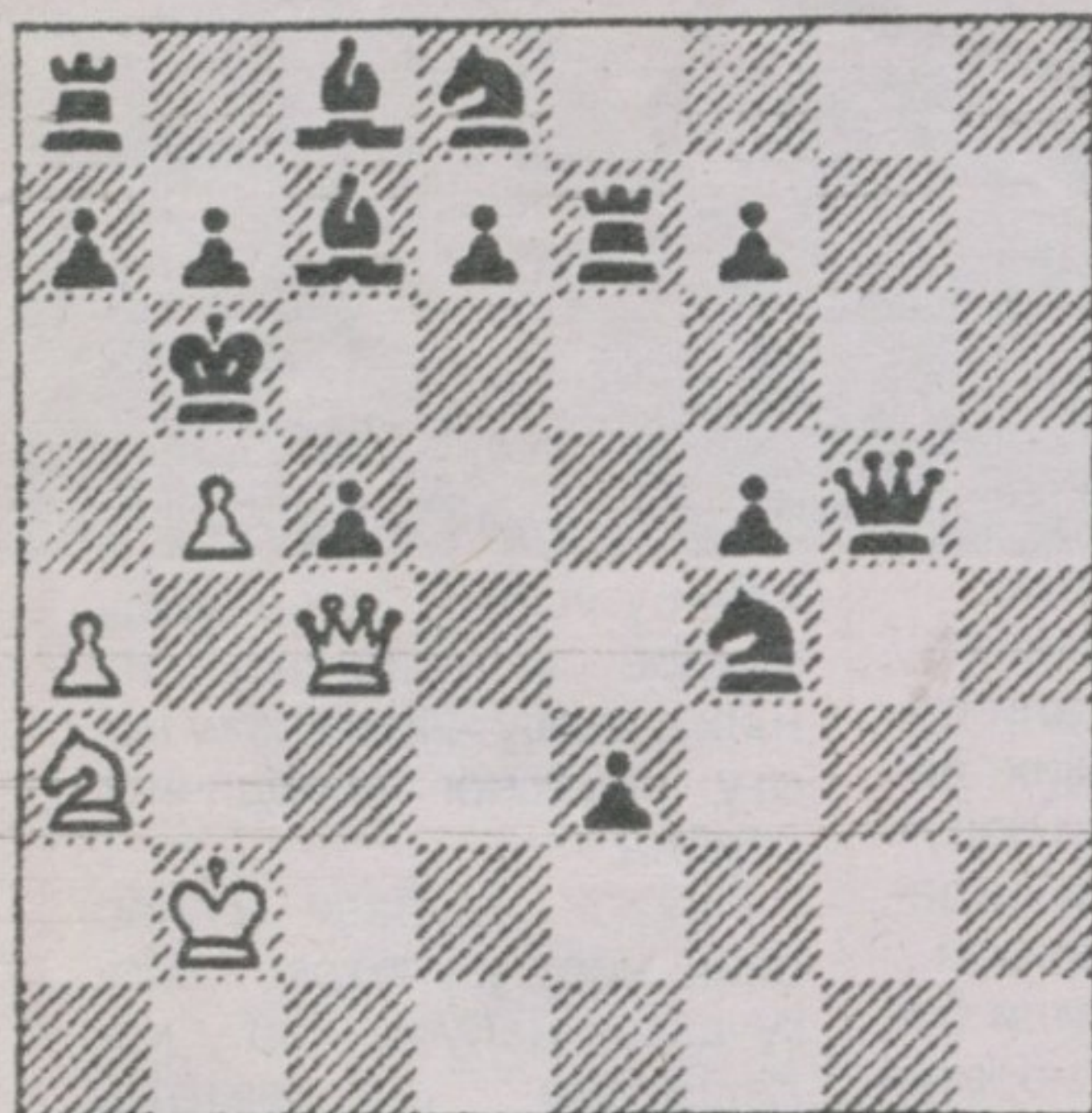
3

а шах је речено да је то игра хиљаду радости. „Шах је више од игре. То је надметање у коме преовлађује уметничко надахнуће и много елемената науке“ – рекао је трећи по реду шампион света Хозе Раул Капабланка. Његов претходник др Емануел Ласкер овако је описао шах: „Основна одлика шаха је борба... то је борба у којој има науке, уметности и духовности.“ А када је реч о комбинацијама у шаху, доктор Савијели Тартаковер изјавио је: „Комбинација у шаху је могућност немогућег; то је божанска искра, као метеор.“

Да је то тако, као пример су нам послужиле композиције непознатог аутора који живи у Русији и оглашава се повремено шаховским задацима у којима је црни материјално јачи (и стога се налази пред очекиваном победом), али бели на задивљујући начин добија - и то увек жртвом краљице!

Тај непознати шаховски композитор своја дела без имена и презимена, или само надимка, шаље уредништву часописа „64“ у Москви не захтевајући да му се на било који начин исплати хонорар.

Преносећи те задатке из часописа „64“, уверени смо да ће наши читаоци уживати у мајсторијама „шаховског незнанца“, који је сваком свом задатку дао и име■

РАДОСТ ДУХА

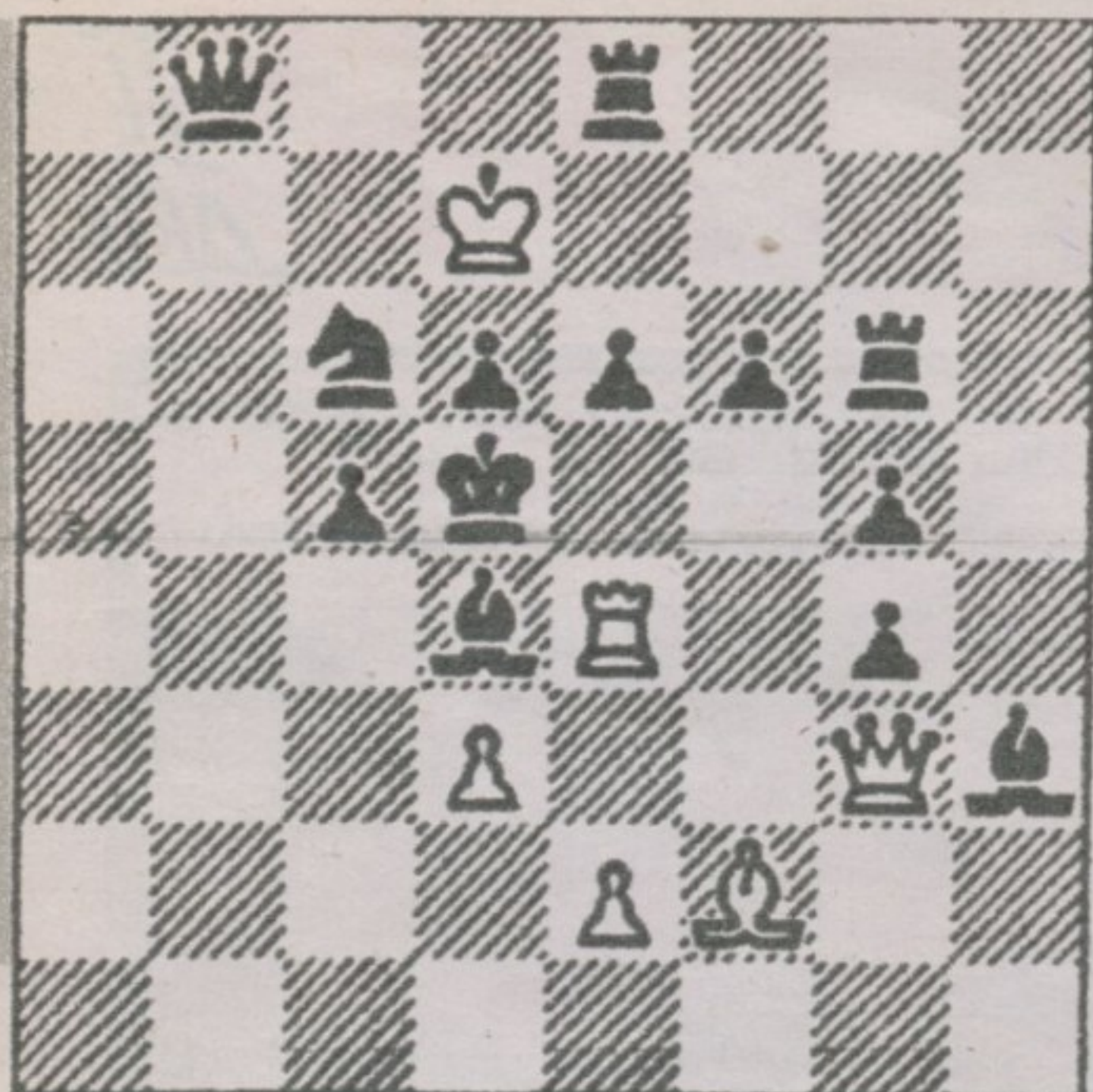
У овој позицији нема чекања. Црни прети да „е“ пешака промовише у нову краљицу или да краљу обезбеди сигурно склониште.

Зато бела краљица има улогу „духа“:

1. D:e6+ Ka5 (1. ...Ld6 2. Sc4+ и 3. D:d6 мат)
2. Db3 d5 3. D:d5 Te4 4. D:e4 Le6+
5. D:e6 са следећим
6. Sc4 мат!■

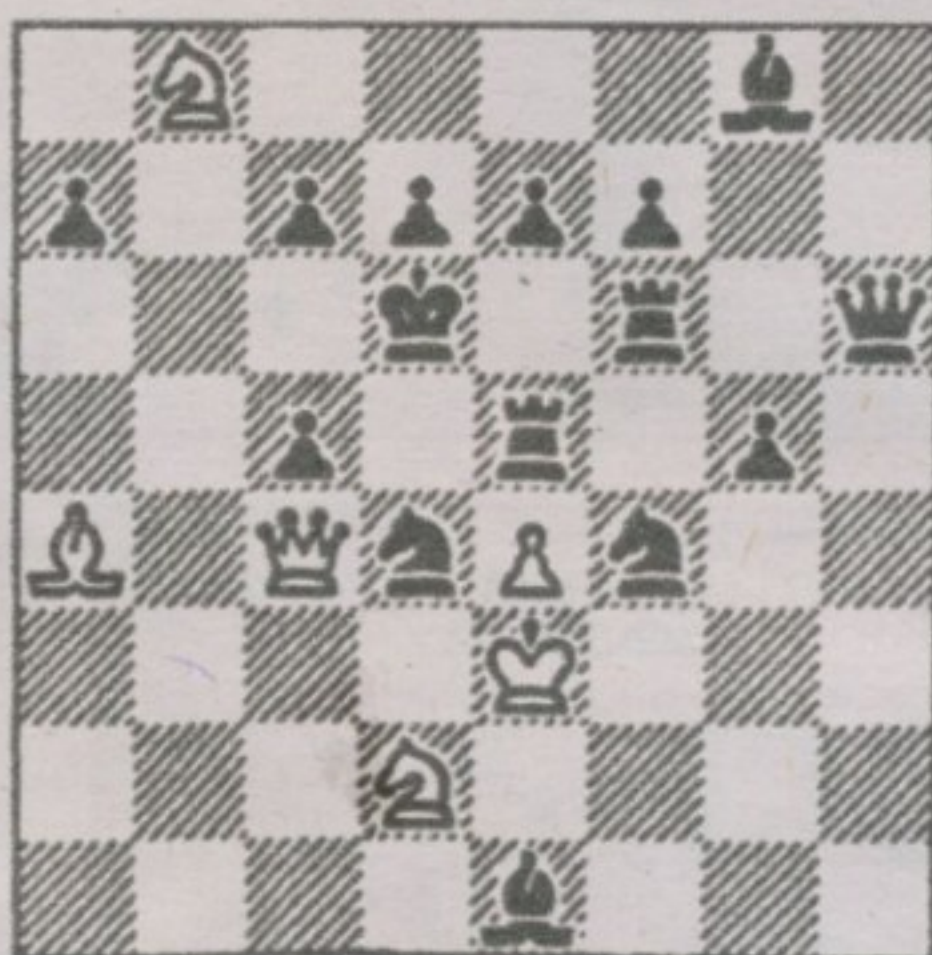

Илустровао Растко Ђирић

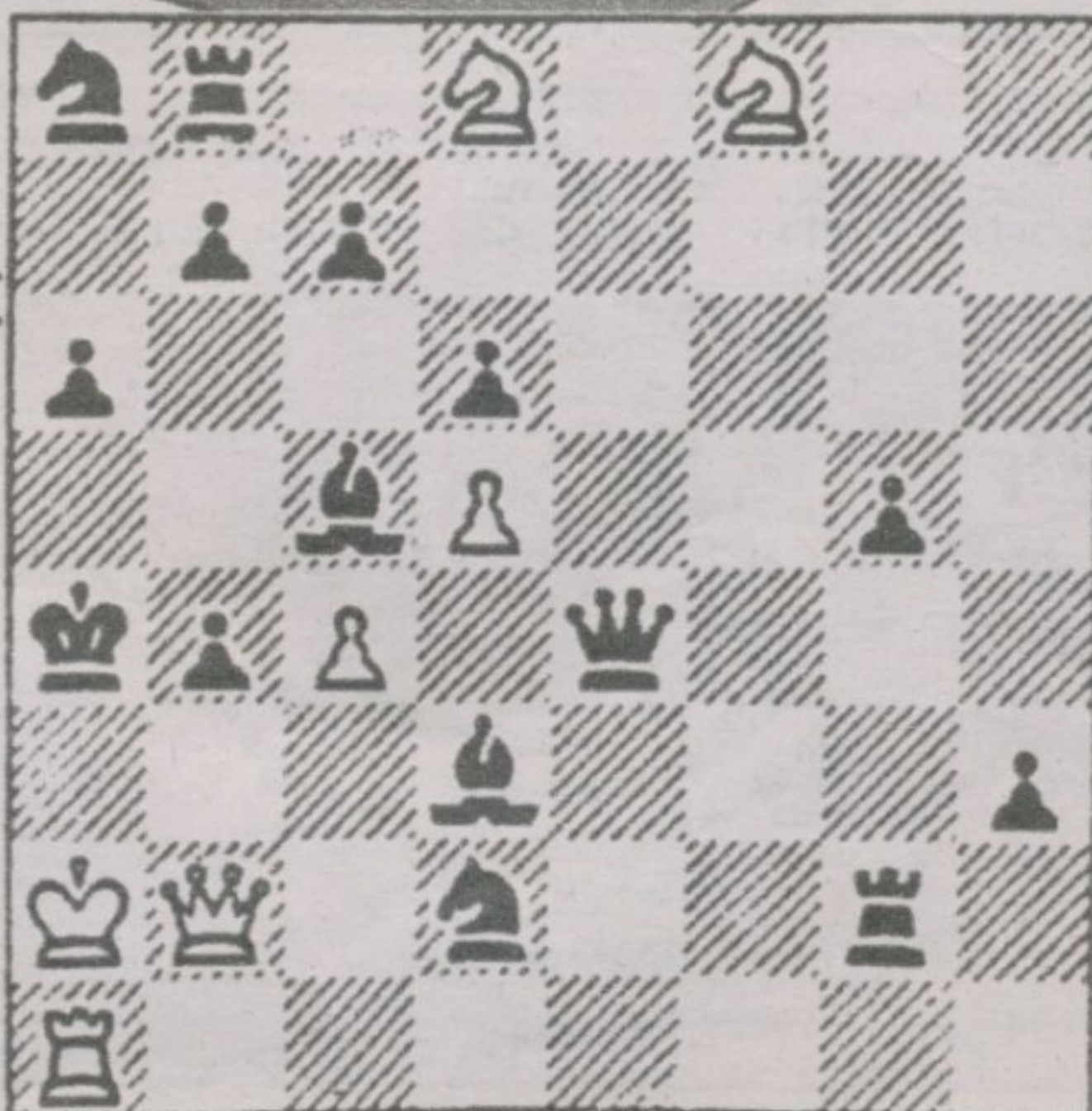
СНАГА ДУХА

И овде је дух бела краљица која смело даје шах у дубокој позадини црног.
1. De6+ K:e6 (иначе следи 2. Sc4 мат)
2. L:d7+ Kd6
3. Sc4 мат

СТАРИ УГУШЕНИ МАТ

Позиција на овом дијаграму такође је необична. Белом прети необрањиви мат на пољу „a1“. Али, бели је бржи са 1. Df6+! Kg8 2. De6+ Kh8 3. Sf7+ Kg8 4. Sh6+ Kh8 5. Dg8+ и 6. Sf7 мат. Мат је необрањив и у случају да је црни играо друкчије:
1. ...ef 2. Lc5+ Kg8 3. Lf7+ Kh8 4. Sg6+ hg 5. Th1 мат, а на 1. ...gf следи 2. Lh6+ Kg8 3. Tg1+ Kh8 4. Sf7 мат! ■

КРАЉИЦА - МЕТЕОР

Дијаграм показује да је црном довољно да каже „a“ (да повуче само један потез) и да победи. Али, овде је краљица метеор на шаховском небу. 1. Dc2+ (потез личи као да га је повукао очајник очекујући мат) 1. ... Ka5 2. Da4+ Kb6 3. Db5+ Ka7 (или 3. ... ab 4. Sd7+ Ka7 5. Kb2 мат) 4. D:b7+ T:b7 5. Sc6+ Kb6 6. Sd7 мат. Није спасавало ни 1. ... b3+ 2. Kb2+ La3+ 3. T:a3+ Kb4 4. Dc3+ Kc5 5. Sd7 мат, а на 1. ...Sb3 или 1. ...L:c2 црни је мат са 2. Kb2■

Славко В. Домазет

МОРАМ СЕ ПОПЕТИ НА ТАЈ БРОД, ГОСПОДИНЕ ФОН БЕРГ, СВИЂАЈО СЕ ТО ВАМА ИЛИ НЕ!

ТО ЈЕ ЛУДОСТ! ПОГЛЕДАЈТЕ ТО МОРЕ! ВИ НЕ ЗНАТЕ ШТА ЗНАЧИ СПУСТИТИ СЕ НА ЊЕГА!

ЗНАМ ДА ПОСТОЈИ ОПАСНОСТ, АЛИ НЕМАМ ИЗБОРА!

ВИШИ ЦИЊ СОВЈЕТСКОГ САВЕЗА!

ОНО ШТО УПОРНО ПОКУШАВАМ ДА ВАМ СТАВИМ ДО ЗНАЊА, ПУКОВНИЧЕ, ЈЕСТЕ ДА МИ ПУЏА ПРСКУК ЗА ВАШ ВИШИ ЦИЊ! АКО СЕ СПУСТИМО У ОВУ УЗАВРЕЛУ ЧОРБУ, ЈЕДНОСТАВНО БЕМО СЕ РАСПАСТИ!

ПА, НЕК СЕ РАСПАДНЕМО!

ЈА-ШО?

АХ!

МАЈН ГОТ! ЧАК И АКО УСПЕМ ДА СЕ СПУСТИМ, НИКАД НЕЋУ МОЋИ ДА ПОЛЕТИМ! И ОНДА, ЗБОГОМ МОЈА СТАРУДИЈО!

БОЈЕ РЕЦИТЕ, ЗБОГОМ ЖИВОТУ!

КА... КАКО ТО?

ПА ДА... АКО НЕ УСПЕТЕ ДА СЕ ОДЛЕПИТЕ, СЛУПАЈЕТЕ СЕ ЗАЈЕДНО СА ВАШИМ АВИОНОМ... ЈЕР МИ ВАМ НЕБЕМО ДОПУСТИТИ ДА СЕ ПОПНЕТЕ НА БРОД... ВИШИ ЦИЊ СО...

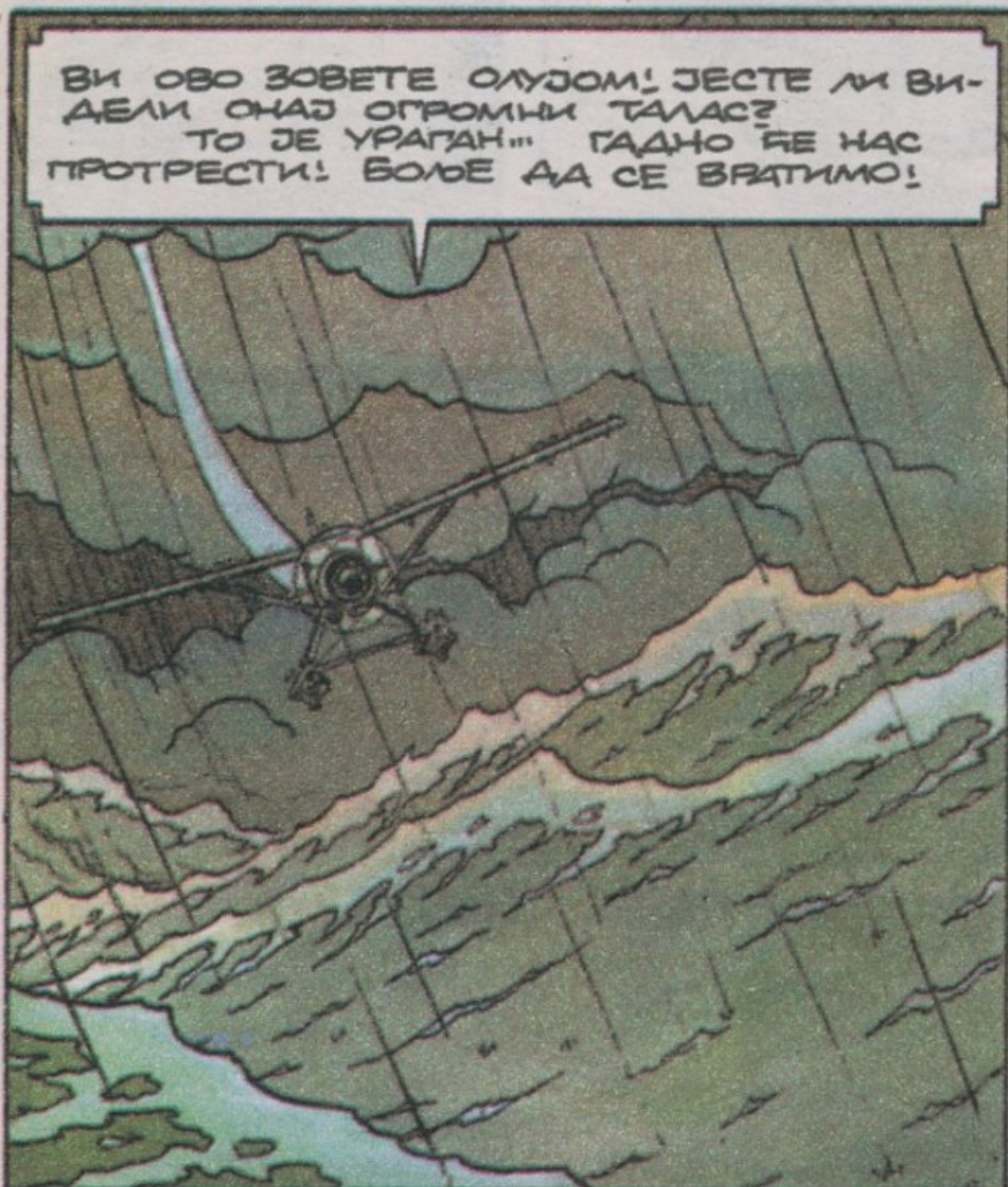
СТО МУ ГРОВОВА! ПОГЛЕДАЈТЕ ОНО!

ОЛУДА! БЕЗ БРИТЕ, ГОСПОДИНЕ ФОН БЕРГ!
ПРОВУЈИ ЋЕМО СЕ ИСПОД!

ХАЈДЕ... ЗАРОНИТЕ!

Ах!

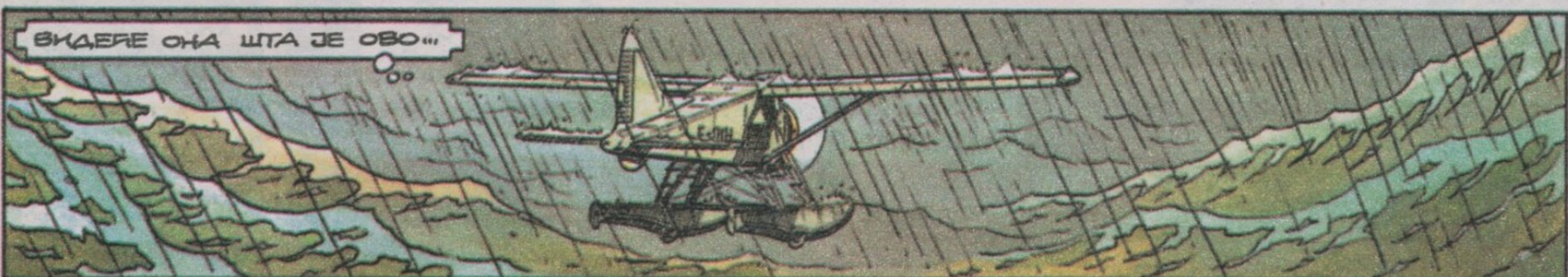
ВИ ОВО ЗОВЕТЕ ОЛУДОМ! ЈЕСТЕ ЛИ ВИ-
ДЕЛИ ОНАЈ ОГРОМНИ ТАЛАС?
ТО ЈЕ УРАГАН! ГАДНО ЋЕ НАС
ПРОТРЕСТИ! БОЛЕ ДА СЕ ВРАТИМО!

АКО ПРОМЕНИТЕ КУРС ЗА ЈЕДАН
ЈЕДИНИ СТЕПЕН, ВИ СТЕ МРТВИ!

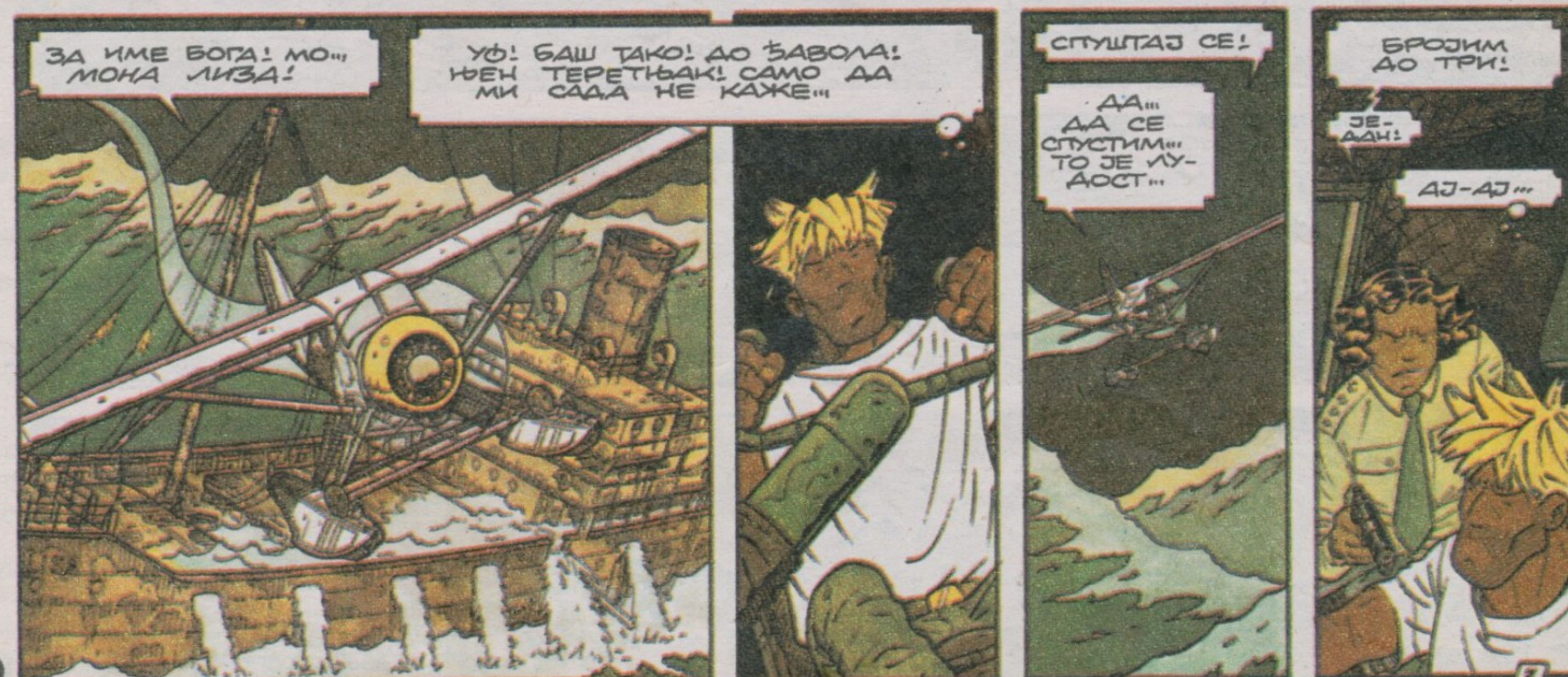
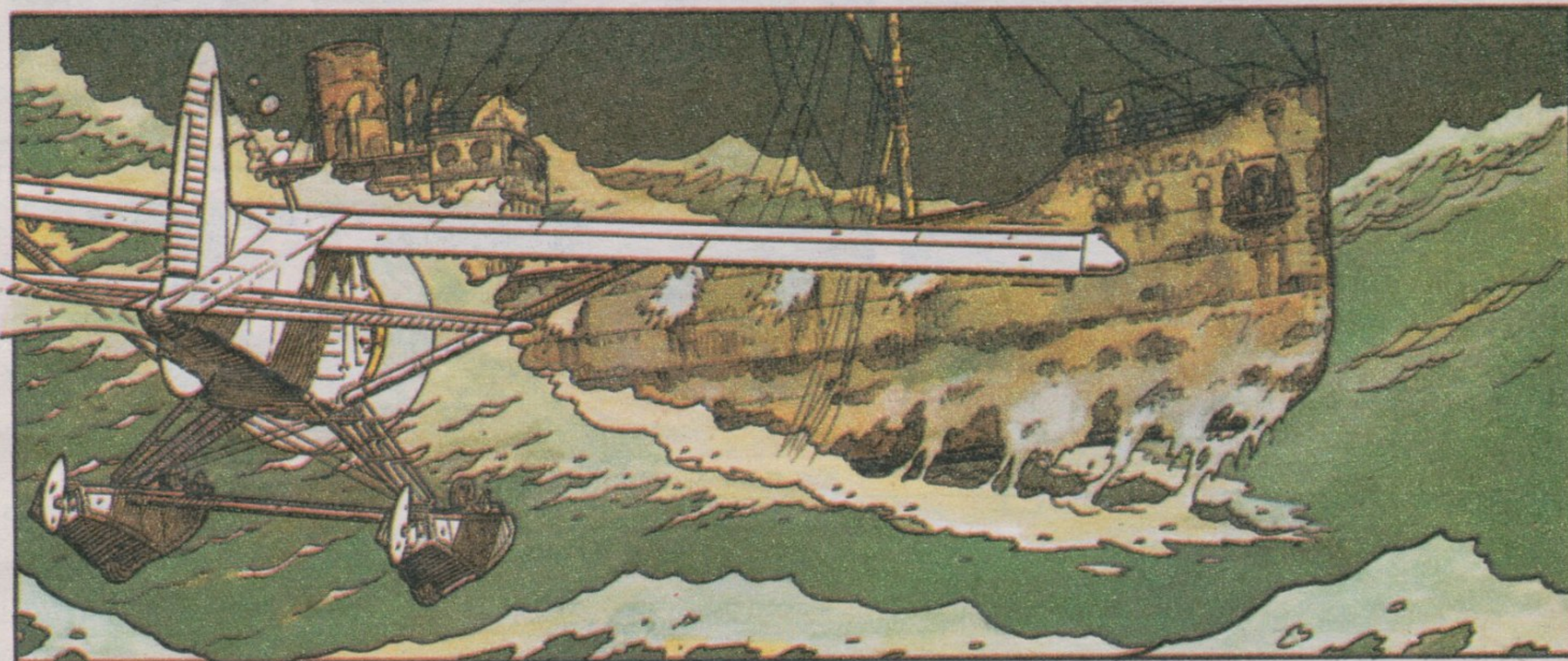
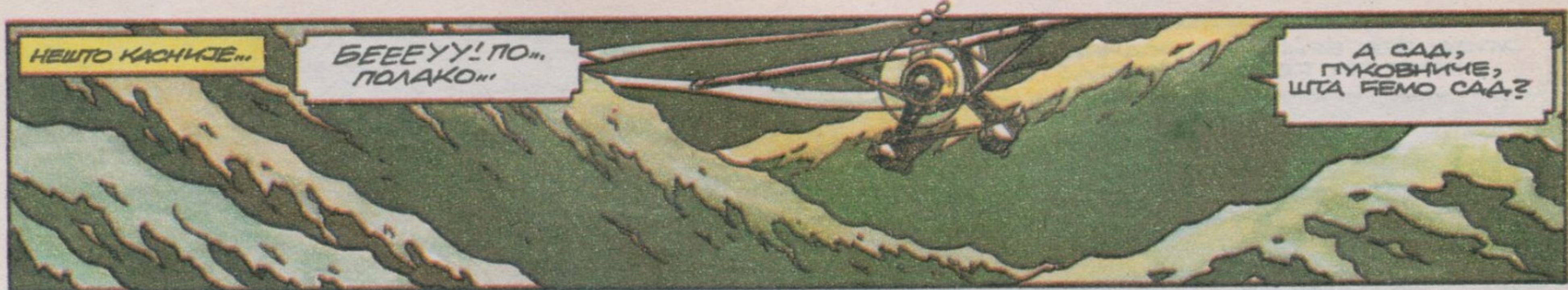
АХ! БАШ МИ ЈЕ ТРЕБАЛО ДА ПОКУПИМ ЈЕДНУ БУ-
ДАЛУ КОЈА СЕ ВУЦАРА ОВИМ ДЕЛОМ ТИХОГ ОКЕАНА...

ВИДЕТЕ ОНА ШТА ЈЕ ОВО...

ВИДЕТЕ...

МАЈН ГОТ! МОРАЋУ ДА
СЕ СПУСТИМ!!!

„АВА“

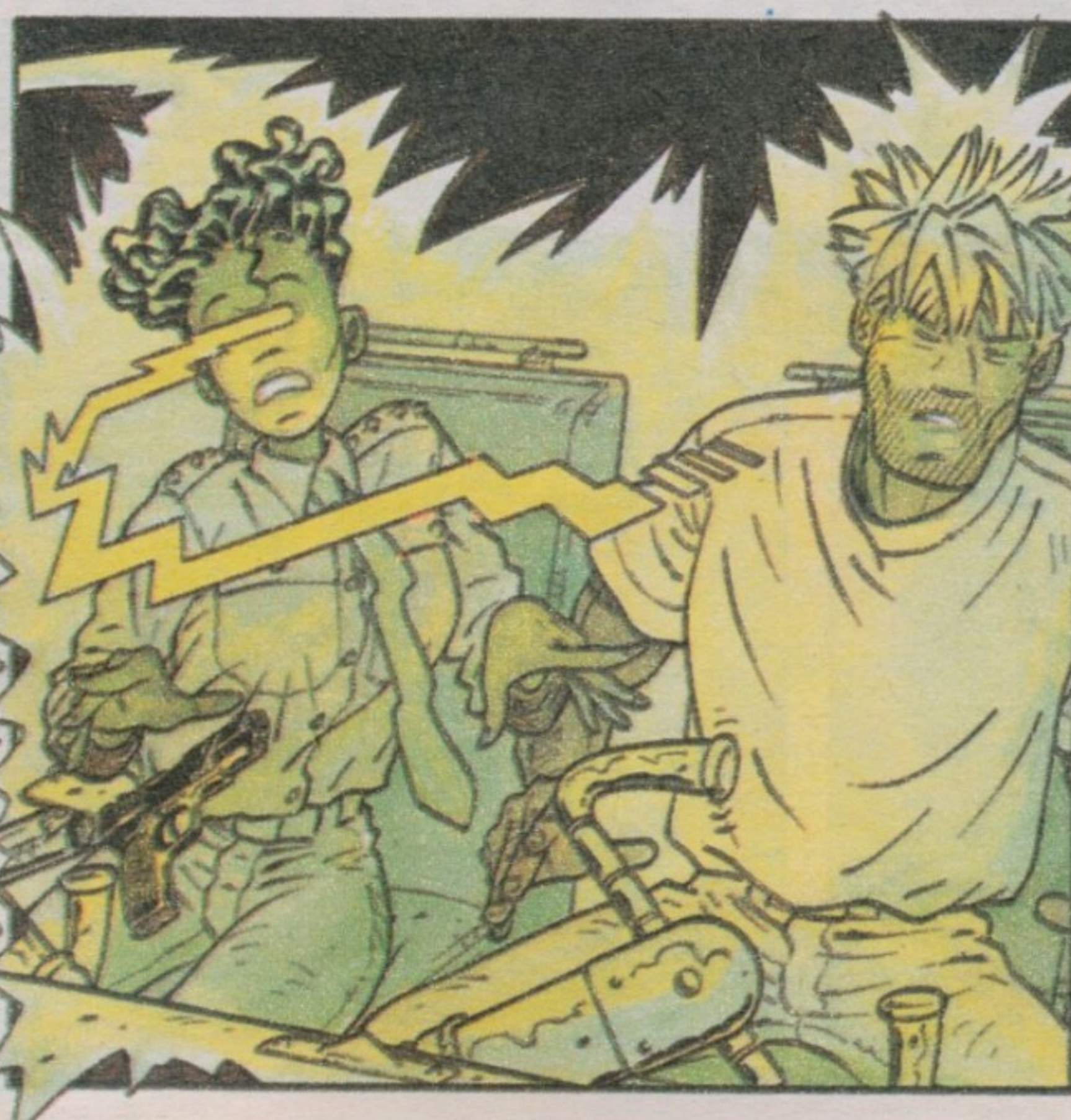
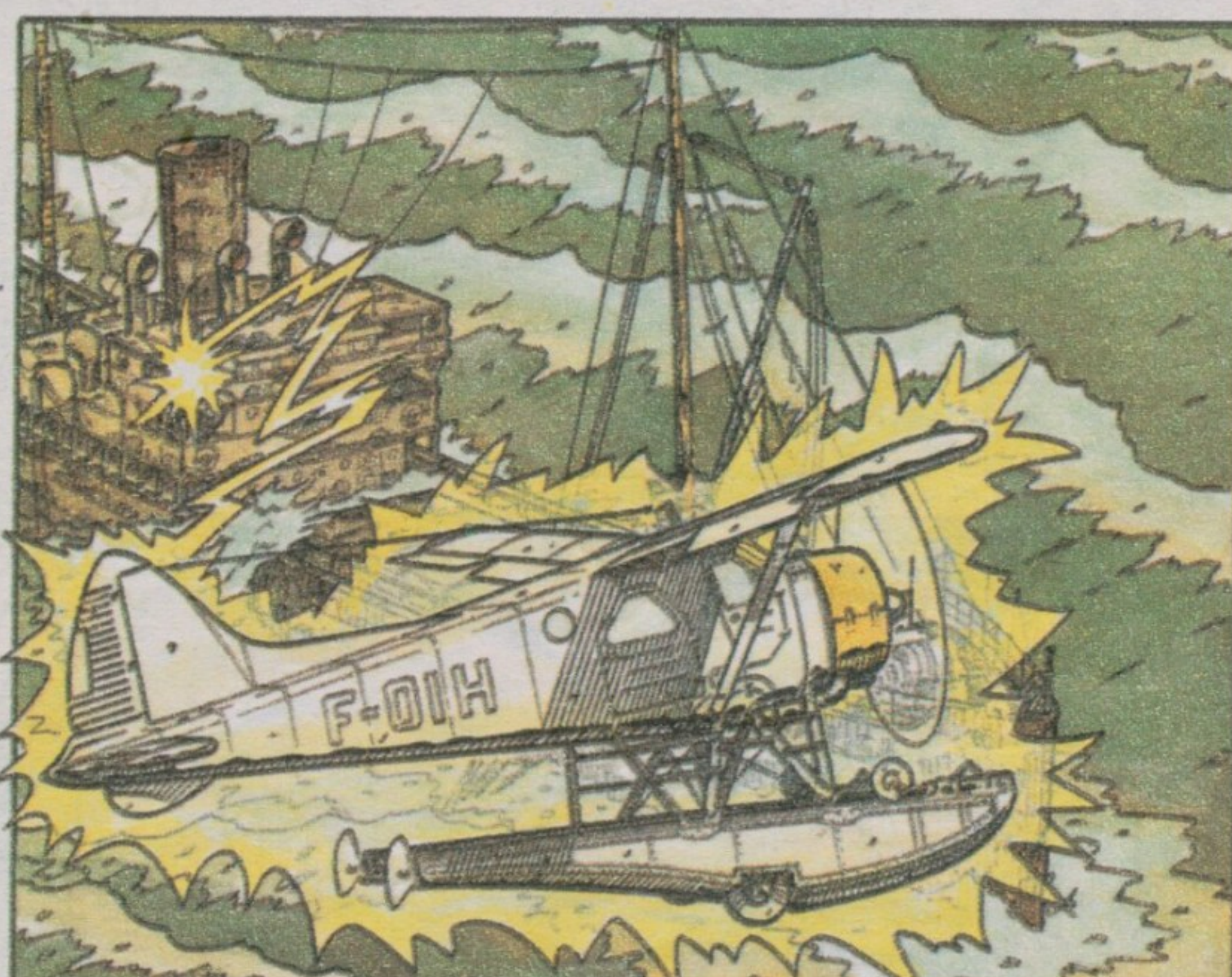

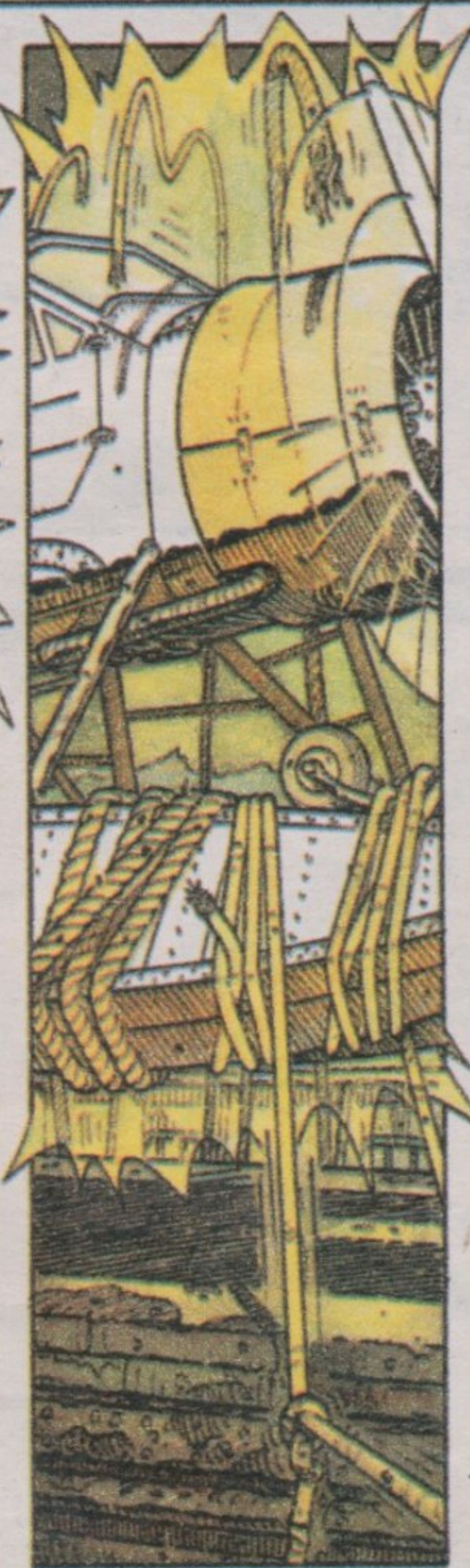
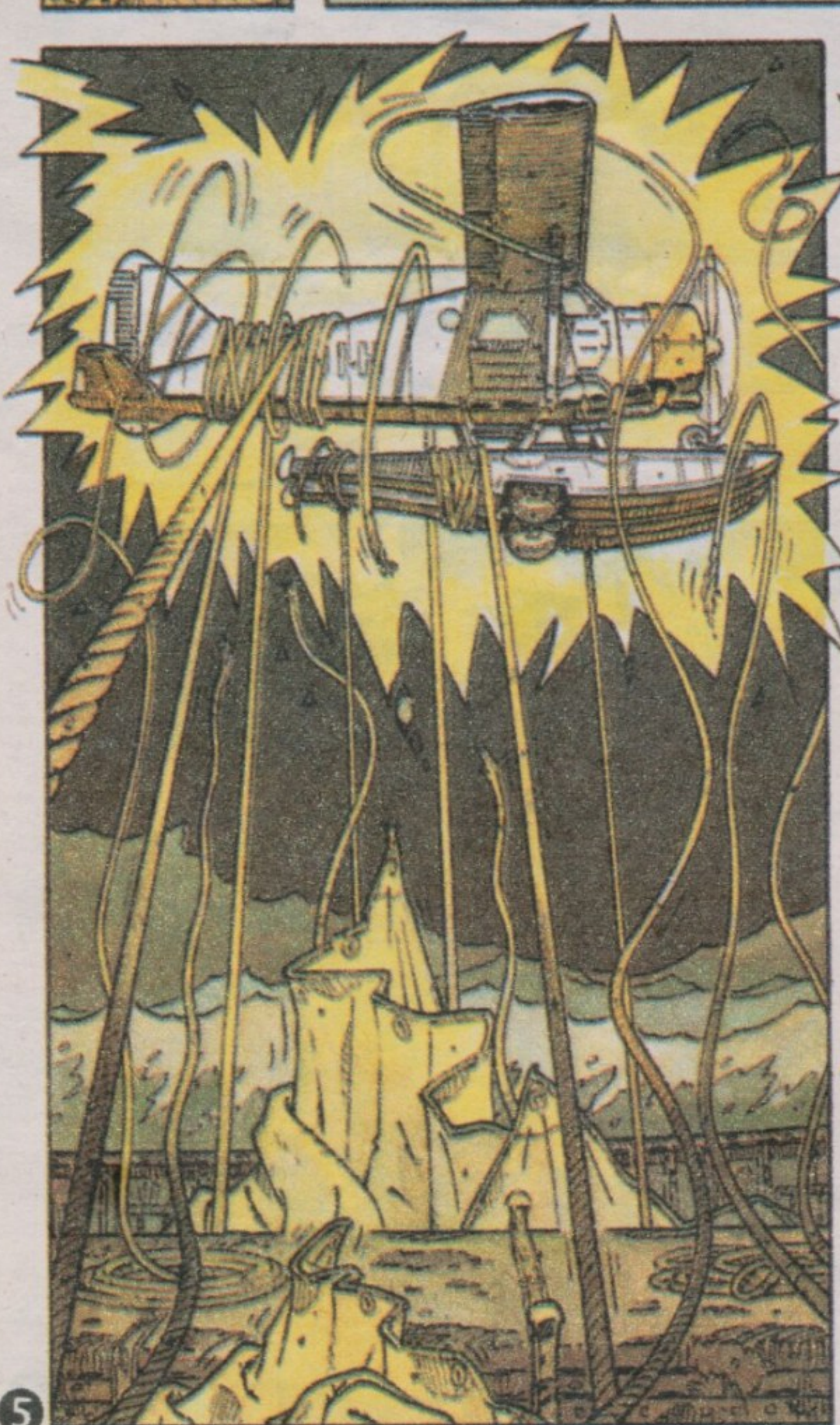
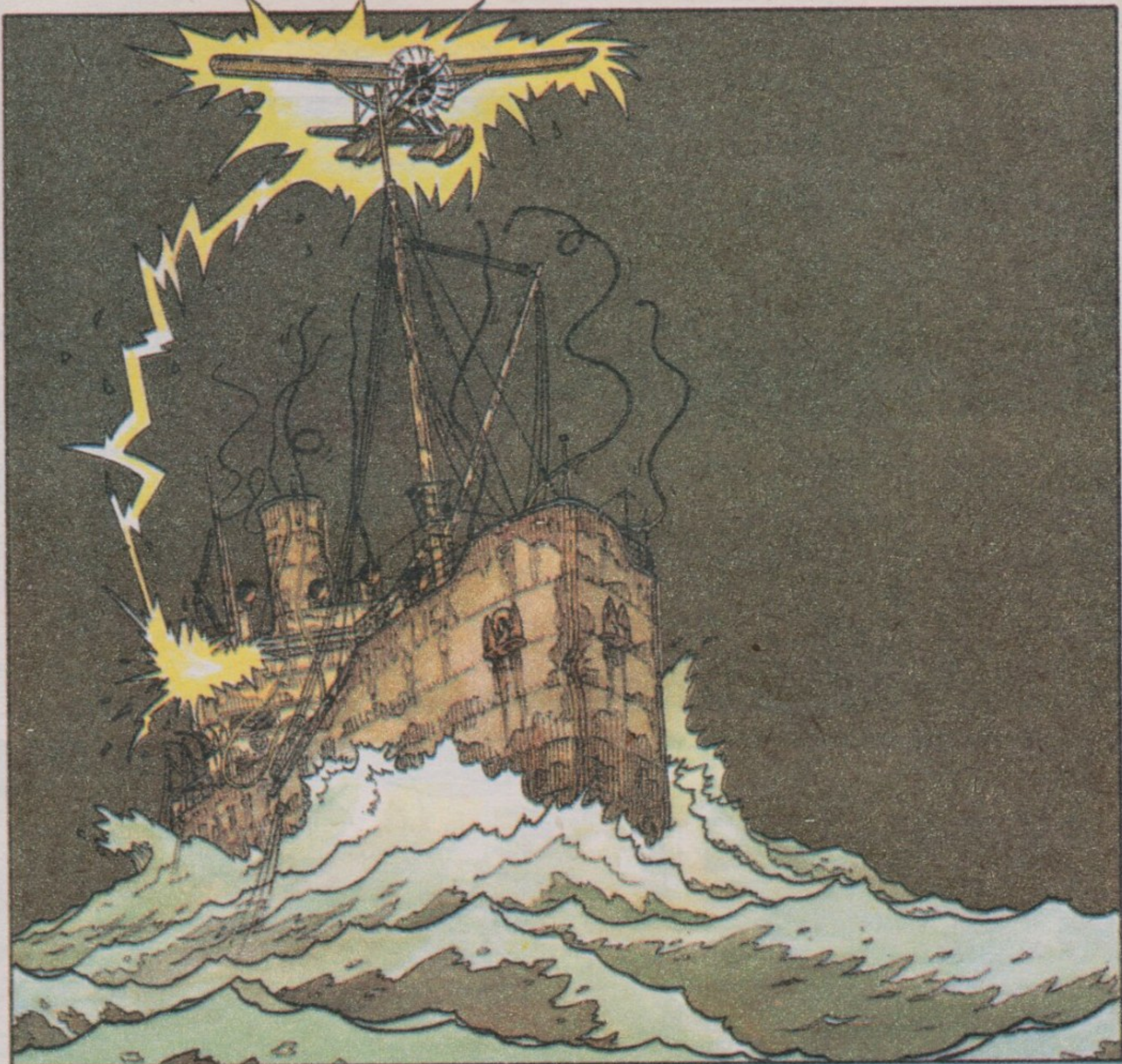
ОХ! ТАМО! НА... НА БРОДУ!!!
НЕКА СВЕЛОСТ!

В... ВЛАСКИ ЈЕ, ДАКЛЕ,
РЕКАО ИС!!!

ОУ!

5

тридесет осам

постійно
ЗАБАВНИК
11. 1. 2002.

СУТРАДАН...

ГДЕ... ГДЕ САМ?

ОХ?!

МОЈИ САПУТНИЦИ! УГЉЕНИСАНИ! ПРЖЕНЕ КРВАВИЦЕ!

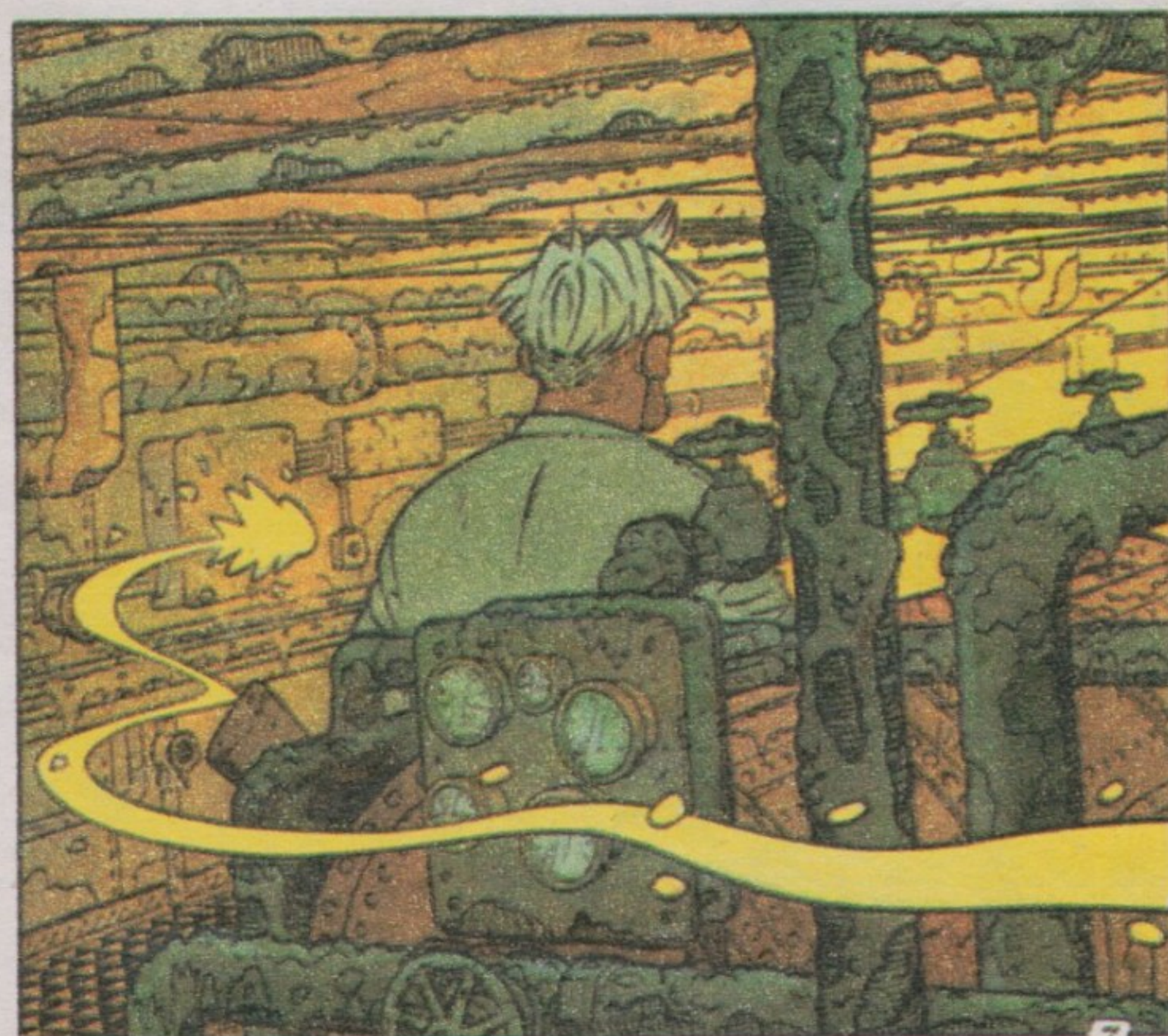
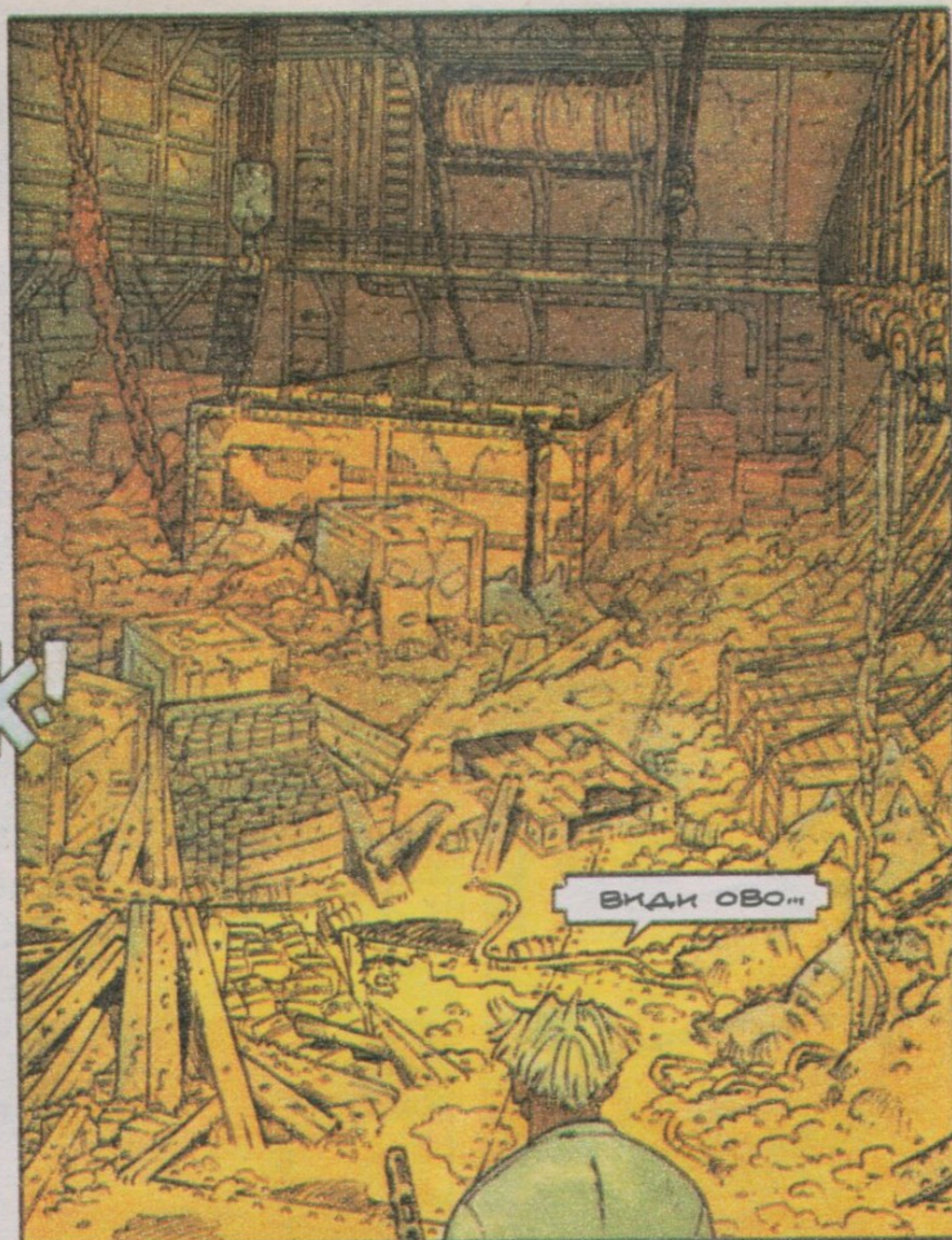
ФУЈ! КАКАВ СМРАД!

И... ЈОШ ДА ИХ ИЗ-
ВЛАЧИМ НАПОЛНЕ...

КАКВА ЈЕ ОВО ЏИРАДА И УЖАД ОКО АВИОНА?

НИКАД НИСАМ ВИДЕО
СЛИЧАН ТРИК... ШТА ЛИ СЕ
ОВДЕ ДОГОДИЛО?

МОРАЋУ ДА ОТКРИЈЕМ!

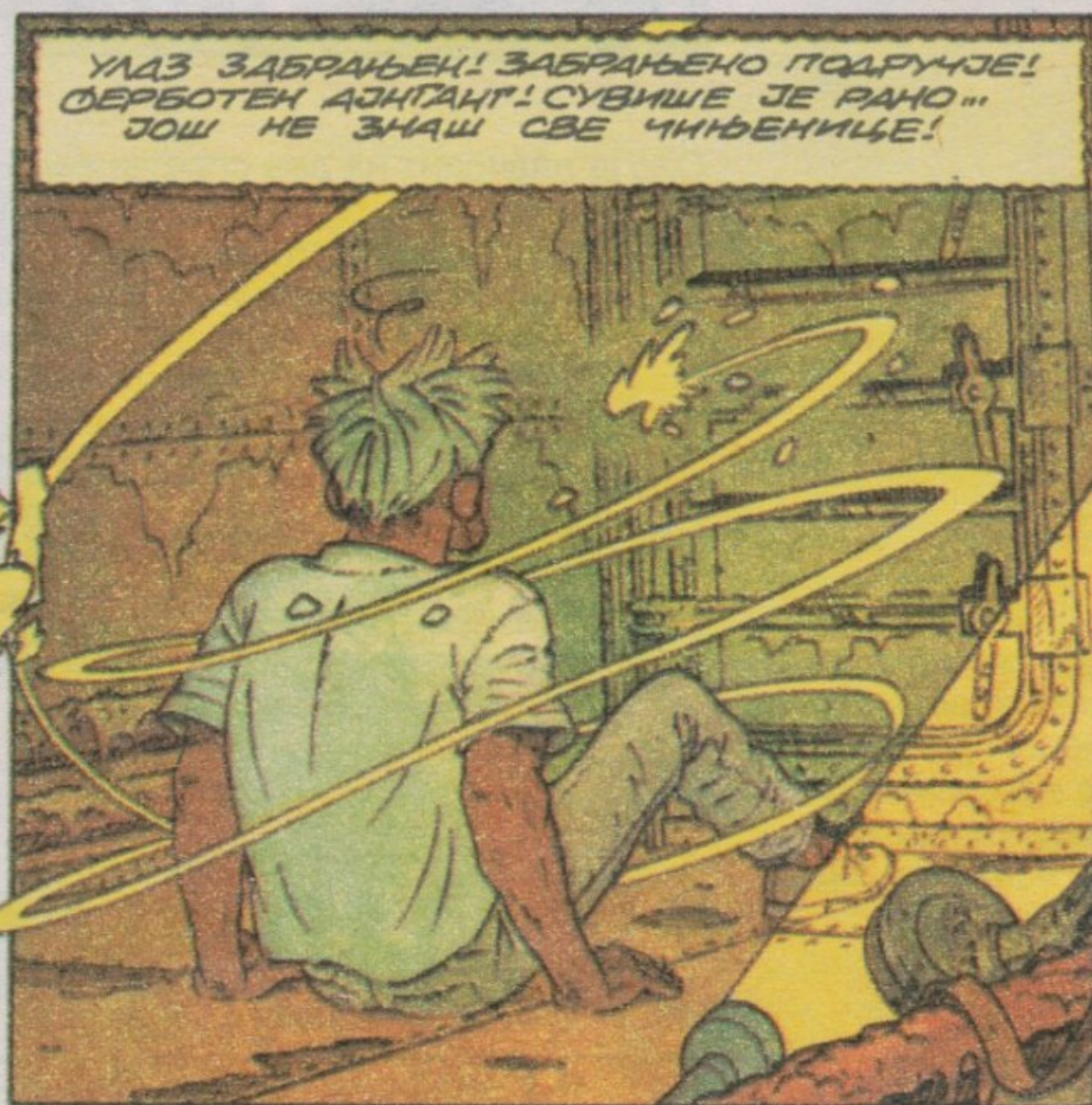
ТО... ТО ЈЕ
ОВДЕ... ТО СУ
ВЕРОВАТНО
ВРАТА СКЛА-
ДИШТА...

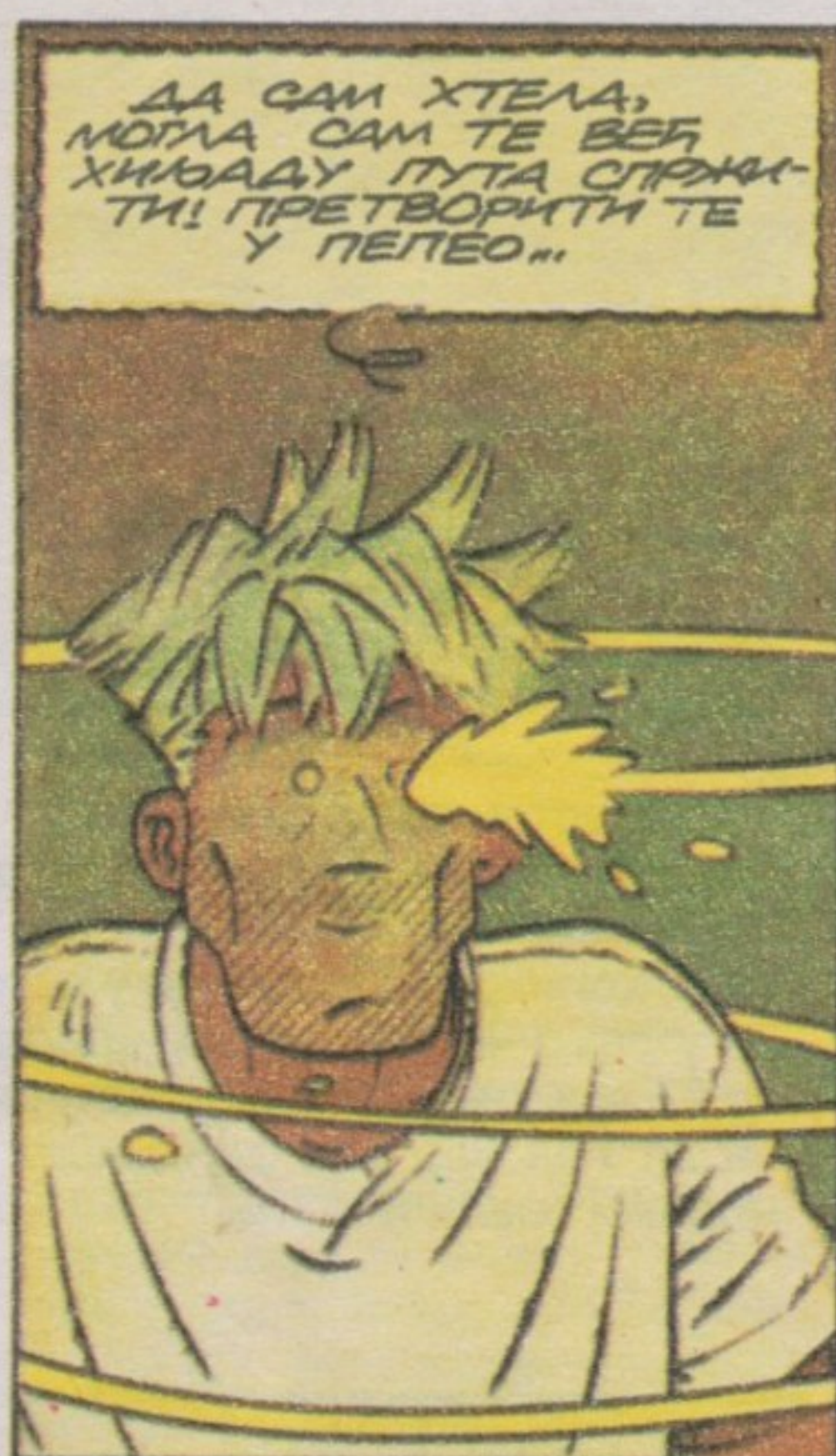
Е, ЗАКУ-
ЧАНО!

ААА!
ТО ЈЕ ТУ!
ОНА...

УЛАЗ ЗАБРАЊЕН! ЗАБРАЊЕНО ПОДРУЧЈЕ!
ОДБОТЕН АДМИНИСТРАТОР! СУВИШЕ ЈЕ РАНО...
ЈОШ НЕ ЗНАШ СВЕ ЧИЊЕНИЦЕ!

ДА САМ ХТЕЛА,
МОГЛА САМ ТЕ ВЕЕ
ХИЊАДУ ПУТА СПРЖИ-
ТИ! ПРЕТВОРИТИ ТЕ
У ПЕЛЕСО...

САДА БЕШ СЕ ВРА-
ТИТИ НА МОСТ, ПОКУПИТИ
СВОЈЕ СТВАРИ ИЗ АВЈО-
НА И СМЕСТИТИ СЕ У
КАПЕТАНОВУ
КАБИНУ...

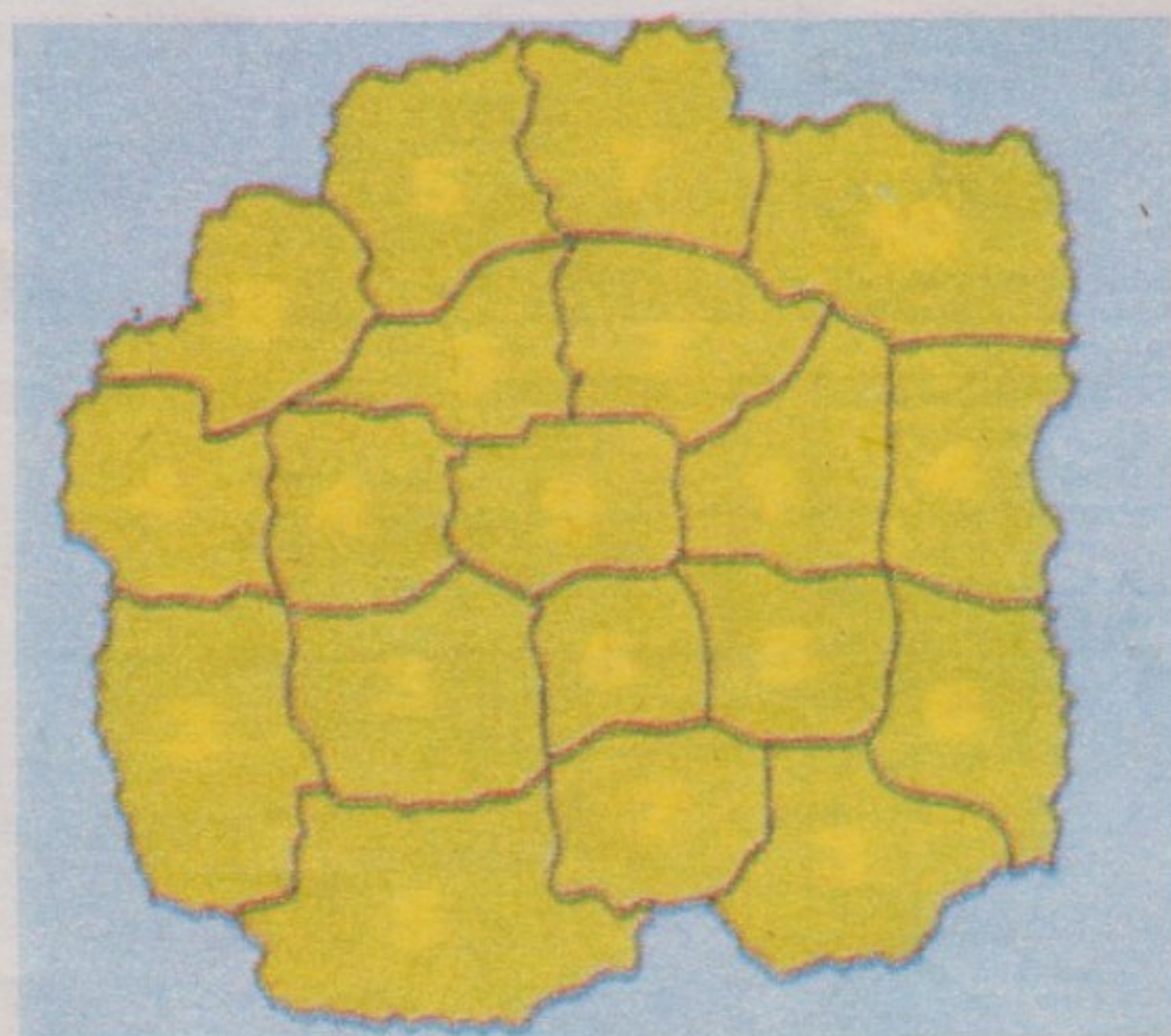
ТАМО РЕ ТИ БИТИ НАЈ-
БОЉЕ... УСТАЛОМ, ВЕЕ САМ
ЈЕ ПРИПРЕМИЛА ЗА
ТЕБЕ!

НАДАМ СЕ ДА САМ ПОГО-
ДИЛА ТВОЈ УКУС!

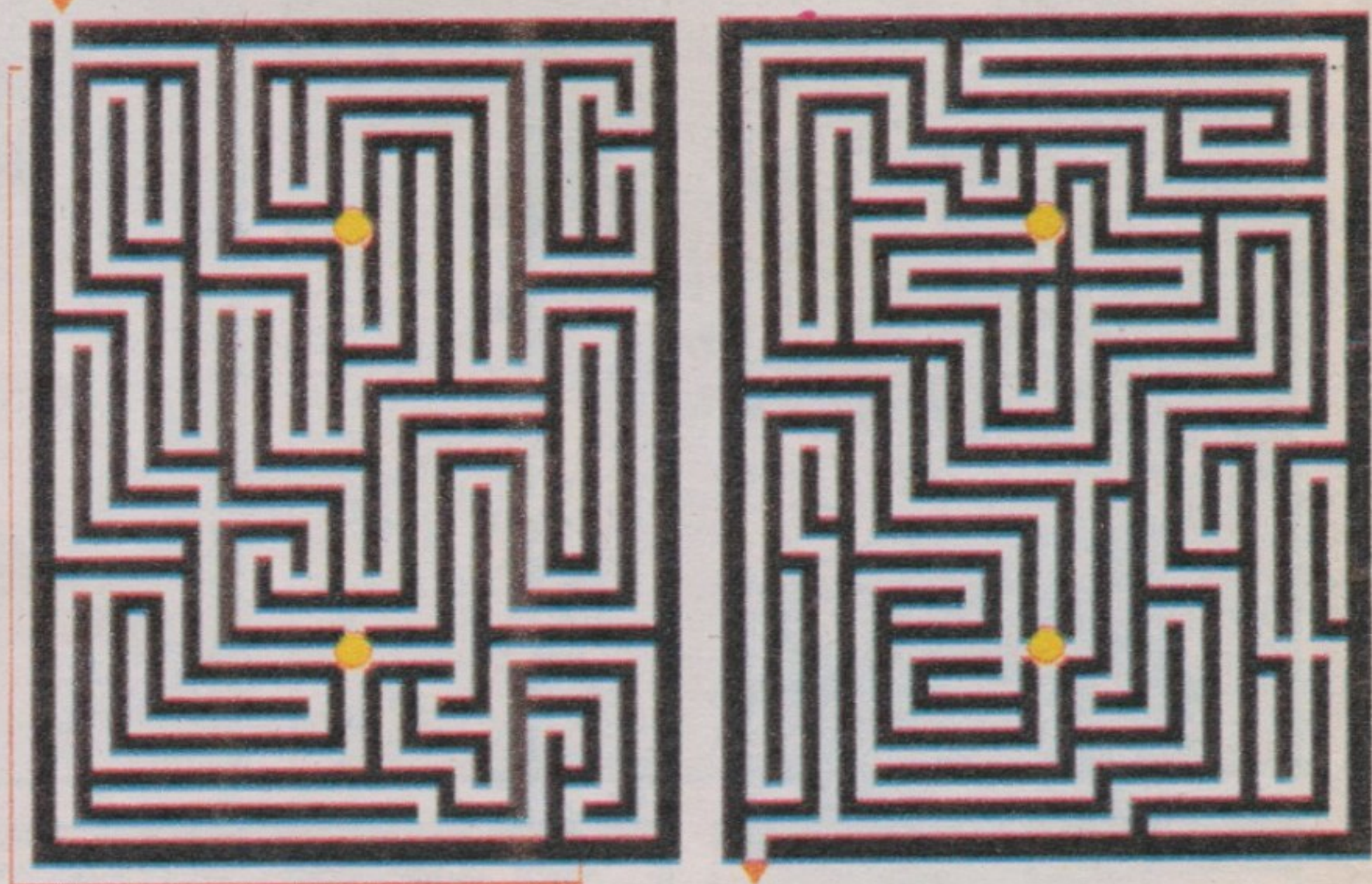

ГРАДОВИ И ОБЛАСТИ

Овај цртеж представља карту једног острва на планети Логик. Картограф је добио задатак да расподели градове 19 области (сваки број означава колико градова има у одређеној провинцији) у само четири регије, али тако да свака има по 25 градова. Свака од четири нове регије треба да има бар две од бивших 19 области – на морској обали!■

ДВОСПРАТНИ ЛАВИРИНТ

Ово је лавиринт на два спрата: када дођете до жуте тачке, онда можете да се попнете или, пак, да сиђете – да пређете на други лавиринт. Улазак означава стрелица у горњем левом углу, а изаћи ћете тамо где показује стрелица у левом доњем углу другог лавиринта. Можете ли да нађете пут до излаза?■

1. Јена
2. Усти
3. Гдиња
4. Кошице
5. Мишколц
6. Тампере
7. Упсала
8. Ставангер
9. Констанца
10. Бургас

СПОЈИТЕ ПАР!

- а. Норвешка
- б. Бугарска
- в. Мађарска
- г. Шведска
- д. Немачка
- ђ. Румунија
- е. Словачка
- ж. Пољска
- з. Финска
- и. Чешка

СКАНДИНАВКА

НАЈВЕЋЕ ЈЕЗЕРО НА БАЛКАН- СКОМ ПОЛУ- ОСТРВУ, ПОВРШИНЕ 370 km²	НАОРУ- ЖАНИ ЧУВАР	ДЕО ОДЕЖЕ, МАШИНЕ (МН.)	1. И 4. СЛОВО АЗБУКЕ	НАЛОГ ЗА ИСПЛАТУ	РИМСКИ ПОЗДРАВ	ДЕО ОТПЛАТЕ ДУТА	СТАРНИ (СРП.)	ВУЛКАН У СЕВ. АМЕРИЦИ (анаграм СДВКА)	ОБНМ	ГРЧКО ОСТРВО (анаграм ЛНЈА)	ЧОВЕК КОЈИ ГОВОРИ ЕКАВСКИ	ОНАЈ КОЈИ ЈЕ УЗЕО НЕШТО У ЗАКУП	ЕДВАРД ОДМИЛА	НИЗ, КОЛОНА	ЈЕЛО ОД ЈАЈА
	S	K	A	D	A	L	S	K	O	3	E	Z	E	R	O
БАВИТИ СЕ ТРГОВИ- НОМ	T	R	G	O	V	A	T	I	СТАРО- ГРЧКИ ЛУНАК ТРИК	A	K	A	D	E	M
ЕГИПТ- СКО БОЖАН- СТВО	R	A	КМЕРИЗНИ МУЖ ГРУБО СУКНО	Z	E	T	ЗМЈСКА КОПУЉИЦА ИЗБАВ- ЉЕЊЕ	S	V	L	A	K	Д.Л. ВИСНИСКА ТАЧКА	D	L
МУЖАР, СТУПА	A	V	A	N	ПРИЧА Н. АНДРИЈА ПРЕВРЕ- МЕН	A	S	K	A	I	V	U	K	ЕНЕРГИЈА РИКАРД ОДМИЛА	E
ОНАЈ КОЈИ ЛОВИ ЖАБЕ	Z	A	B	A	R	ДВОЈЕ МАРОКО	P	A	R	НАРЕДБА ПСУДА ДОНЕСЕ ЛОВИНУ У.С.	A	P	O	R	T
ПУСТИЊА У ЧИЛЕУ	A	T	A	K	A	M	A	ЛАКО УДАРНИ У НЕШТО ТОНА	K	U	C	A	T	I	ПРВО СЛОВО
НОТА СОЛМН- ЗАПИС	R	E	ИМЕ ПОЛНИ- ЧАРА МИКОЈАНА	A	N	A	S	T	A	S	ДОСЕТКА	C	A	K	A

БРОДОЛОМНИЦИ

Пилот за командама хеликоптера је у недоумици будући да треба да нађе најбоља места са којих би купио бродоломнике. Свако плаво саће са цртежа односи бродоломнику два поена снаге, а жућкаста саћа (пешчани спрудови) само један поен. Прелетети изнад места на коме се већ налази бродоломник, не односи поене, док преко острваца обојених у сиво није могуће прећи. Уколико пилот располаже са само 45 поена, да ли ће успети да спасе све бродоломнике? ■

БИЦИКЛИСТИЧКА СТАЗА

Веља би требало да пређе читаву бициклистичку стазу све до излаза, али тако да ниједном не крочи на пут који је искључиво за пешаке. Да ли ће му то успети? ■

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Птица са слике, 2. Накитити, украсити, 3. Хокејашка плочица - Оквир за слику, 4. Име холандског фудбалера Винтера - Према, ка, 5. Ознака за југ - Просторија за угоститељску или трговачку делатност, 6. Име фудбалера Милошевића - Ознака за обим, 7. Река дуга 41 километар, одвирак Скадарског језера, 8. Уједињене нације (скр.) - Омотач дрвета, 9. Јужно воће, мограњ - Неугодан осећај, 10. Пустина у Чилеу, 11. Писмени извештај ■

УСПРАВНО: 1. Морнар из стрипа - Ископана јама за скупљање подземне воде, 2. Митски летач, син Дедалов - Музичко дело за један или два инструмента (мн.), 3. Име руског писца Гогоља - Полица у продавници, 4. Иницијали писца Тартаље - Америчка глумица, Ким - Дршка виолине, 5. Вртлог у води - Угоститељски радник, 6. Одисејево острво - Пријатан мирис, 7. Николико, ништа - Прибор за рад ■

●	1	2	3	4	5	6	7
1							
2							
3				■			
4					■		
5		■					
6	■					■	
7							■
8			■				
9				■			
10							
11							

решења
на страни 49

РАДИО ПОПИТИКА
105,2 и 91,5 MHz

БРОЈ 28/1 (5-12.1.2002.)
Субота, 16-18 h

ЛИСТА ИНОСТРАНИХ СИНГЛОВА
(у сарадњи са
Round Records-ом и IPS-ом)

- (1) → CREED - My Sacrifice (6)
- (6) ↑ INCUBUS - Wish You Were Here (3)
- (4) ↑ THE CHARLATANS
- A Man Needs To Be Told (4)
- (7) ↑ WEEZER - Photograph (3)
- (5) → STAINED - Outside (4)
- (2) ↓ A CAMP - I Can Buy You (6)
- (10) ↑ ROBBIE WILLIAMS & NICOLE KIDMAN - Somethin' Stupid (3)
- (12) ↑ NO DOUBT feat. BOUNTY KILLER
- Hey Baby (2)
- (3) ↓ U2 - Walk On (5)
- (11) ↑ KOSHEEN - Catch (3)
- (17) ↑ KID ROCK - Forever (2)
- (3) ↓ MICK JAGGER
- God Gave Me Everything (6)
- (9) ↓ CYPRESS HILL
- Trouble/Lowrider (5)
- (14) → ANASTACIA - Paid My Dues (4)
- (-) н ALICIA KEYS
- A Woman's Worth (1)
- (8) ↓ NEW ORDER - 60 Mls An Hour (8)
- (-) н BUSTA RHYMES
- Break Ya Neck (1)
- (13) ↓ FAITH HILL - There You'll Be (4)
- (13) ↓ THE STROKES - Last Nite (6)
- (19) ↓ DE LA SOUL - Baby Phat (2)
- (11) ↓ MACY GRAY - Sexual Revolution (5)
- (-) н HIM - Heartache Every Moment (1)
- (15) ↓ EELS - Soulfucker pt. 1 (9)
- (-) н DIDO - All You Want (1)

Испали:

GROOVE ARMADA - My Friend (6)
SMASH MOUTH - Pacific Coast Party (7)
JAMIROQUAI - You Give Me Something (4)
NATALIE IMBRUGLIA - That Day (7)

Листу уређује и води Ах-Неша

ЛИСТА СИНГЛОВА ДОМАЋИХ

- (1) → ЈАРБОЛИ - Хајде, хајде (5)
- (3) ↑ RARE - Little Tree On Top (4)
- (2) ↓ EYESBURN - Pop No Style (4)
- (4) → NEGATIVE - Крај (8)
- (6) ↑ YOBO - Jelaousy (3)
- (-) н ДЕЈАН ЦУКИЋ - У сновима (1)
- (5) ↓ НИКОЛА ВРАЊКОВИЋ
- Срећење (2)

Испали:

ЂОРЂЕ ДАВИД & FUZZBOX - Само свој

Листу уређују и воде:
Давид Вартабедијан и Зорица Бајић

ХИТОВИ 2001. године:

страни: CREED - With Arms Wide Open
домаћи: EYESBURN - Fool Control

Мини топ-листе
сваког дана од 18.30 до 19.00

РАДИО ПОПИТИКА

Људи су се одувек много више бавили глупошћу него памећу. Узмимо за пример језик. Колико поређења знате за глупост? Каже се глуп као ћускија (ако знате шта је ћускија, упишите себи два поена и јавите и нама), глуп као ноћ, глуп као одређени делови тела... А за „паметан“ постоји само једно поређење: као пчела, па и тада се углавном поспрдно доврши са „још кад би правио мед, па да имамо неке користи од њега“.

Осим тога, паметни поступци се не објашњавају, они су једноставно такви – паметни, док се о глупости расправља, одржавају се округли столови, питају се стручњаци за мишљење, праве се планови како да се нека глупост исправи, запосле се људи да то и ураде... Речју, глупост подстиче на размишљање, а памет не. Глупост, а не памет, окупља људе, прави посао и доноси зараду. И не само то – без глупости би живот био много сиромашнији, а ако баш хоћете – живота не би ни било, барем не на овој планети, а можда и шире. Можемо ли да докажемо ову тезу? Наравно.

БЕЗ ГЛУПОСТИ НИЧЕГА НЕ БИ БИЛО

Без глупости не би било уметности, нарочито не – седме

Филм је, најчешће, заснован на: а) прављењу неке глупости и б) на исправљању исте.

Ево само једног примера.

Главни јунак лепо каже главној јунакињи да остане ту где је док он не среди лоше момке. Шта мислите да ће главна јунакиња урадити? Наравно да га неће послушати. Јер, без њеног глупог поступка не би било ни заплета. Она ће, дакле, пожурити да спасе главног јунака, и то на свој начин који је, као што ће се у наставку утврдити, веома глуп јер ће главни јунак морати да одустане од свог генијал-

четрдесет четири

ОДА ГЛУПОСТИ

ног плана и да се прилагоди њеном глумом како би, под: а) средио лоше момке и, под б) спасао глупу главну јунакињу и, ако је могуће, себе – што најчешће није могуће, те паметни и храбри јунак гине таман када је успео да одради а) и б).

Шта из претходног примера можемо да закључимо? Глупост увек преживи, што се не би могло тврдити и за памет.

Не би било напретка...

Када би светом управљали само мудри људи, они би брзо нашли и у дело спровели решења за све светске невоље и – цивилизација би се зауставила. Јер, као што рекосмо, не би било глупости која би људе наводила да се замисле и трагају за решењима – из једноставног разлога што проблема не би ни било. Овако, увек ће се наћи неко ко ће и најпаметнију замисао покварити, онемогућити, тотално упропастити... што ће армији паметница омогућити дугорочне послове, а цивилизацији напредак.

... не би било друштва

Као што сви знамо, основу сваког друштва чини породица – друштво у малом. А како се брак заснива тек када неко „стане на луди камен“, а не на „па-

Највећа глупост била би укинути глупост. Зашто? Зато што је глупост суштина и покретач цивилизације. Ако не верујете, прочитајте текст који следи

метни“, шта мислите колико би нас било кад би се укинула глупост? Не само да се људи више не би венчавали него се не би ни заљубљивали. Једном речју, без глупости не би било ни брака ни деце, а самим тим ни будућности. И цивилизација би нестала. И све то зашто – само зато што су мудри победили. Па, зар то није парадокс?

Ни дружења не би било...

О чему се прича у сваком друштву? Шта је непресушни извор разговора? Туђа глупост, наравно. Оговарамо, пардон, обавештавамо једни друге о свим глупостима које су наши ближњи и даљњи

икада урадили. И сви одсутни су добродошли да би разговор текао: од најбољег друга до најгорег политичара. Ево, на пример, ви – када сте последњи пут са својим друштвом причали о некоме ко је паметан или ко је урадио неку паметну ствар? Знамо и зашто не можете да се сетите – зато што је то било веома давно. Последња особа којој сте се отворено дивили била је ваша учитељица, па и то вас је прошло чим сте се опаметили и развили критичко мишљење, што је било већ у петом разреду кад сте добили разредну која није била само ваша – предавала је без разлике сваком разреду само ако јој је то било по распореду. Неверница једна.

... ни забаве

Шта је окосница најбољих шала? Погађате већ. Јер, ништа није тако смешно као кад неко испадне глуп у друштву. То може да се препричава стално изнова и увек се смејемо. А кад неко испадне паметан у друштву? То уопште није смешно – то је надмено.

Како би изгледали вицеви без плавуша? Некако смо се снашли кад су милицајци престали да буду смешни, али плавуше не

дамо. Бар док се не појави неко други коме бисмо, без обзира на боју косе, занимање и националну припадност, могли да се смејемо.

Без глупости не би било професионалаца

Глупост омогућава неким занимањима да постоје и да, богами, добро зарађују. На пример адвокати. Кад би људи увек поступали само разборито и по закону, нестало би потребе и за полицијом, судијама, чуварима затвора и многим другим пратећим службама. А знате ли за колико би то повећало ионако високу стопу незапослености? Кад људи не би правили глупости, било би мало тога што би уопште могли да праве. Кад не би било глупо, можда бисмо могли да размислимо и о извозу?

Без глупости ни нас не би било

Како су људи уопште настали? Из људске глупости, наравно. Наши прародитељи направили су прву људску глупост за коју знамо. Прво је Ева насела на причу једне змије – замислите, молимо вас, колико је то морало бити глупо послушати савет змије (!?!). Али, немојте одмах женама приписивати склоност ка прављењу глупости јер ни Адам није био баш промућуран. Иако је о свему био обавештен, и то право од Бога (који му је лепо објаснио узрок и последицу тако да би и будала схватила), ипак је глупо поступио и загризао јабуку. Кад тако сагледамо историју људске врсте, онда није ни чудо што смо овакви. Чак смо и добро испали с обзиром на то од кога смо потекли.

Да нема глупости, ни ви ово не бисте читали

Кад боље размислите, закључите да би свет био много сиромашнији без глупости. Без глупости би било некако глупо.

На крају крајева, без глупости не би било ни овог нашег текста ■

**Надежда Миленковић
&
Добрила Мирковић**

четрдесет пет

ПРИПРЕМА
ЈОВА
РАДОВАНОВИЋ

ИЛУСТРОВАО
ДОБРОСАВ
БОБ
ЖИВКОВИЋ

БУБЕ И АНТИФРИЗ

Како инсекти успевају да преживе зиму?

МАРЈАН
Нови Београд

Тим питањем бавили су се многи ентомолози (стручњаци за инсекте) и дошли до занимљивих резултата. Они су, рецимо, утврдили да неки инсекти преживе температуре испод нуле тако што снижавајући тачку мржњења телесне течности спречавају настајање кристалића леда. Други, пак, ства-

рају услове за опстанак и онда када је њихова ванћелијска течност залеђена.

У оба наведена случаја инсекти производе неку врсту антифриза, по хемијском саставу сличног оном који се сипа у хладњаче аутомобила. Познато је да се лед брже ствара око неког језгра које тада има везивну улогу. Због тога неки инсекти, да би спречили стварање леда у крвотоку, избацују из свог тела сва таква могућа језгра. Пре свега, празне своја црева и производе антифриз који снижава тачку мржњења.

Друга група инсеката може да поднесе да се њихова ванћелијска течност делимично заледи. Тај залеђени део ослобађа такозвану „латентну топлоту топљења“ која смањује хлађење тела када је температура веома ниска. Они такође стварају антифриз да би смањили тачку мржњења своје телесне течности.

Ма који метод да примењује, инсект има температурну границу испод које не може да преживи. Она може да буде веома ниска. На пример, ларве паразитске осе *Bracon serphi* неће се смрзнути ни на -46°C , али зато не могу да преживе ни степен ниже.

Постоји нешто још опасније од температуре испод нуле. То је сув зимски ваздух.

Сви инсекти, осим водених, не могу да надокнаде течност изгубљену у стању мировања.

Да би то спречили, увијају се у чауру, граде шупљине под кором дрвета или се завлаче под опало лишће. То не чине да би се загрејали, као што многи мисле, већ да би смањили испаравање.

ПСИ СУ НАЈУГРОЖЕНИЈИ

Које домаће животиње најчешће оболевају од беснила?

ИРИНА
Батајница

Доказано је да од беснила могу да оболе сви па, дакле, и домаћи сисари. Подложност домаћих животиња тој опакој болести, према утврђеном броју обољења, иде отприлике овим редом: пси, говеда, овце, коњи, мачке, свиње и козе.

Чешће појављивање беснила на једној животињској врсти (на пример, на псу) објашњава се више начином живота те врсте и њеним односом према дивљим животињама, са којих се ова заразна болест обично преноси на пса.

Домаће пернате животиње такође су пријемчиве за вирус беснила, али је у врло мало случајева забележено да су се заразиле беснилом на природан начин.

четрдесет шест

ДРВО КАО СВЕЋЊАК

Чуо сам да у Бразилу расте врста бора који подсећа на свећњак па вас молим да нешто напишете о томе.

КОСТА
Смедерево

Некада су јужни део Бразила прекривале огромне борове шуме. Једна од врста добила је име „дрво канделабар“ зато што подсећа на свећњак са гранама.

Шишарке које висе са канделабар дрвећа веће су од грејпфрута, а неке теже чак пет килограма. Једна шишарка може да има до 150 семенки које се на португалском зову „пињоис“. Када је зрела, шишарка

прсне уз јак прасак, а семенке се просипају.

Људи, птице и животиње једу ове семенке чији мирис и укус подсећају на кестен. Некада су пињоис – добар извор беланчевина и калцијума – били главна храна урођеничким племенима у јужном Бразилу. Семенке се и данас користе на разне начине, а у бразилској држави Санта Катарина од њих се прави јело „пасока ди пињоис“ (згњечени пињоис).

Тешки дани

за канделабар дрво дошли су у 18. веку. Тада су европски досељеници од њега почели да праве куће или су га, једноставно, уклањали да би направили простор за гајење кукуруза и винограда. Како је време пролазило, ово лепо дрвеће је све више сечено тако да је данас од њега остало свега не-

колико расутих шумарака.

Добри познаваоци ове врсте тврде да би бор канделабар већ изумро да није било азурне креје. Те неуморне птице хране се семенкама канделабра, чувајући неке у маховини и иструлелој дрвенастој папрати из којих многе од њих касније исклијају. На жалост, и број азурних креја опада због уништавања борових шума.

Бор канделабар и његове шишарке од којих свака може да има 150 хранљивих семенки.

ШТИРАК ЗА ПЕГЛАЊЕ

Зашто домаћице користе штирак и како он делује?

СОЊА ГОЛУБОВИЋ
Нови Сад

Штирак помаже да тканина буде чвршћа и дуже остане испеглана. Учинак је јачи када се кроз пеглу пусти водена пара јер вода и висока температура пегле омекшавају сва влакна тканине која је на дасци за пеглање. То омогућава пегли да доспе тамо где су влакна и најчвршће упредена. У том тренутку штирак ступа на позорницу обавијајући својим молекулама влакна тканине. На крају пеглања вода испарава, а штирак остаје унутра учвршћујући материјал као нека врста импрегнације ■

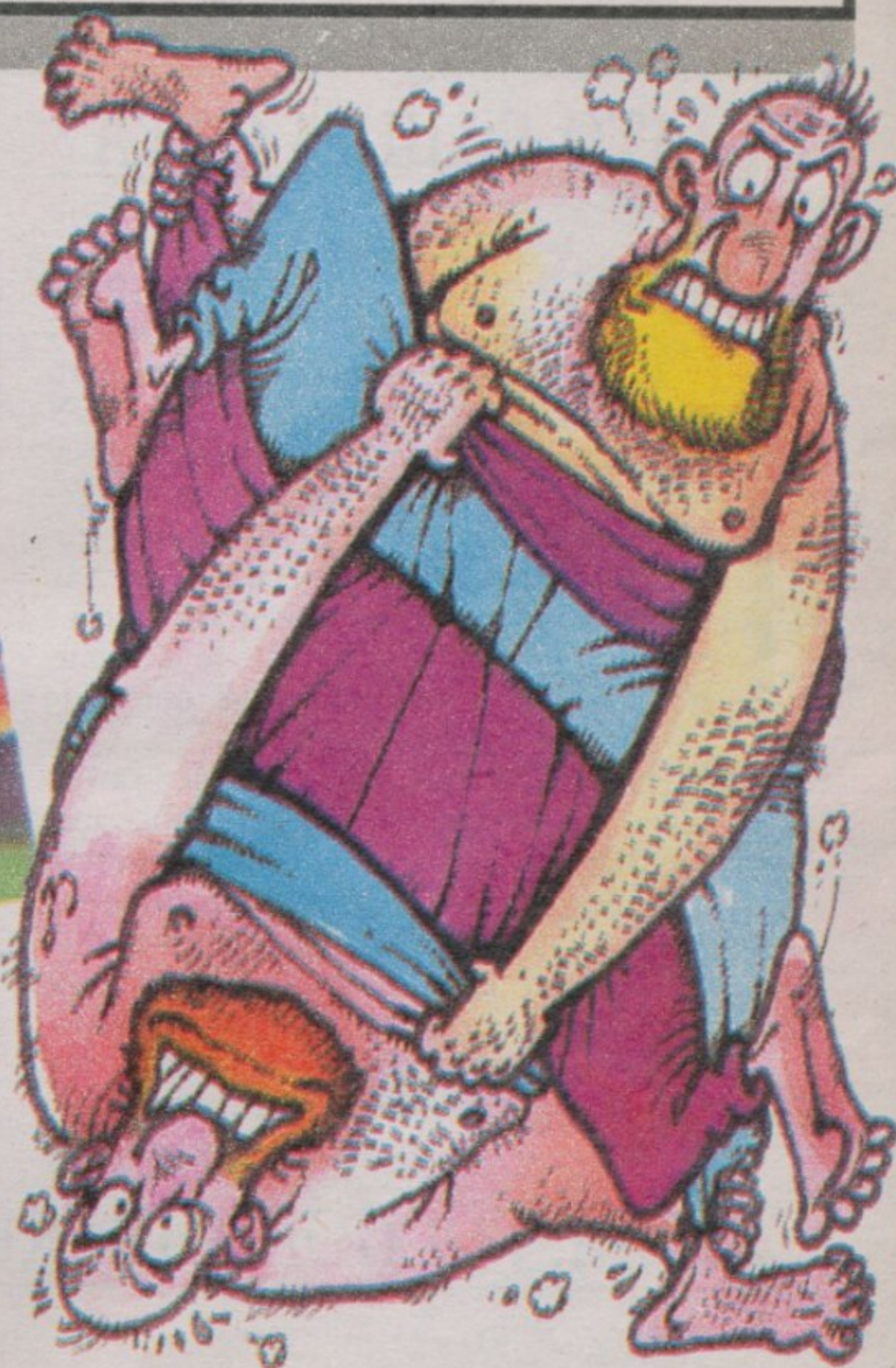
ПЕРСИЈАНЦИ ИГРАЛИ ХОКЕЈ

Који је хокеј старији – на трави или на леду?

СТАНКО
Панчево

Старији је хокеј на трави. Археолошка истраживања су показала да су се том игром забављали стари Персијанци још пре 4000 година. Савремени хокеј на трави настао је у Енглеској, где су (1883. године) издата и прва правила. Неколико година касније у Енглеску је, из Канаде, стигао и хокеј на леду. На олимпијским играма хокеј на трави игра се од Олимпијаде у Лондону 1908. године, а хокеј на леду од прве зимске Олимпијаде у Шамонију 1924. године ■

ТАКО СЕ РВУ ИСЛАНЂАНИ

Чуо сам да се на Исланду негује посебан облик рвања. Да ли је то тачно?

ЈОВАН Т.
Чачак

Да. Тај облик старог народног рвања на Исланду зове се глима и постоји од 14. века. Борци у овој рвачкој дисциплини одмеравају су снаге (и још то чине) на свакој значајнијој народној светковини.

Рвач у почетном ставу хвата десном руком појас, а левом ноговицу свог противника. Када се тако ухвате, покушавају да оборе један другог брзим и снажним покретима.

Варијантама глиме могу да се сматрају сличне врсте рвања која данас постоје у Шведској и Финској, као и облици средњовековних народних надметања у Швајцарској и Немачкој ■

ЧУДОТВОРНИ ЧЕН

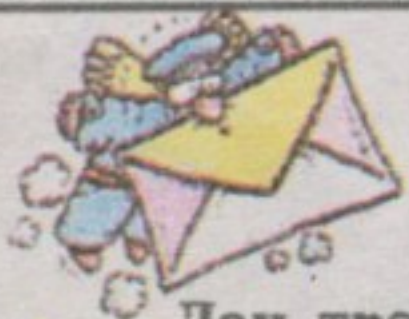
Занима ме шта све може да се лечи белим луком.

АЛЕКСАНДАР
Нови Београд

Бели лук је један од најстаријих лекова народне медицине. Као природни антибиотик, он је вековима спасавао људе од разних болести, па му се стога, у народу, приписује магијска моћ – против урока, злих духова и вештица. Из средње Азије, преко Мале Азије и Египта пренет је на Балкан, а одатле се проширио по читавој Европи.

Званична медицина почела је да га прихвата тек после Другог светског рата. Године 1944. из белог лука је,

ЗАШТО БАШ 24 САТА?

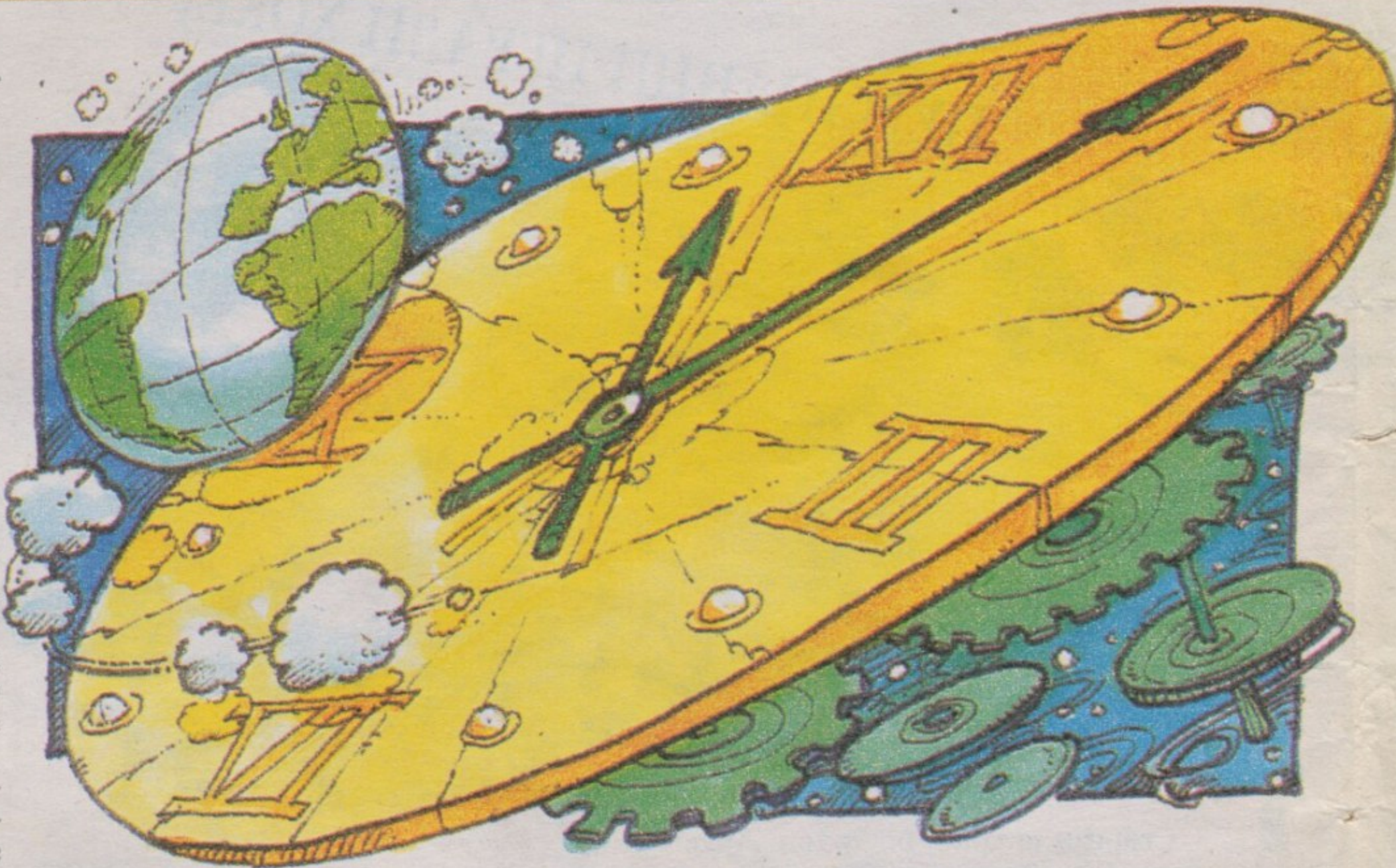
Зашто дан траје баш 24 часа?

ДАРКО
Земун

Дан траје 24 часа само зато што је човек хтео да га тако подели. У природи не постоји ништа што је у вези са часовима, минутима и секундама. Ову поделу времена човек је начинио према својој жељи. Ипак, има нешто у природи што се догађа једном у дану. То је Земљино обртање око сопствене осе које се назива даном.

Научници, помоћу звезда, тачно могу да измере то време. У опсерваторијама се налазе такозвани звездани часовници. Звездани дан почиње од тренутка када једна звезда пређе преко нултог (Гриничког) меридијана и траје до тренутка када она то поново учини.

Човек је, ради лакшег рачунања, поделио дан на часове, минуте и секунде. Захваљујући томе, може

ХВАЛА, ГОСПОДИНЕ КРИСТОФЕРЕ!

Ко се први досетио да људе лечи дајући им инјекције у вену?

ВЕСНА
Беочин

Подстицај за убризгавање лекова интравенозном инјекцијом дало је откриће крвотока, до кога је 1628. године дошао енглески лекар Вилијем Харвеј (1578–1657). То откриће, да крв полази из срца ка периферији тела и да снабдева све његове органе, довело је до логичног закључка да би лекови, како би што боље и брже деловали, могли да се убризгавају право у крвне судове.

На ову мисао први није дошао један лекар, већ чувени енглески архитекта Кристофер Врен (1632–1723), градитељ лондонске катедрале Светог Павла. Врен се, поред архитектуре, бавио и астрономијом и хемијом. Изводио је опите на псима и то тако што је псу подвезивао ногу, а затим правио зарез на набреклом вени и увлачио у њу танку цев повезану са мехуром у ком је била течност са инјекцијом.

Ови Вренови покушаји подстакли су неке лекаре да такву инјекцију дају и човеку.

Јохан Данијел Мајор (1634–1694), професор медицине у немачком граду Килу, први је лекар који се одважио на овај подухват. Он је 1668. године дао прву успешну интравенозну инјекцију човеку послуживши се при том сребрним шприцем ■

дестилацијом, издвојен безбојни уљани састојак назван алицин. Доказано је да тај састојак, чак и веома разблажен, уништава многе микроорганизме, на пример стафилококе, стрептококе, затим бациле тифуса, дизентерије и колере.

Савремена фармацеутска индустрија производи на бази белог лука многе препарате чије деловање одговара његовој примени у народној медицини. Реч је о производима за подстицање апетита, за јачање, против високог крвног притиска, артериосклерозе, дечјих глиста, разних заразних болести (тифус, колера, грип, дифтерија), хроничног бронхитиса, кашља, перути, опадања косе...

тачно да се утврди колико траје један звездани дан: 23 часа, 56 минута и 4,09 секунди. Пошто би, у практичном животу, било тешко употребљавати звездани дан, узима се да дан траје 24 часа. Зато се сваке четврте (преступне) године додаје један дан.

У старо време људи су сматрали да дан траје од изласка до заласка сунца, а време трајања ноћи није се рачунало. Грци су рачунали да дан траје од једног до другог заласка сунца, а Римљани - од поноћи до поноћи.

Док нису постојали часовници, рачунало се да дан и ноћ трају по 12 часова, али та подела није била практична јер се дужина дана и ноћи разликовала у појединим годишњим добима. Данас се у читавом свету узима да дан траје 24 часа, и то од поноћи до поноћи, према римском рачунању времена

ЗАШТИТНО ИМЕ

Одговорите ми, молим вас, одакле потиче и шта значи моје име.

АНАСТАЗИЈА
Београд

Твоје име је грчког порекла и означава жену која је васкрсла. Оно се даје детету са жељом да има моћ васкрснућа. То је тако звано заштитно име, као и многа друга. У прошлости је много деце умирало, чак и од безазлених болести, и зато су родитељи, да би запретили „немани“, својој деци давали заштитна имена

БРОДОЛОМНИЦИ

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
11.1.2002.

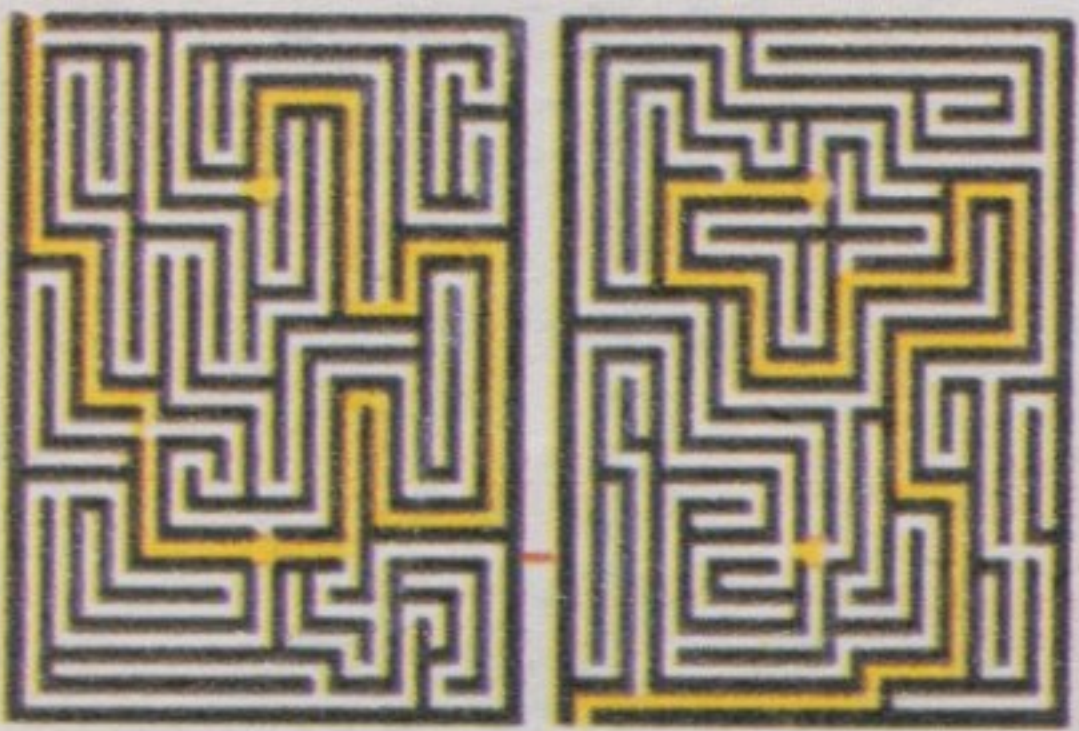

РЕШЕЊА

ГРАДОВИ И ОБЛАСТИ

ДВОСПРАТНИ ЛАВИРИНТ

СКАНДИНАВКА

Скадарско језеро, трговати, Академ, Ра, зет, свлак, дл, аван, „Аска и вук“, Е, жабар, пар, апорт, Атакама, куцати, ре, Анастас, цакаш

СПОЈИТЕ ПАР!

1. д, 2 и, 3. ж, 4. е, 5. в, 6. з, 7. г, 8. а, 9. ђ, 10. б.

БИЦИКЛИСТИЧКА СТАЗА

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО:
пингвин, окитити, пак, рам, Арон, ка, Ј, локал, Са-во, О, Бојана, УН, кора, нар, бол, Атакама, рефе-рат

на ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2605

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Генерални директор Дарко Рибникар

Оснивач и издавач „ПОЛИТИКА“ А. Д.

Штампа Штампарија Политике А.Д. 11000 Београд, Македонска 29

Заменик главног и одговорног уредника Недељка Сташић

Ликовно графички уредник Душан Глушац

Графички уредник стрипа Горан Војиновић

Редакција Бојана Дожић, Слободанка Делибашић, Мина Илић, Петар Милатовић, Весна Минић, Вито Недељковић, Мирјана Огњановић, Биљана Орловић, Љубомир Патригић, Јова Радовановић, Весна Ракић, Весна Софреновић, Миленко Тодоровић

Техничка редакција Слободанка Вујић, Зоран Петканић, Митра Тиљев

Секретаријат Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ Македонска 29 11001 Београд, П. фах 124

Телефони Секретаријат 3224-471, Редакција 3224-483, Техничка редакција 3226-620, централа 3224-191 и 3225-761, претплата 3228-776

Маркетинг агенција Македонска 31/1, тел. 3220-645

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 156,00 дин, 3 месеца 468,00 дин, 6 месеци 936,00 дин. Претплата на жиро рачун број: 40801-603-2-47280, уз обавезну назнаку: „ПОЛИТИКА“ А. Д.

ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 69 EUR или противвредност осталих валута. Полугодишња/авионом: I група - Европа: 96 EUR. II група - Азија - Африка: 102 EUR. III група - Америка - Аустралија: 108 EUR или противвредност осталих валута.

ПРЕТПЛАТА СЕ ВРШИ ПРЕКО:

DEUTSCHE BANK AG, Frankfurt/M, FR Germany. SWIFT: DEUTDEPF, на рачун број: 100935966200, КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ АД БЕОГРАД, Београд, FR YUGOSLAVIA, SWIFT: KOVBYUBG, BLZ 99900158, А У КОРИСТ „ПОЛИТИКА“ АД, Београд. Као сврха уплате ОБАВЕЗНО навести „претплата на лист“.

Копију уплате обавезно послати на адресу ПОЛИТИКА АД, 11000 Београд, 29. новембра 24/1 Yugoslavia

• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун, а копију уплате на факс: ++381 11 3226 353 или ++381 11 3249 293. Годишњу претплату на лист не примамо.

Интернет адреса: <http://www.politika.co.yu>
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржај

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржај

УПОЗНАЈ СВЕТ У ПОНОЋ И ПЕТ

Најбољи светски документарни програм

на телевизији ПОЛИТИКА

РЕПРИЗЕ наредног дана 10³⁰ - * СУБОТОМ у 17⁰⁵

ПОНЕДЕЉАК
ГЕОПОЛИТИКА

УТОРАК
СТИЛ
ЖИВОТА

СРЕДА
КУЛТУРА,
ЦИВИЛИЗАЦИЈА

ЧЕТВРТАК
У ДИВЉИНИ

ПЕТАК
ИСТРАЖИВАЧ

НЕПОЗНАТИ БОРНЕО

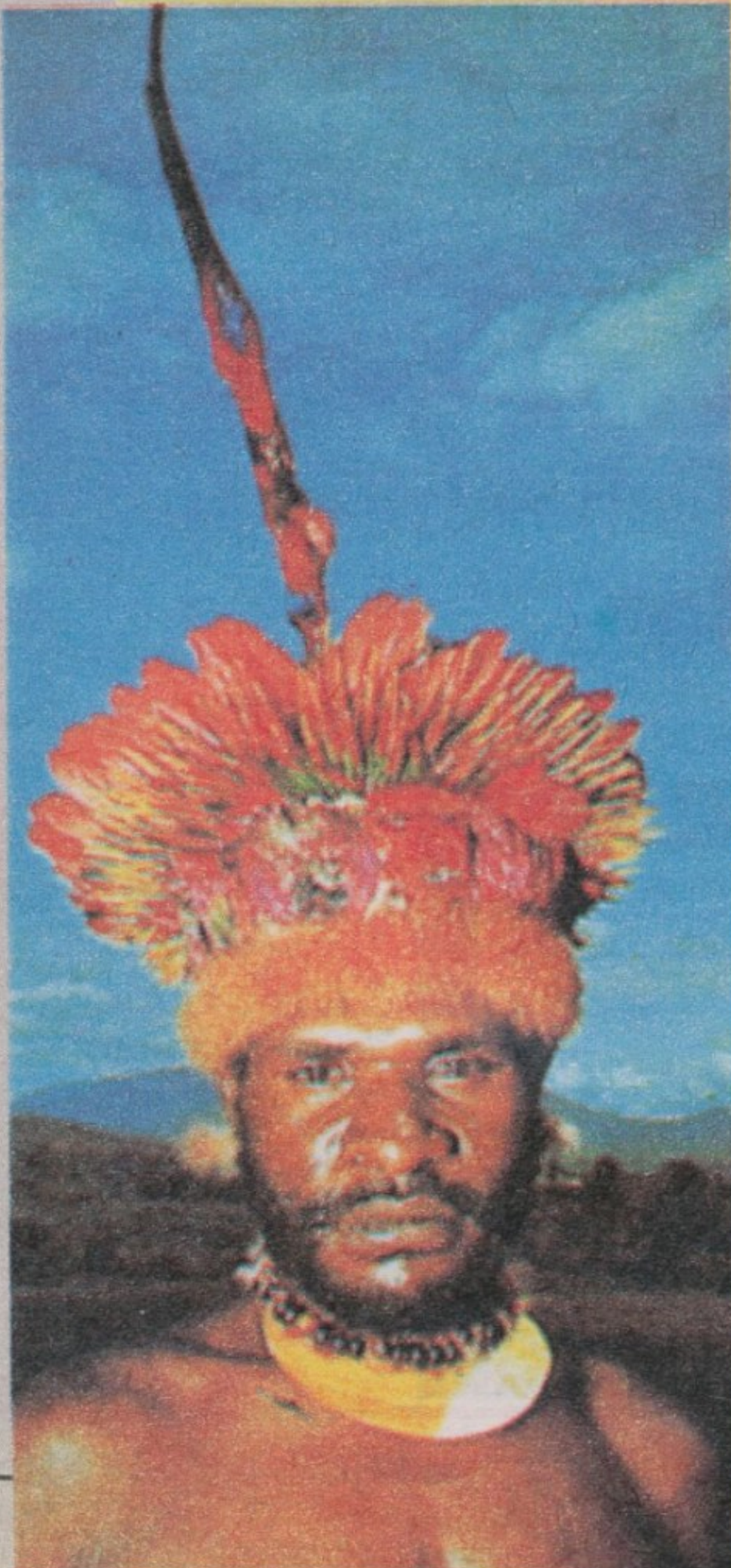
Култура племена Дајак са Борнеа обавијена је тајном, али и неразумевашем. Мало је људи са Запада стигло до срца Борнеа у Индонезији. Још је мање оних који могу да се похвале да разумеју њихове посмртне обреде.

Борнео је једно од највећих острва на свету, али и једно од најслабије истражених. Његову унутрашњост заузима џунгла испресецана кривудавим рекама. Мисионари и колонисти тек су око 1830. године крочили на ово острво откривајући територију и културу потпуно различиту од оних са којима су Европљани до тада могли да се сретну. Један од истраживача описао је у то време народ овог острва као „крвожедни чопор“. Разлог, између осталог, лежи у крвавом и нама тешко разумљивом начину сахрањивања мртвих.

На Борнеу су сахране праве светковине. Покојници се сахрањују два пута. Тачније, када човек умре, покопа се на одређено време, а онда се ексхумира. Кости преминулих милују се и тако припремају за загробни живот. Пре весео него тужан, обред сахрањивања на овом острву траје и више од месец дана. Познат је под називом тивах, а и данас се веома поштује. У овој култури верује се да ће покојник отићи у рај само ако његова деца приреде обред у његово име. Суштина читавог догађаја је поштовање према старијима, односно родитељима.

Пре него што се постави споменик који обележава место вечног пребивали-

педесет

шта умрлих, приносе се жртве јер се верује да ће крв одагнати зле духове. Жртвују се свиње и пилићи, а богате породице у прошлости чак су и људе приносиле као жртве. Када је требало принети људску жртву, мушкарци из племена кретали би у дуг и крвав поход враћајући се са заробљеницима или бар њиховим главама. За овај народ глава је седиште душе и у њој се крије моћна чаролија. Лобања је довољна да се обезбеди благостање, заштити род или да се освоји млада. Управо лов на главе највише је допринео да Дајаке прогласе за „дивљаке са Борнеа“. Од 1894. године, када су острво преузели Холанђани, приношење људских жртава постало је забрањено, али није тајна да се ово правило још дуго кршило.

После обреда жртвовања улогу у сахрањивању преузима свештеник. Над мртвим телом он проводи пуних тринаест часова покрећући се само када пева. Својим речима он упућује душе мртвих на пут.

У нашој цивилизацији покушавамо да избегнемо помисао на смрт. Од житеља Борнеа можемо да научимо да смрт превазилазимо радујући се поновном сусрету са умрлима у неком другом животу... Прича о обичајима племена Дајак са Борнеа један је у низу путописа документарног програма петком на Телевизији Политика који носи назив „Истраживач“

А. М. С.

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

11. 1. 2002.

BY JIM DAVIS

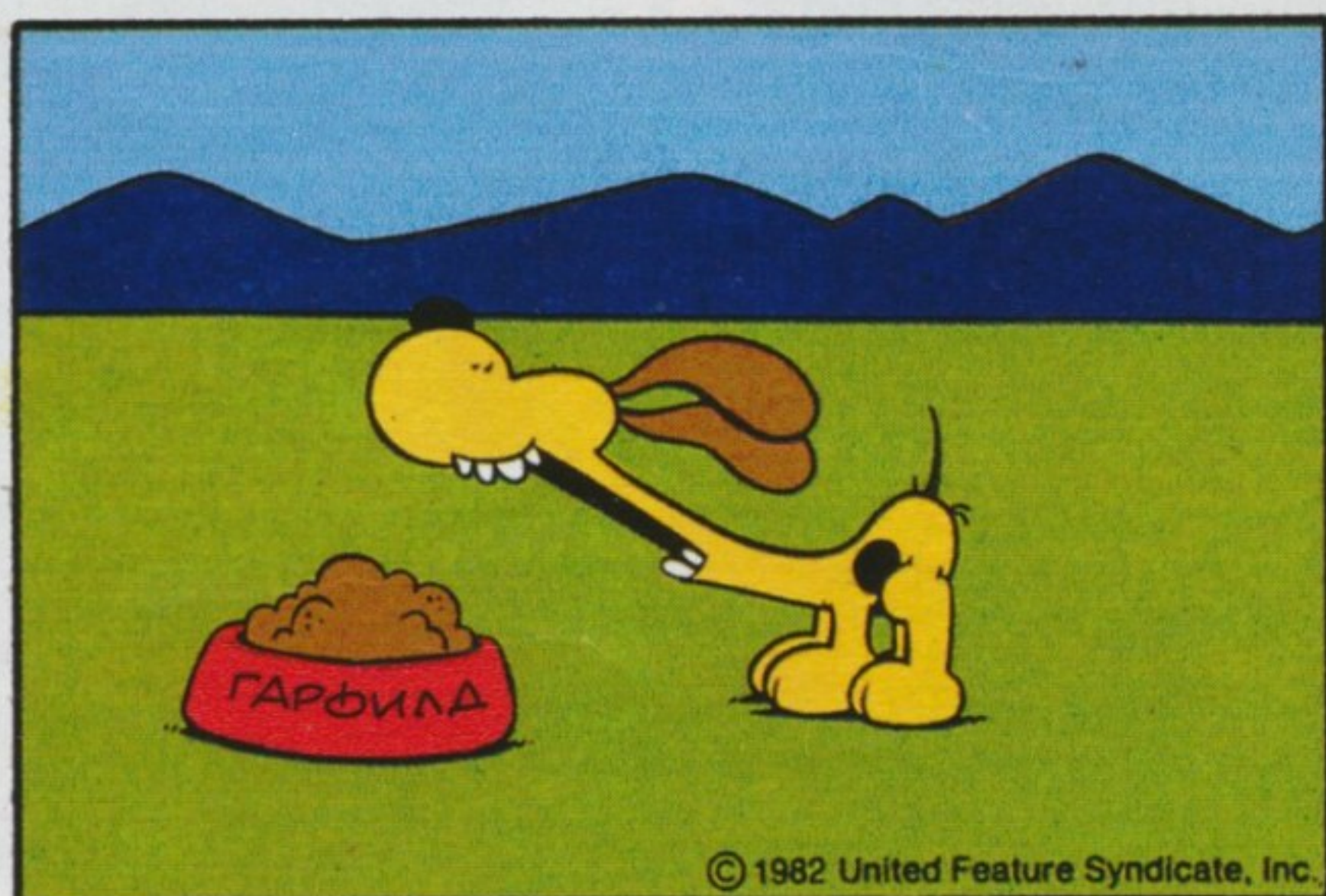
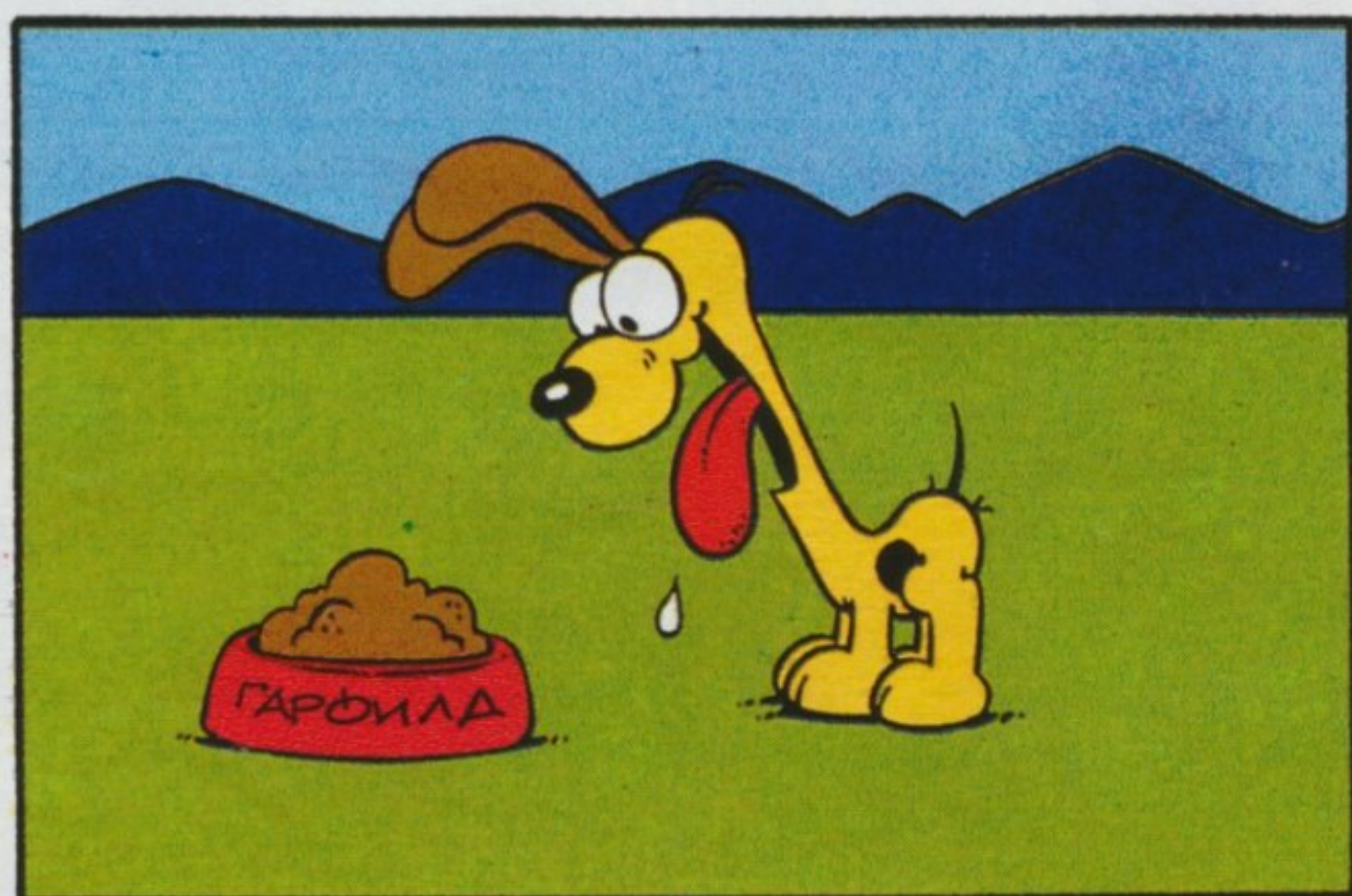
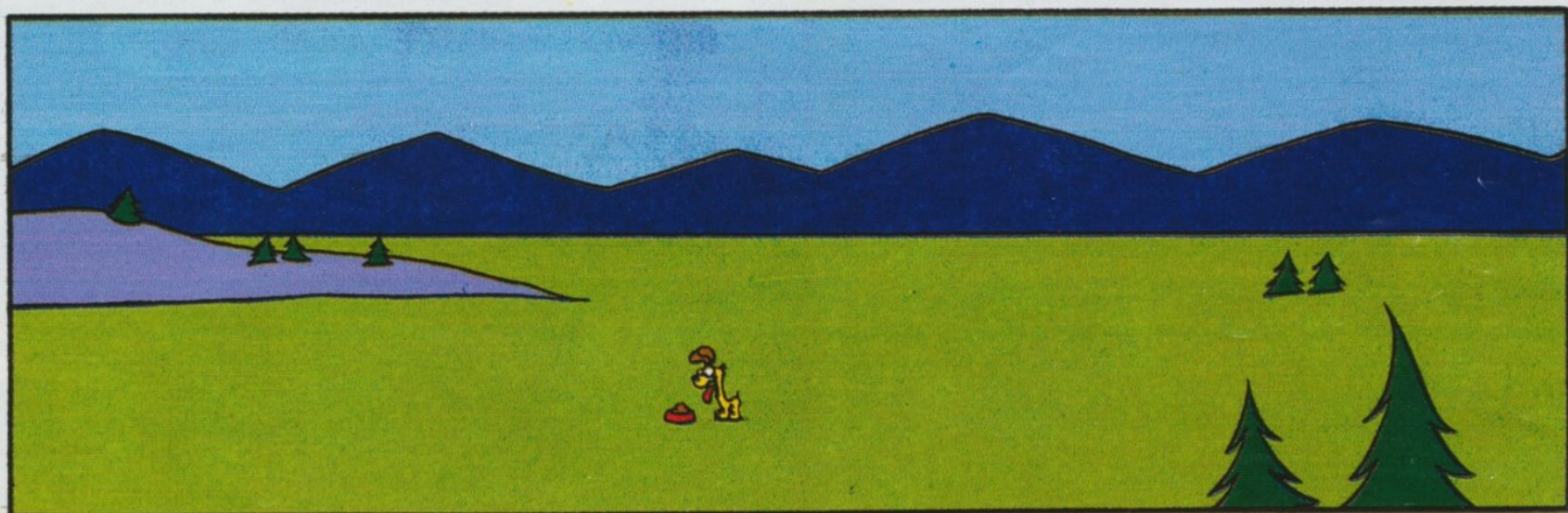
ГАРФИЛД

GARFIELD

GARFIELD

GARFIELD

© 1982 United Feature Syndicate, Inc.

JIM DAVIS

7-11

„ОВО СУ БИЛЕ ПРИЧЕ ГАЛИ
И ЛЕВЕ, ТОА РАТНИКА ВОДЕ
И ВАЗДУХА...

„МОЖДА И ПОСЛЕДЊА
КОЈУ ЂЕМО ВАМ
ИСПРИЧАТИ.”

HIPROPOTAMUS

ОВЛАШЋЕНИ УВОЗНИК И ДИСТРИБУТЕР
ПРОИЗВОДА
ДРИНЧИЋЕВА 17, БЕОГРАД
ТЕЛ. 334-4424

КРАЈ